

2. Παθητικώς νομιμοποιούνται όσοι διετέλεσαν αντίδικο εκείνου που ασκεί το ένδικο μέσο στη δίκη κατά την οποία εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση.

Άρθρο 182

Νέα αίτηση

Η άσκηση από το ίδιο πρόσωπο νέας αίτησης αναθεώρησης επιτρέπεται μόνο για λόγο που προέκυψε μεταγενεστέρως, έστω και αν αφορά στο ίδιο κεφάλαιο της απόφασης.

Άρθρο 183

Λόγοι αναθεώρησης

1. Αναθεώρηση χωρεί για τους εξής λόγους:

(α) αν η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε ψευδή κατάθεση μάρτυρα ή δήλωση διαδίκου, σε ψευδή έκθεση πραγματογνώμονα ή σε πλαστά ή νοθευμένα έγγραφα, και τα περιστατικά αυτά προκύπτουν από αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου, ή
(β) αν μετά την τελευταία συζήτηση της υπόθεσης περιήλθαν σε γνώση και στην κατοχή του διαδίκου που ζητεί την αναθεώρηση κρίσιμα έγγραφα τα οποία υπήρχαν πριν από τη δίκη αλλά δεν γνώριζε την ύπαρξή τους ή εμποδίστηκε στην προσκόμισή τους, ή
(γ) αν η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε απόφαση πολιτικού, ποινικού ή διοικητικού δικαστηρίου, η οποία ανατράπηκε αμετακλήτως μετά την τελευταία συζήτηση.

2. Επίσης, αναθεώρηση χωρεί και όταν το δικαστήριο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση πλανήθηκε πρόδηλα περί τα πράγματα, όπως ιδίως αν δεν εντόπισε σοβαρό σφάλμα που περιείχαν τα αριθμητικά δεδομένα πάνω στα οποία στήριξε την κρίση του ή αν θεώρησε ως υπαρκτό ή ανύπαρκτο γεγονός ενώ προκύπτει αναμφισβήτητα το αντίθετο.

Άρθρο 184

Προθεσμία

1. Αν προβάλλεται λόγος αναθεώρησης από τους αναφερόμενους στην παρ. 1 του άρθρου 183, η προθεσμία για την άσκηση της αίτησης αναθεώρησης είναι εξήντα (60) ημέρες και αρχίζει:

(α) στις περ. α' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 183, αφότου καταστεί αμετάκλητη η σχετική δικαστική απόφαση,

(β) στην περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 183, αφότου τα κρίσιμα έγγραφα περιήλθαν στην κατοχή εκείνου που ζητεί την αναθεώρηση.

2. Αν τα γεγονότα της παρ. 1 συντελέστηκαν πριν από την επίδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, η προθεσμία άσκησης της αίτησης αναθεώρησης αρχίζει από την επίδοση της απόφασης.

3. Αν ο λόγος αναθεώρησης είναι από αυτούς που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 183, η προθεσμία για την άσκηση της αίτησης αναθεώρησης είναι εξήντα (60) ημέρες και αρχίζει από την επίδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.

Άρθρο 185
Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων

Για την εκδίκαση της αίτησης αναθεώρησης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος για την έφεση.

Άρθρο 186
Συνέπειες αναθεώρησης

1. Αν γίνει δεκτός λόγος αναθεώρησης, η προσβαλλόμενη απόφαση εξαφανίζεται και επακολουθεί νέα εξέταση της υπόθεσης μέσα στα όρια του λόγου αυτού.
2. Η απόφαση που δέχεται την αίτηση αναθεώρησης υπόκειται στα ίδια ένδικα μέσα, στα οποία υπόκειται και η απόφαση που αναθεωρήθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 28
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Άρθρο 187
Επιτρεπτό της διόρθωσης απόφασης

1. Αν κατά τη σύνταξη και την έκδοση απόφασης παρεισέφρησαν λάθη γραφικά ή λογιστικά ή προφανείς ανακρίβειες ή το διατακτικό της απόφασης διατυπώθηκε ελλιπώς ή ανακριβώς, το δικαστήριο που την εξέδωσε προβαίνει στη διόρθωσή της.
2. Αν τα λάθη είναι γραμματικά ή προδήλως συντακτικά και η διόρθωσή τους δεν μεταβάλλει το νόημα της φράσης όπου εμπεριέχονται, η διόρθωση επέρχεται με πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, την οποία προσυπογράφει και ο εισηγητής της υπόθεσης, εφόσον διατηρεί την ιδιότητα του δικαστή.
3. Σε κάθε άλλη περίπτωση, το Δικαστήριο δύναται να διορθώσει απόφασή του είτε αυτεπαγγέλτως με αίτηση του Προέδρου του είτε με αίτηση ενός από τους διαδίκους.

Άρθρο 188
Άσκηση αίτησης διόρθωσης

Η αίτηση διόρθωσης, όταν ασκείται από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, καταχωρίζεται ως πράξη του Προέδρου στο οικείο πρωτόκολλο του Δικαστηρίου και αντίγραφο αυτής κοινοποιείται στους διαδίκους. Όταν η αίτηση διόρθωσης ασκείται από διάδικο, κατατίθεται στην αρμόδια γραμματεία του Δικαστηρίου σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 55 του παρόντος.

Άρθρο 189
Περιεχόμενο αίτησης διόρθωσης

1. Η αίτηση διόρθωσης πρέπει να περιέχει, εκτός από τα στοιχεία κάθε δικογράφου, μνεία της προσβαλλόμενης απόφασης και σαφή αναφορά στα λάθη των οποίων ζητείται η διόρθωση.

2. Πρόσθετοι λόγοι επιτρέπεται να υποβληθούν με ξεχωριστό δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με σημείωση πάνω σε αυτό πράξης κατάθεσης.
3. Αντίγραφο του δικογράφου των πρόσθετων λόγων επιδίδεται με ποινή απαραδέκτου, δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με επιμέλεια του αιτούντος, στους άλλους διαδίκους.

Άρθρο 190 **Προδικασία**

1. Οι διατάξεις του παρόντος που αφορούν στην προδικασία για το αντίστοιχο ένδικο βοήθημα ή μέσο, το οποίο προκάλεσε την έκδοση της απόφασης, εφαρμόζονται αναλόγως.
2. Αν ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου κρίνει ότι το λάθος που παρεισέφρησε στην απόφαση εμποδίζει την εκτέλεσή της, ορίζει για την εκδίκαση της αίτησης διόρθωσης τη συντομότερη διαθέσιμη δικάσιμο.

Άρθρο 191 **Συζήτηση**

1. Η αίτηση συζητείται στο ακροατήριο και οι διάδικοι καλούνται με επιμέλεια της γραμματείας του Δικαστηρίου.
2. Στη σύνθεση του Δικαστηρίου που αποφαινεται για την αίτηση διόρθωσης μετέχει, αν είναι εφικτό, ο δικαστής που διετέλεσε εισηγητής στην έκδοση της απόφασης της οποίας ζητείται η διόρθωση.
3. Αν έχουν ασκήσει αίτηση διόρθωσης ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου και ο διάδικος για τη διόρθωση του ίδιου λάθους, το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει την εκδίκαση μίας από τις δύο. Αν δεν αφορούν αποκλειστικά στο ίδιο λάθος, οι αιτήσεις συνεκδικάζονται υποχρεωτικά.

Άρθρο 192 **Απόφαση**

1. Ο αριθμός της απόφασης ή της πράξης του Προέδρου, με την οποία έγινε η διόρθωση, σημειώνεται στο πρωτότυπο της απόφασης που διορθώνεται.
2. Στα αντίγραφα ή αποσπάσματα της απόφασης που διορθώνεται, πρέπει να γίνεται μνεία της πράξης του Προέδρου ή της δικαστικής απόφασης για τη διόρθωση, με σημείωση του αριθμού και της ημερομηνίας έκδοσής τους.

Άρθρο 193 **Ένδικα μέσα**

Κατά των εκδιδόμενων αποφάσεων δύναται να ασκηθούν τα ένδικα μέσα, τα οποία μπορούσαν να ασκηθούν κατά της απόφασης της οποίας έγινε η διόρθωση. Αν ασκηθούν, η άσκηση περιορίζεται μόνο στα κεφάλαια της απόφασης που διορθώθηκαν.

Άρθρο 194
Διόρθωση πρακτικού

1. Αν μετά τη δημοσίευση της απόφασης διαπιστωθεί ότι κατά τη σύνταξη των πρακτικών της συζήτησης στο ακροατήριο ή αποσπάσματος αυτών παρεισέφρησαν λάθη, γραφικά ή συντακτικά, ή προφανείς ανακρίβειες ή αυτά διατυπώθηκαν ελλιπώς ή ανακριβώς, επιτρέπεται η αυτεπάγγελτη διόρθωσή τους.
2. Η διόρθωση επέρχεται με πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου ενώπιον του οποίου έγινε η συζήτηση, την οποία προσυπογράφει και ο γραμματέας της έδρας. Η πράξη του Προέδρου κοινοποιείται στους διαδίκους, για την άσκηση από αυτούς των ένδικων μέσων κατά της απόφασης που στηρίχθηκε στα πρακτικά ή το απόσπασμα που διορθώθηκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 29
ΑΙΤΗΣΗ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Άρθρο 195
Ερμηνεία απόφασης

1. Αν η διατύπωση απόφασης είναι ασαφής και γεννά αμφιβολίες, το δικαστήριο που την εξέδωσε δύναται, ύστερα από αίτηση ενός από τους διαδίκους, να την ερμηνεύσει.
2. Η περί ερμηνείας απόφαση δεν μπορεί να μεταβάλει το διατακτικό της απόφασης που ερμηνεύεται.

Άρθρο 196
Περιεχόμενο αίτησης ερμηνείας

1. Η αίτηση ερμηνείας, εκτός από τα στοιχεία κάθε δικογράφου, πρέπει ακόμη να περιέχει μνεία της προσβαλλόμενης απόφασης και τα αμφίβολα σημεία ή τις ασάφειες στην απόφαση αυτή, των οποίων ζητείται η ερμηνεία.
2. Πρόσθετοι λόγοι επιτρέπεται να υποβληθούν με ξεχωριστό δικόγραφο που κατατίθεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με σημείωση πάνω σ' αυτό πράξης κατάθεσης.
3. Αντίγραφο του δικογράφου των πρόσθετων λόγων επιδίδεται με επιμέλεια του αιτούντος στους άλλους διαδίκους δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με ποινή απαραδέκτου.

Άρθρο 197
Προδικασία

1. Η αίτηση ερμηνείας κατατίθεται στην αρμόδια γραμματεία του Δικαστηρίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 55.
2. Οι διατάξεις του παρόντος που αφορούν στην προδικασία για το αντίστοιχο ένδικο βοήθημα ή μέσο, το οποίο προκάλεσε την έκδοση της απόφασης, εφαρμόζονται αναλόγως.
3. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ορίζει σύντομη δικάσιμο, αν κρίνει ότι η προσβαλλόμενη ασάφεια εμποδίζει την εκτέλεση της απόφασης.

Άρθρο 198**Συζήτηση**

1. Η αίτηση συζητείται στο ακροατήριο. Οι διάδικοι καλούνται στη συζήτηση με επιμέλεια της γραμματείας του Δικαστηρίου.
2. Στη σύνθεση του Δικαστηρίου, αν είναι εφικτό, μετέχουν οι δικαστές που έλαβαν την απόφαση.

Άρθρο 199**Εφαρμογή διατάξεων**

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος που αφορούν στην αίτηση διόρθωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30**ΑΝΑΚΟΠΗ ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑΣ****Άρθρο 200****Προσβαλλόμενες αποφάσεις**

1. Σε ανακοπή ερημοδικίας υπόκεινται οι αποφάσεις των Τμημάτων, αν κάποιος από τους διαδίκους δεν παραστάθηκε κατά τη συζήτηση ένδικου βοηθήματος ή μέσου, επειδή δεν κλητεύθηκε ή δεν κλητεύθηκε νόμιμα, ή επειδή, αν και κλητεύθηκε νόμιμα, δεν μπόρεσε λόγω ανωτέρας βίας να παρασταθεί.
2. Δεύτερη ανακοπή κατά της ίδιας απόφασης δεν επιτρέπεται.
3. Κατά της απόφασης που απορρίπτει την ανακοπή δεν συγχωρείται νέα ανακοπή, εκτός αν ο ανακόπτων δεν κλητεύθηκε καθόλου ή δεν κλητεύθηκε νόμιμα ή, αν και κλητεύθηκε νόμιμα, δεν μπόρεσε λόγω ανωτέρας βίας να παρασταθεί.

Άρθρο 201**Ενεργητική νομιμοποίηση**

Δικαίωμα ανακοπής έχει μόνον όποιος διάδικος δεν παραστάθηκε κατά τη συζήτηση του ένδικου βοηθήματος ή μέσου επειδή δεν κλητεύθηκε ή δεν κλητεύθηκε νόμιμα, ή επειδή, αν και κλητεύθηκε νόμιμα, δεν μπόρεσε λόγω ανωτέρας βίας να παρασταθεί.

Άρθρο 202**Προθεσμία**

Η προθεσμία για την άσκηση της ανακοπής είναι εξήντα (60) ημέρες και αρχίζει για το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου από την περιέλευση της προσβαλλόμενης απόφασης σ' αυτά. Για τον ιδιώτη διάδικο η ανωτέρω προθεσμία αρχίζει από την επίδοση σ' αυτόν της προσβαλλόμενης απόφασης ή την πλήρη γνώση της απόφασης από αυτόν. Αν ο έχων έννομο συμφέρον για την άσκηση της ανακοπής διαμένει στην αλλοδαπή, η προθεσμία ορίζεται σε ενενήντα (90) ημέρες.

Άρθρο 203
Περιεχόμενο δικογράφου

Η ανακοπή πρέπει να περιέχει τα στοιχεία κάθε δικογράφου και ακόμη μνεία της προσβαλλόμενης απόφασης, τους λόγους της ανακοπής και αίτημα.

Άρθρο 204
Πρόσθετοι λόγοι

1. Πρόσθετοι λόγοι ανακοπής επιτρέπεται να υποβληθούν με ξεχωριστό δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με σημείωση πάνω σ' αυτό πράξης κατάθεσης.
2. Αντίγραφο του δικογράφου των πρόσθετων λόγων επιδίδεται με επιμέλεια του ανακόπτοντος σε εκείνους κατά των οποίων στρέφεται η ανακοπή δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με ποινή απαραδέκτου.

Άρθρο 205
Εφαρμογή διατάξεων

Οι διατάξεις του παρόντος που αφορούν στην προδικασία, τη συζήτηση και την έκδοση της απόφασης που προσβάλλεται με την ανακοπή ερημοδικίας εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 206
Συζήτηση

1. Η ανακοπή εισάγεται ενώπιον του Τμήματος που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.
2. Η ανακοπή συζητείται στο ακροατήριο με κλήση των διαδίκων από τη γραμματεία του Δικαστηρίου.

Άρθρο 207
Απόφαση

Αν ο λόγος ανακοπής αποδειχθεί βάσιμος, εξαφανίζεται η απόφαση και το Δικαστήριο προβαίνει αμέσως σε νέα εξέταση της υπόθεσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 31
ΤΡΙΤΑΝΑΚΟΠΗ

Άρθρο 208
Ενεργητική και παθητική νομιμοποίηση

1. Τρίτος, ο οποίος βλάπτεται από οριστική απόφαση Τμήματος που εκδόθηκε σε δίκη μεταξύ άλλων και δεν είχε ασκήσει παρέμβαση, μπορεί, εφόσον συντρέχει το έννομο συμφέρον που θα δικαιολογούσε την παρέμβασή του στη δίκη αυτή, να ανακόψει την οικεία απόφαση.

2. Στερείται το δικαίωμα να ασκήσει τριτανακοπή ο τρίτος στον οποίο κοινοποιήθηκε, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 42, το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο με γνωστοποίηση της σχετικής δικασίμου.
3. Η τριτανακοπή στρέφεται εναντίον όλων των διαδίκων μεταξύ των οποίων εκδόθηκε η απόφαση.

Άρθρο 209 **Προθεσμία**

Η τριτανακοπή ασκείται μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών, που αρχίζει για το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, καθώς και για όσα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου χρηματοδοτούνται από εθνικούς ή ενωσιακούς πόρους από την περιέλευση της προσβαλλόμενης απόφασης σ' αυτά. Για τον ιδιώτη διάδικο η ανωτέρω προθεσμία αρχίζει από την επίδοση σ' αυτόν της προσβαλλόμενης απόφασης ή την πλήρη γνώση της από αυτόν. Αν ο έχων έννομο συμφέρον για την άσκηση της ανακοπής διαμένει στην αλλοδαπή, η προθεσμία ορίζεται σε ενενήντα (90) ημέρες.

Άρθρο 210 **Περιεχόμενο**

Η αίτηση της τριτανακοπής πρέπει να περιέχει τα στοιχεία κάθε δικογράφου και ακόμη μνεία της προσβαλλομένης απόφασης, τους λόγους της ανακοπής και αίτημα.

Άρθρο 211 **Πρόσθετοι λόγοι**

1. Πρόσθετοι λόγοι τριτανακοπής επιτρέπεται να υποβληθούν με ξεχωριστό δικόγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με σημείωση πάνω σε αυτό πράξης κατάθεσης.
2. Αντίγραφο του δικογράφου των πρόσθετων λόγων επιδίδεται με επιμέλεια του τριτανακόπτοντος σε εκείνους κατά των οποίων στρέφεται η τριτανακοπή δεκαπέντε (15) πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση, με ποινή απαραδέκτου.

Άρθρο 212 **Εφαρμογή διατάξεων**

Οι διατάξεις του παρόντος που αφορούν στην προδικασία, τη συζήτηση και την έκδοση της απόφασης που προσβάλλεται με την τριτανακοπή εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 213 **Συζήτηση**

1. Η τριτανακοπή εισάγεται ενώπιον του Τμήματος που εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση.
2. Η τριτανακοπή συζητείται στο ακροατήριο με κλήση των διαδίκων από τη γραμματεία του Δικαστηρίου.

Άρθρο 214
Απόφαση

Αν ο λόγος της τριτανακοπής κριθεί βάσιμος, το Δικαστήριο εξαφανίζει την απόφαση και προχωρεί στην εκδίκαση της διαφοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 32
ΑΙΤΗΣΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ**Άρθρο 215**
Προσβαλλόμενες αποφάσεις

Απόφαση Τμήματος ή της Ολομέλειας, για την οποία κρίθηκε με απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ότι εκδόθηκε κατά παραβίαση δικαιώματος σχετικού με τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε ή άλλης ρύθμισης ουσιαστικού δικαίου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, υπόκειται σε αίτηση επανάληψης της διαδικασίας ενώπιον του σχηματισμού που την εξέδωσε.

Άρθρο 216
Νομιμοποίηση

Δικαίωμα να ασκήσουν την αίτηση επανάληψης της διαδικασίας έχουν όσοι διετέλεσαν διάδικοι στη δίκη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ή οι κάθε είδους καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί τους, εφόσον έχουν έννομο συμφέρον, καθώς και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Άρθρο 217
Προθεσμία

1. Η αίτηση ασκείται μέσα σε προθεσμία ενενήντα (90) ημερών, που αρχίζει από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, σύμφωνα με τις διακρίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 44 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.
2. Αν κατά τη διάρκεια της ανωτέρω προθεσμίας υπάρξει διαδοχή αυτού που ήταν διάδικος στη δίκη ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η προθεσμία για τον διάδοχο αρχίζει από τότε που επήλθε η διαδοχή. Ειδικά στην περίπτωση κληρονομικής διαδοχής, η προθεσμία για τον κληρονόμο αρχίζει από τη λήξη της προθεσμίας για την αποποίηση της κληρονομίας.

Άρθρο 218**Άσκηση**

Οι διατάξεις του παρόντος που ισχύουν για την εκδίκαση του ένδικου βοηθήματος ή μέσου επί του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη με την αίτηση απόφαση, εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 219**Περιεχόμενο**

Η αίτηση πρέπει να περιέχει τα στοιχεία κάθε δικογράφου και ακόμη μνεία της προσβαλλομένης απόφασης, συγκεκριμένους λόγους και αίτημα.

Άρθρο 220**Προδικασία**

Οι διατάξεις του παρόντος που αφορούν στην προδικασία της συζήτησης της υπόθεσης, για την οποία εκδόθηκε η απόφαση που προσβάλλεται με την αίτηση, εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 221**Συζήτηση**

Για την εκδίκαση της αίτησης επανάληψης της διαδικασίας εφαρμόζεται η ισχύουσα για τον οικείο δικαστικό σχηματισμό διαδικασία.

Άρθρο 222**Απόφαση**

1. Αν η αίτηση κριθεί βάσιμη, η απόφαση του Δικαστηρίου ακυρώνεται κατά το τμήμα της που στοιχειοθέτησε την παραβίαση και η υπόθεση επανεξετάζεται σε νέα δικάσιμο.
2. Το Δικαστήριο, αν κρίνει ότι η υπόθεση είναι ώριμη, μπορεί να συζητήσει την υπόθεση στην ίδια δικάσιμο.

**ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ
ΣΥΖΗΤΗΣΗ****ΚΕΦΑΛΑΙΟ 33
ΑΡΧΕΣ ΠΟΥ ΔΙΕΠΟΥΝ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ****Άρθρο 223
Δημόσια συνεδρίαση**

1. Οι δημόσιες συνεδριάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου προς συζήτηση των υποθέσεων γίνονται στα ακροατήρια αυτού με την παρουσία του γραμματέα.
2. Στις δημόσιες συνεδριάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου προς συζήτηση των υποθέσεων σε ακροατήριο παρίσταται ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος εκφέρει τη γνώμη του. Με απόφαση του αρμοδίου οργάνου της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 32Αεπ. του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών, μπορεί να ορισθούν οι δημόσιες συνεδριάσεις στις οποίες δεν θα παρίσταται, καθώς και διαδικασίες στις οποίες δεν θα συμμετέχει ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

**Άρθρο 224
Προφορικότητα της διαδικασίας**

Η διαδικασία στο ακροατήριο διεξάγεται προφορικά και στηρίζεται στην προδικασία που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος.

**Άρθρο 225
Αυτεπάγγελτη εξέταση της κλήτευσης των διαδίκων**

1. Όταν κάποιος από τους διαδίκους δεν εμφανίζεται κατά τη συζήτηση, το Δικαστήριο εξετάζει αυτεπαγγέλτως αν αυτός κλητεύθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα. Αν δεν κλητεύθηκε ή δεν κλητεύθηκε νόμιμα και εμπρόθεσμα, το Δικαστήριο, αφού κηρύξει απαράδεκτη τη συζήτηση, ορίζει νέα τακτική δικάσιμο με απλή σημείωση στο πινάκιο και διατάσσει την εγγραφή σ' αυτήν της υπόθεσης και τη νόμιμη κλήτευση των διαδίκων.
2. Η έλλειψη νόμιμης κλήτευσης καλύπτεται αν ο διάδικος εμφανισθεί ενώπιον του Δικαστηρίου κατά την εκφώνηση και ζητήσει την εκδίκαση της υπόθεσής του.
3. Αν έγινε η κλήτευση των διαδίκων και αυτή κρίνεται νόμιμη και εμπρόθεσμη, η διαδικασία χωρεί και αν αυτοί δεν παρίστανται.

**Άρθρο 226
Μη εμφάνιση ή αποχώρηση των διαδίκων**

1. Διάδικος που δεν εμφανίσθηκε κατά την προεκφώνηση ή την εκφώνηση της υπόθεσης δύναται προσερχόμενος να μετάσχει στην περαιτέρω συζήτηση.

2. Η εκούσια αποχώρηση διαδίκου μετά την έναρξη της συζήτησης της υπόθεσης δεν επηρεάζει την πρόοδο της διαδικασίας. Ως εκουσίως αποχωρών θεωρείται ο διάδικος και όταν διαταχθεί η απομάκρυνσή του προς τήρηση της τάξης.
3. Η εκούσια αποχώρηση του διαδίκου μετά την απόρριψη αίτησης περί αναβολής δεν κωλύει τη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός αν δεν έγινε νόμιμη κλήτευσή του, οπότε και εφαρμόζεται το άρθρο 225.
4. Διάδικος που δεν εμφανίσθηκε κατά τη συζήτηση ή που αποχώρησε από αυτή, δικαιούται να παρίσταται και να μετέχει σε κάθε μεταγενέστερη συζήτηση της υπόθεσης, εφόσον προβλέπεται η παράσταση των διαδίκων.
5. Οι παρ. 1-4 εφαρμόζονται αναλόγως και επί διαδικαστικών πράξεων που διενεργούνται εκτός του ακροατηρίου.

Άρθρο 227

Αρχή της προαπόδειξης

Η συζήτηση γίνεται αποκλειστικά με βάση τα δικόγραφα, καθώς και τα έγγραφα που έχουν προσαχθεί προαποδεικτικώς. Έγγραφα μπορεί να προσαχθούν και κατά τη συζήτηση ή και μετά τη συζήτηση, αν δοθεί σχετική άδεια από το Δικαστήριο. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να διασφαλίζονται τα δικαιώματα άμυνας του αντιδίκου. Σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Κεφάλαιο 39, το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει και κάθε συμπληρωματική απόδειξη, καθώς και να υποχρεώσει οποιαδήποτε δημόσια αρχή να παράσχει έγγραφα ή πληροφορίες σχετικά με την υπόθεση που δικάζεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 34

ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ

Άρθρο 228

Παράσταση διαδίκων ενώπιον της Ολομέλειας

Το Δημόσιο και τα νομικά πρόσωπα που εκπροσωπούνται δικαστικά από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, παρίστανται ενώπιον της Ολομέλειας σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις για τη δικαστική εκπροσώπησή τους. Οι άλλοι διάδικοι παρίστανται ενώπιον της Ολομέλειας μετά ή διά πληρεξουσίου δικηγόρου από τους διορισμένους στον Άρειο Πάγο.

Άρθρο 229

Προθεσμία για νομιμοποίηση

Το Δικαστήριο, κατ' αίτηση του εμφανιζομένου ως πληρεξουσίου και μη αποδεικνύοντος την πληρεξουσιότητα, δύναται, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να χορηγήσει μια φορά σύντομη αναβολή της συζήτησης ή να επιτρέψει την προσωρινή συμμετοχή του στη δίκη, ορίζοντας εύλογη προθεσμία για τη νομιμοποίησή του. Στην περίπτωση αυτή, τα στοιχεία της νομιμοποίησης μπορεί να είναι και μεταγενέστερα από την ημερομηνία της συζήτησης. Αν εντός της ταχθείσας προθεσμίας δεν προσαχθεί το πληρεξούσιο, το Δικαστήριο διά της

εκδιδόμενης απόφασης κηρύσσει άκυρες τις επιτραπείσες ως άνω πράξεις, τηρουμένου κατά τα λοιπά του άρθρου 14, κατά περίπτωση.

Άρθρο 230

Αίτηση επανασυζήτησης

Αν από λόγους ανωτέρας βίας εμποδίσθηκε η νομιμοποίηση του πληρεξούσιου δικηγόρου, δύναται να υποβληθεί αίτηση επανασυζήτησης της υπόθεσης, που κατατίθεται στον αρμόδιο γραμματέα πριν από την έκδοση της απόφασης και μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δέκα (10) ημερών από την άρση του λόγου ανωτέρας βίας. Η αίτηση, η οποία πρέπει να περιέχει με σαφήνεια τους προβαλλόμενους λόγους, δικάζεται από τον οικείο σχηματισμό. Αμφότεροι οι διάδικοι καλούνται στη συζήτηση είκοσι (20) ημέρες πριν από αυτή. Σε περίπτωση παραδοχής της αίτησης, η υπόθεση εκδικάζεται στη συνέχεια επί της ουσίας από τον ίδιο σχηματισμό.

Άρθρο 231

Παράσταση με δήλωση

1. Ο πληρεξούσιος δικηγόρος μπορεί να δηλώσει ότι δεν θα εμφανισθεί στο ακροατήριο, αλλά θα παραστεί με δήλωση που υπογράφεται από τον ίδιο. Η δήλωση παραδίδεται από τον πληρεξούσιο δικηγόρο στον γραμματέα του Δικαστηρίου το αργότερο την παραμονή της δικασίμου και σημειώνεται αμέσως στο πινάκιο. Η ίδια δήλωση, όταν γίνεται από πληρεξούσιο του Δημοσίου, οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, δεν έχει καμία δικονομική συνέπεια, αν δεν έχει διαβιβαστεί εμπρόθεσμα στο Δικαστήριο ο διοικητικός φάκελος.
2. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης ύστερα από αίτηση διαδίκου, δεν κλητεύεται κατά τη νέα δικάσιμο ο διάδικος που υπέβαλε δήλωση.

Άρθρο 232

Ελλείψεις στοιχείων δικανικής ικανότητας

1. Αν συντρέχουν ελλείψεις που μπορεί να συμπληρωθούν ως προς τη δικανική ικανότητα των διαδίκων και τη νόμιμη εκπροσώπησή τους ή ως προς την απαιτούμενη για τη διεξαγωγή της δίκης άδεια ή εξουσιοδότηση, το Δικαστήριο μπορεί κατ' αίτηση του διαδίκου και ύστερα από εκτίμηση των περιστάσεων να αναβάλει την πρόοδο της δίκης, δυνάμενο να τάξει και εύλογη προθεσμία προς συμπλήρωση των ελλείψεων. Στην περίπτωση αυτή, τα συμπληρωματικά στοιχεία μπορεί να είναι και μεταγενέστερα από την ημερομηνία της συζήτησης.
2. Αν από την αναβολή απειλείται κίνδυνος για τα συμφέροντα του διαδίκου, το Δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει σ' αυτόν ή στον αντιπρόσωπό του να συνεχίσει τη δίκη ή να ενεργήσει τις διαδικαστικές πράξεις που χρειάζονται για να αποφευχθεί ο κίνδυνος, δεν έχει όμως την εξουσία να εκδώσει οριστική απόφαση προτού συμπληρωθούν οι ελλείψεις ή προτού περάσει η προθεσμία που έταξε για τον σκοπό αυτόν. Το κύρος των πράξεων που επιτράπηκαν εξαρτάται από την εμπρόθεσμη συμπλήρωση των ελλείψεων.

3. Όταν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία, το Δικαστήριο προβαίνει στην εκδίκαση της υπόθεσης.

Άρθρο 233

Άγγελος

Σε περίπτωση απουσίας του διαδίκου ή του πληρεξουσίου του, επιτρέπεται η αυτόκλητη εμφάνιση προσώπου, που διαθέτει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα, ενώπιον του συνεδριάζοντος Δικαστηρίου, εφόσον το πρόσωπο αυτό δηλώσει ότι ενεργεί ως άγγελος ενός των ανωτέρω. Ο άγγελος γνωστοποιεί στο Δικαστήριο μόνο γεγονότα που ο ίδιος γνωρίζει από άμεση αντίληψη ή που πληροφορήθηκε από τρίτο, σχετικά με την απουσία του διαδίκου ή του πληρεξουσίου του, ή μεταφέρει στο Δικαστήριο προφορικώς αιτήματα που αυτοί, λόγω εξαιρετικών συνθηκών, του ζήτησαν να υποβάλει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 35

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Άρθρο 234

Διαδικασία στο ακροατήριο

1. Ο προεδρεύων διευθύνει τη συζήτηση, κηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασης, προεκφωνεί και εκφωνεί τις υποθέσεις κατά την καθορισμένη τάξη, δίδει τον λόγο στους διαδίκους, τους νόμιμους αντιπροσώπους και πληρεξουσίους τους, αφαιρεί τον λόγο στις περιπτώσεις παράβασης των όρων της λυσιτελούς ή κόσμιας συζήτησης, εξετάζει τους διαδίκους, τους νόμιμους αντιπροσώπους τους και τα λοιπά κλητευθέντα πρόσωπα και κηρύσσει περαιωμένη τη συζήτηση, εφόσον κατά την κρίση του ερευνήθηκε επαρκώς η υπόθεση.

2. Η τήρηση της ευταξίας και της ευπρέπειας, κατά τις συνεδριάσεις, ανήκει στον προεδρεύοντα, ο οποίος δικαιούται να απομακρύνει από το ακροατήριο όποιον θορυβεί ή συμπεριφέρεται κατά άκοσμο τρόπο, αν δε αυτός είναι δικηγόρος, δύναται να εφαρμόσει το άρθρο 155 του Κώδικα Δικηγόρων. Οι ανωτέρω αποφάσεις υπόκεινται σε ανάκληση από αυτόν που τις εξέδωσε.

3. Αν κατά τη συνεδρίαση ή κατά τη διενέργεια διαδικαστικής πράξης τελεστεί αξιόποινη πράξη, εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 39 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Σε κάθε περίπτωση, όμως, το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη σύλληψη του δράστη και την παραπομπή του σύμφωνα με το άρθρο 279 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας στον αρμόδιο εισαγγελέα.

Άρθρο 235

Συζήτηση

1. Η συνεδρίαση αρχίζει με την προεκφώνηση των υποθέσεων από το πινάκιο, κατά τη σειρά της εγγραφής τους σ' αυτό. Κατά την προεκφώνηση διερευνάται ιδίως αν συντρέχει λόγος διαγραφής της υπόθεσης από το πινάκιο λόγω παραίτησης ή διακοπής της δίκης, καθώς και αν συντρέχει αποχρών λόγος για την αναβολή της υπόθεσης ή για τη μεταβολή στη σειρά της υπόθεσης στο πινάκιο. Αν όλοι οι παριστάμενοι πληρεξούσιοι δηλώσουν ότι προτίθενται να

αναφερθούν στο δικόγραφο ή σε υπόμνημα που θα καταθέσουν χωρίς προφορική ανάπτυξη, τότε η υπόθεση αυτή μπορεί να συζητείται κατά προτεραιότητα μετά την προεκφώνηση.

2. Την προεκφώνηση ακολουθεί η εκφώνηση και η συζήτηση των υποθέσεων.

3. Ο προεδρεύων δίνει τον λόγο πρώτα σ' αυτόν που άσκησε το ένδικο βοήθημα ή μέσο προς ανάπτυξη των λόγων του δικογράφου και των εγγράφων υπομνημάτων του, έπειτα δε σ' αυτόν κατά του οποίου στρέφεται. Τελευταίος ακούγεται ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον δεν ασκεί το ένδικο βοήθημα ή μέσο. Αν έχει συνταχθεί έκθεση από τον ορισθέντα εισηγητή δικαστή της υπόθεσης, η συζήτηση αρχίζει με την ανάγνωση της έκθεσης από τον εισηγητή δικαστή.

4. Τα μέλη του Δικαστηρίου και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου δικαιούνται, με άδεια του προεδρεύοντος, να απευθύνουν ερωτήσεις προς τους διαδίκους, τους νόμιμους αντιπροσώπους τους, τους μάρτυρες και τους πραγματογνώμονες και να ζητούν την ανάγνωση εγγράφων.

Άρθρο 236

Διερμηνείς

1. Αν διάδικος, μάρτυρας ή πραγματογνώμονας αγνοεί την ελληνική γλώσσα, προσλαμβάνεται διερμηνέας, ο οποίος ορκίζεται ενώπιον του Δικαστηρίου ότι θα αποδώσει ακριβώς όσα θα διαμειφθούν. Οι λόγοι του αποκλεισμού και της απαλλαγής των μαρτύρων ισχύουν και για τον διερμηνέα.

2. Αν τα πρόσωπα της παρ. 1 είναι κωφοί, άλαλοι ή κωφάλαλοι, η συνεννόηση μαζί τους γίνεται εγγράφως. Τις απαντήσεις τους υπογράφει ο δικαστής που προεδρεύει κατά τη συνεδρίαση και περιλαμβάνονται, μαζί με τις αντίστοιχες ερωτήσεις, στο πρακτικό της συζήτησης. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν είναι ικανά να απαντήσουν εγγράφως, προσλαμβάνεται κατάλληλος διερμηνέας, σύμφωνα με την παρ. 1.

Άρθρο 237

Συμπλήρωση τυπικών ελλείψεων

Κατά τη συζήτηση, ο διάδικος ή ο νόμιμος πληρεξούσιός του ενημερώνεται για τις τυπικές ελλείψεις που ο γραμματέας του Δικαστηρίου εντόπισε στον φάκελο και καλείται από τον Πρόεδρο, με μνεία στα πρακτικά της συνεδρίασης, να τις συμπληρώσει σε εύλογο χρόνο.

Άρθρο 238**Αναβολή**

1. Εφόσον συντρέχει αποχρών λόγος, η συζήτηση δύναται να αναβληθεί από το Δικαστήριο αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αίτησης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
2. Με αίτηση του διαδίκου μπορεί επίσης να αναβληθεί η συζήτηση της υπόθεσης, εφόσον, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, συντρέχει αποχρών λόγος.
3. Αίτηση αναβολής της συζήτησης, έστω και αν υποβάλλεται από όλους τους διαδίκους, δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.
4. Αν η συζήτηση υπόθεσης αναβληθεί ή αν από οποιονδήποτε λόγο η συνεδρίαση ματαιωθεί ή δεν καταστεί δυνατή η συζήτηση όλων ή κάποιων υποθέσεων του πινακίου, το Δικαστήριο ορίζει τη συζήτηση αυτών σε άλλη ορισμένη δικάσιμο, τακτική ή έκτακτη, χωρίς να απαιτείται νέα κατά το άρθρο 110 κλήση προς συζήτηση, αν ο διάδικος ή ο νόμιμος πληρεξούσιος παραστάθηκε κατά τη συνεδρίαση και έλαβε έτσι γνώση της ημερομηνίας της νέας δικάσιμου.

Άρθρο 239**Αποφάσεις που αφορούν στη διεξαγωγή της συζήτησης**

Οι αποφάσεις που αφορούν στη διεξαγωγή της συζήτησης, εφόσον δεν ορίζεται άλλως στον παρόντα, λαμβάνονται στην έδρα, διατυπώνονται συνοπτικά στα πρακτικά και δημοσιεύονται με ανακοίνωση από την έδρα κατά την ίδια συνεδρίαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 36**ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ****Άρθρο 240****Περιεχόμενο**

1. Κατά τη συζήτηση, ο γραμματέας της έδρας τηρεί πρακτικά. Στα πρακτικά αναφέρονται:
  - (α) η σύνθεση του Δικαστηρίου με μνεία αν ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου παραστάθηκε αυτοπροσώπως ή διά του νόμιμου αναπληρωτή του,
  - (β) ο χρόνος της συζήτησης και ο αριθμός πινακίου κάθε υπόθεσης, καθώς και ότι αυτή έγινε σε δημόσια συνεδρίαση,
  - (γ) τα ονοματεπώνυμα των διαδίκων, των νόμιμων αντιπροσώπων ή εκπροσώπων τους, τα ονοματεπώνυμα των δικαστικών τους πληρεξουσίων, καθώς και ο τρόπος του διορισμού των ανωτέρω προσώπων,
  - (δ) το είδος του ένδικου βοηθήματος ή μέσου που έχει ασκηθεί,
  - (ε) τα αιτήματα που υποβλήθηκαν από τα μέρη ή διαμέσου των προσώπων που ενήργησαν ως άγγελοι αυτών,
  - (στ) καταγραφή των συμβάντων κατά τη συζήτηση, των αξιόποινων πράξεων που τελέστηκαν κατά τη διάρκειά της, καθώς και των αποφάσεων που αφορούν στη διεξαγωγή της,
  - (ζ) μνεία ότι ακούστηκε ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και των παρατηρήσεών του που ζήτησε να καταχωρισθούν,

- (η) το ονοματεπώνυμο του γραμματέα της έδρας, με μνεία ότι αυτός τήρησε τα πρακτικά.
2. Σε περίπτωση αναβολής της συζήτησης, αναγράφεται στα πρακτικά αν αυτή αποφασίσθηκε αυτεπάγγελτα από το Δικαστήριο ή ύστερα από αίτηση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή διαδίκου και ποιου.
  3. Για την άρτια σύνταξη των πρακτικών, τον γραμματέα εποπτεύει ο δικαστής που προήδρευσε κατά τη συζήτηση.

Άρθρο 241 **Αποδεικτική ισχύς**

1. Με βάση τα πρακτικά που τήρησε κατά τη συζήτηση και τις σημειώσεις στο πινάκιο του δικαστή που προήδρευσε κατά τη συζήτηση, ο γραμματέας συντάσσει απόσπασμα των πρακτικών ανά υπόθεση, το οποίο περιλαμβάνεται στην οικεία δικογραφία. Σε περίπτωση διαφοράς ανάμεσα στα πρακτικά και στην αντίστοιχη απόφαση, κατисχύουν όσα αναφέρονται στα πρακτικά.
2. Σε περίπτωση που ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ζήτησε κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο να γίνει στα πρακτικά μνεία ειδικής παρατήρησης, δικαιούται να αναπτύσσει το περιεχόμενό της με υπόμνημα που απευθύνει στο Δικαστήριο, το οποίο επισυνάπτεται στα πρακτικά.

ΜΕΡΟΣ ΕΒΔΟΜΟ **ΑΠΟΔΕΙΞΗ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 37 **ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΔΕΙΞΗ**

Άρθρο 242 **Αντικείμενο απόδειξης**

1. Αντικείμενο απόδειξης είναι αμφισβητούμενα πραγματικά γεγονότα που ασκούν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης.
2. Πραγματικά γεγονότα κοινώς γνωστά, ώστε να μην υπάρχει εύλογη αμφιβολία ότι είναι αληθινά, καθώς και εκείνα που είναι γνωστά στο Δικαστήριο από προηγούμενη δικαστική του ενέργεια λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως, χωρίς απόδειξη.
3. Τα διδάγματα της κοινής πείρας λαμβάνονται υπόψη από το Δικαστήριο αυτεπαγγέλτως.
4. Το αλλοδαπό δίκαιο, τα έθιμα και τα συναλλακτικά ήθη λαμβάνονται υπόψη αυτεπαγγέλτως, εφόσον είναι γνωστά στο Δικαστήριο. Αν δεν είναι γνωστά, διατάσσεται απόδειξη σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 251.

Άρθρο 243 **Βάρος απόδειξης**

1. Κάθε διάδικος υποχρεούται να αποδείξει τα πραγματικά γεγονότα που επικαλείται για να στηρίξει τους ισχυρισμούς του, εκτός αν ο νόμος που διέπει την επίδικη σχέση ορίζει διαφορετικά.

2. Οι διάδικοι έχουν το δικαίωμα σε ανταπόδειξη.
3. Ο διάδικος κατά του οποίου αντιάσσεται νόμιμο μαχητό τεκμήριο, έχει το βάρος της ανατροπής του.
4. Αν ιδιώτης διάδικος που φέρει κατ' αρχήν το βάρος της απόδειξης σύμφωνα με τις παρ. 1 και 3 δεν δύναται να αποδείξει εν όλω ή εν μέρει τα πραγματικά γεγονότα που επικαλείται, επειδή τα αποδεικτικά στοιχεία βρίσκονται στην κατοχή δημόσιου φορέα αντίδικου του στη δίκη, το Δικαστήριο μπορεί να ορίσει, έπειτα από αίτηση του ιδιώτη διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως, ότι ο δημόσιος φορέας υποχρεούται να προσκομίσει τα αποδεικτικά στοιχεία.

Άρθρο 244

Αποδεικτικά στοιχεία και αποδεικτικά μέσα

1. Το Δικαστήριο για τη διαπίστωση των πραγματικών γεγονότων που είναι αναγκαία για τη διάγνωση της υπόθεσης στηρίζεται σε κάθε αποδεικτικό στοιχείο που κρίνει πρόσφορο, εφόσον δεν εμποδίζεται σε αυτό ρητώς από τον νόμο.
2. Τα αποδεικτικά στοιχεία περιέχονται στον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης ή προκύπτουν από την ενώπιον του Δικαστηρίου αποδεικτική διαδικασία.
3. Αποδεικτικά μέσα είναι:
  - (α) τα έγγραφα,
  - (β) η αυτοψία,
  - (γ) η πραγματογνωμοσύνη,
  - (δ) οι μάρτυρες,
  - (ε) οι ακροάσεις υπηρεσιακών παραγόντων, οι εξηγήσεις των διαδίκων και η αποδοχή της αλήθειας πραγματικών περιστατικών από διάδικο,
  - (στ) τα δικαστικά τεκμήρια.
4. Τα αποδεικτικά στοιχεία που προσάγει ένας διάδικος καθίστανται κοινά για τους άλλους.

Άρθρο 245

Δικαστικά τεκμήρια

Το Δικαστήριο μπορεί να συνάγει συμπεράσματα για πραγματικά γεγονότα από άλλα πραγματικά γεγονότα που έχουν ήδη αποδειχθεί.

Άρθρο 246

Χρήση και εκτίμηση αποδεικτικών μέσων

1. Το Δικαστήριο χρησιμοποιεί τα αποδεικτικά μέσα κατά την κρίση του και τα εκτιμά ελευθέρως, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό μεταξύ τους, εκτός αν ειδική διάταξη νόμου ορίζει διαφορετικά. Λαμβάνει επίσης υπόψη του και εκτιμά ελεύθερα και ατελή αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 247.
2. Το Δικαστήριο υποχρεούται να σχηματίζει πλήρη δικανική πεποίθηση, αποφασίζοντας κατά συνείδηση για την αλήθεια των κρίσιμων στη δίκη πραγματικών περιστατικών. Στην απόφαση πρέπει να αναφέρονται οι λόγοι που οδήγησαν τον δικαστή να σχηματίσει την πεποίθησή του.

3. Όπου αρκεί η πιθανολόγηση, το Δικαστήριο δεν έχει υποχρέωση να εφαρμόσει τις διατάξεις που ισχύουν για την αποδεικτική διαδικασία, τα αποδεικτικά μέσα και τη δύναμή τους, αλλά λαμβάνει υπόψη του οποιαδήποτε μέσα κρίνει κατάλληλα για να σχηματιστεί πιθανότητα σχετικά με την αλήθεια των πραγματικών περιστατικών. Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 2 εφαρμόζεται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

Άρθρο 247

Αποδεικτικά μέσα που δεν πληρούν τους όρους του νόμου

1. Το Δικαστήριο δεν λαμβάνει υπόψη του παράνομα αποδεικτικά μέσα.
2. Με την επιφύλαξη ειδικής αντίθετης διάταξης, το Δικαστήριο δύναται να λαμβάνει υπόψη του και αποδεικτικά μέσα που προσκομίζονται από τους διαδίκους και δεν εμπίπτουν στα αποδεικτικά μέσα που ορίζονται στο άρθρο 244, εφόσον κρίνει ότι η μη εκτίμηση των μέσων αυτών θα έπληττε τις αρχές της δίκαιης δίκης.
3. Εξαιρετικώς, το Δικαστήριο δύναται να λαμβάνει υπόψη του αποδεικτικά μέσα που εμφανίζουν τυπικές ατέλειες, εφόσον η διαδικαστική πράξη από την οποία έχουν προκύψει δεν είναι άκυρη ή δεν έχει ακυρωθεί από το Δικαστήριο λόγω δικονομικής βλάβης του διαδίκου και οι ατέλειες που φέρουν δεν αναιρούν την αξιοπιστία τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 38

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ

Άρθρο 248

Στοιχεία διοικητικού φακέλου

1. Η διοίκηση υποχρεούται να διαβιβάσει στο Δικαστήριο, το αργότερο έναν (1) μήνα πριν από την ορισθείσα δικάσιμο, τον διοικητικό φάκελο της υπόθεσης με όλα τα σχετικά για την υπόθεση στοιχεία και τις απόψεις της.
2. Αν στον διοικητικό φάκελο δεν υπάρχουν, γιατί έχουν αποδεδειγμένως χαθεί, τα στοιχεία που αναφέρονται στην παρ. 1, το Δικαστήριο διατάσσει την αναπαραγωγή τους. Αν αυτό είναι αδύνατο, διατάσσεται η απόδειξη του περιεχομένου τους με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο.
3. Ο διοικητικός φάκελος, με τη φροντίδα της γραμματείας του Δικαστηρίου, επιστρέφεται στη διοίκηση αμέσως μετά τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης ή την περάτωση της δίκης με κάποιο άλλο τρόπο.

Άρθρο 249

Συνέπειες μη διαβίβασης διοικητικού φακέλου

1. Αν ο διοικητικός φάκελος δεν διαβιβασθεί εμπρόθεσμα στο Δικαστήριο, η υπόθεση δύναται να αναβληθεί οίκοθεν ή ύστερα από αίτημα του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή των διαδίκων. Για την αναβολή αυτή γίνεται ιδιαίτερη μνεία στα πρακτικά.
2. Αν στη δικάσιμο που ορίζεται μετά την πρώτη αναβολή η αρμόδια αρχή δεν διαβιβάσει τον διοικητικό φάκελο, το Δικαστήριο προβαίνει σε συζήτηση της υπόθεσης και, εφόσον από

τα στοιχεία που υπάρχουν στη δικογραφία μπορεί να σχηματίσει τη δικανική πεποίθηση που απαιτείται για τη βασιμότητα των πραγματικών ισχυρισμών των διαδίκων, αποφάινεται επί της διαφοράς εκδίδοντας οριστική απόφαση. Σε διαφορετική περίπτωση εκδίδει απόφαση για συμπλήρωση των αποδείξεων, σύμφωνα με το άρθρο 251.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 39 **ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**

Άρθρο 250 **Προαπόδειξη**

1. Τα έγγραφα και οι μαρτυρικές καταθέσεις κατά το άρθρο 290 προσκομίζονται στο Δικαστήριο και στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η γραμματεία της οποίας βεβαιώνει την παραλαβή τους, έως την προτεραία της πρώτης συζήτησης της υπόθεσης. Η προσκόμισή τους σε μεταγενέστερη συζήτηση επιτρέπεται μόνον όταν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, η μη έγκαιρη προσκόμισή τους ήταν δικαιολογημένη.
2. Η γραμματεία του Δικαστηρίου βεβαιώνει στο σώμα των αποδεικτικών μέσων στα οποία αναφέρεται η παρ. 1 την ημερομηνία της προσκόμισής τους.

Άρθρο 251 **Συμπληρωματική απόδειξη**

1. Το Δικαστήριο, αν το κρίνει αναγκαίο για τη διαμόρφωση πλήρους δικανικής πεποίθησης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 246, διατάσσει είτε αυτεπαγγέλτως, είτε ύστερα από αίτηση διαδίκου τη συμπλήρωση των αποδείξεων.
2. Με την απόφαση για τη διενέργεια συμπληρωματικής απόδειξης ορίζονται:
  - (α) το θέμα της απόδειξης,
  - (β) ο διάδικος που φέρει το βάρος της,
  - (γ) τα αποδεικτικά μέσα,
  - (δ) ο τόπος, καθώς και ο χρόνος διεξαγωγής και περάτωσης της.
3. Αν η συμπληρωματική απόδειξη διεξάγεται εκτός του ακροατηρίου, ορίζεται και το μέλος του Δικαστηρίου ενώπιον του οποίου, με την παρουσία γραμματέα, θα γίνει η διεξαγωγή αυτή. Κατά τη διαδικασία δικαιούται να παρίσταται δικαστικός λειτουργός της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προς την οποία κοινοποιείται εγκαίρως η απόφαση της συμπληρωματικής απόδειξης.
4. Ο τόπος διεξαγωγής ή ο χρόνος περάτωσης της συμπληρωματικής απόδειξης μπορεί να μεταβληθούν με αιτιολογημένη απόφαση του Δικαστηρίου που λαμβάνεται σε συμβούλιο, ύστερα από αίτηση του διαδίκου ή και αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 252 **Συζήτηση μετά την απόδειξη**

Μετά τη διεξαγωγή της συμπληρωματικής απόδειξης, αν αυτή διενεργήθηκε στο ακροατήριο, η συζήτηση της υπόθεσης συνεχίζεται κατά την ίδια δικάσιμο, εκτός αν το Δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχει λόγος που επιβάλλει, για τη μετά την απόδειξη συζήτηση,

τον ορισμό νέας δικάσιμου. Αν η συμπληρωματική απόδειξη διενεργήθηκε εκτός του ακροατηρίου, ορίζεται νέα δικάσιμος για την περαιτέρω συζήτηση της υπόθεσης. Η νέα αυτή δικάσιμος ορίζεται είτε με την απόφαση που διατάζει την απόδειξη, είτε με πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου.

Άρθρο 253 **Συντηρητική απόδειξη**

1. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου στο οποίο εκκρεμεί η υπόθεση δύναται, ύστερα από αίτηση διαδίκου, να διατάξει, και πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης, τη διενέργεια αποδεικτικής διαδικασίας, αν κρίνει ότι υπάρχει κίνδυνος να χαθεί αποδεικτικό μέσο ή να καταστεί δυσχερής η χρησιμοποίησή του ή να δυσχεραθεί η διαπίστωση υφιστάμενης κατάστασης.
2. Η αίτηση κατατίθεται στη γραμματεία και πρέπει, εκτός από τα στοιχεία του άρθρου 59, να αναφέρει το θέμα της απόδειξης, τα αποδεικτικά μέσα, καθώς και τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου. Οι λόγοι αρκεί να πιθανολογούνται βάσει στοιχείων που προσκομίζονται με την αίτηση.
3. Η συζήτηση για τη συντηρητική απόδειξη, καθώς και η διεξαγωγή της συντηρητικής απόδειξης ορίζονται σε σύντομο χρόνο, ανάλογα με τον κίνδυνο, οι δε διάδικοι καλούνται δέκα (10) ημέρες πριν από τη συζήτηση ή τη διεξαγωγή, εκτός αν συντρέχουν ειδικοί λόγοι, οπότε η προθεσμία μπορεί να συντμηθεί. Οι σχετικές κλήσεις επιδίδονται από τον διάδικο που ζήτησε να διαταχθεί η συντηρητική απόδειξη. Κατά τα λοιπά ισχύουν αναλόγως τα άρθρα 251 και 252.

Άρθρο 254 **Αναζήτηση στοιχείων και εντολή επανελέγχου**

1. Το Δικαστήριο με απόφασή του και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο του Ελεγκτικού Συνεδρίου με πράξη του, δύναται να ζητούν από κάθε δημόσια αρχή ή όργανο της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και από κάθε άλλο νομικό ή και φυσικό πρόσωπο, πληροφορίες και στοιχεία χρήσιμα για τη διάγνωση της υπόθεσης. Όλοι αυτοί έχουν την υποχρέωση να παρέχουν προς το Δικαστήριο και τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου τις πληροφορίες και τα στοιχεία που τους ζητούνται, μέσα στην τασσόμενη με την απόφαση ή την πράξη προθεσμία. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, εφαρμόζεται αναλόγως η παρ. 2 του άρθρου 20.
2. Το Δικαστήριο, με απόφασή του, δύναται, επίσης, όποτε το κρίνει αναγκαίο για τη διάγνωση της υπόθεσης, να διατάζει αιτιολογημένως τη διενέργεια επανελέγχου από τη διοίκηση ορίζοντας το αντικείμενο και τον σκοπό του επανελέγχου. Η σχετική έκθεση για τον επανέλεγχο πρέπει να κατατίθεται στο Δικαστήριο μέσα στην τασσόμενη με την απόφαση προθεσμία.
3. Το Δικαστήριο δύναται, με πράξη του Προέδρου του, προαποδεικτικώς ή με απόφασή του, να ζητεί από τη διοίκηση τη διενέργεια πολύπλοκων αριθμητικών υπολογισμών ή αριθμητικών υπολογισμών που στηρίζονται σε δεδομένα από πολλαπλά στοιχεία τα οποία τηρεί η διοίκηση. Η σχετική έκθεση της διοίκησης υποβάλλεται υποχρεωτικώς στο Δικαστήριο είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από την ορισθείσα ή οριζόμενη κατά περίπτωση δικάσιμο.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 40
ΕΓΓΡΑΦΑ****Άρθρο 255****Δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα**

1. Δημόσια έγγραφα είναι όσα έχουν συνταχθεί είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή κατά τους νόμιμους τύπους από δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό κατά την άσκηση από αυτούς δημόσιας υπηρεσίας ή λειτουργίας.

2. Ιδιωτικά είναι όλα τα έγγραφα, τα οποία δεν είναι δημόσια. Τα ιδιωτικά έγγραφα πρέπει να φέρουν την υπογραφή του συντάκτη τους ή, αν δηλώνεται αδυναμία υπογραφής, άλλο σημείο το οποίο τίθεται από αυτόν. Στην τελευταία αυτή περίπτωση το έγγραφο πρέπει να επικυρώνεται από συμβολαιογράφο ή άλλη δημόσια αρχή, οι οποίοι και βεβαιώνουν συγχρόνως ότι ο εκδότης δήλωσε αδυναμία υπογραφής. Ως ιδιόχειρη υπογραφή νοείται και η ηλεκτρονική υπογραφή ή η εγκεκριμένη ηλεκτρονική σφραγίδα, όπως ορίζονται στο άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 2014 σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ (L 257/73).

3. Θεωρούνται, επίσης, έγγραφα, κατά τις διακρίσεις των παρ. 1 και 2:

(α) τα βιβλία των οποίων την τήρηση επιβάλλουν οι κείμενες διατάξεις,

(β) οι φωτογραφικές ή κινηματογραφικές αναπαραστάσεις και κάθε άλλη μηχανική απεικόνιση, καθώς και οι φωνοληψίες.

4. Μηχανική απεικόνιση, κατά την έννοια της παρ. 3, είναι και κάθε μέσο το οποίο χρησιμοποιείται από υπολογιστή ή περιφερειακή μνήμη υπολογιστή, με ηλεκτρονικό, μαγνητικό ή άλλο τρόπο, για εγγραφή, αποθήκευση, παραγωγή ή αναπαραγωγή στοιχείων, που δεν μπορούν να διαβαστούν άμεσα, όπως, επίσης, και κάθε μαγνητικό, ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό στο οποίο εγγράφεται οποιαδήποτε πληροφορία, εικόνα, σύμβολο ή ήχος, αυτοτελώς ή σε συνδυασμό, εφόσον τα μέσα και τα υλικά αυτά προορίζονται ή είναι πρόσφορα να αποδείξουν γεγονότα που έχουν έννομη σημασία. Ηλεκτρονικό έγγραφο που φέρει απλή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική σφραγίδα του εκδότη του αποτελεί μηχανική απεικόνιση.

Άρθρο 256**Τύπος εγγράφων**

Τα δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα τα οποία προσκομίζονται στο Δικαστήριο πρέπει να έχουν συνταχθεί κατά τους νόμιμους τύπους σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις ή, αν ο νόμος που διέπει τη σχέση απαιτεί ειδικό τύπο, κατά τον τύπο αυτόν.

Άρθρο 257

Αποδεικτική δύναμη

1. Τα δημόσια έγγραφα, που έχουν συνταχθεί από το αρμόδιο όργανο είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή και κατά τους νόμιμους τύπους, αποτελούν πλήρη απόδειξη για όσα βεβαιώνονται σ' αυτά ότι ενήργησε ο συντάκτης τους ή ότι έγιναν ενώπιόν του, ως προς τα οποία είναι δυνατή η ανταπόδειξη, αν το σχετικό έγγραφο προσβληθεί ως πλαστό.
2. Έγγραφα που έχουν συνταχθεί από αλλοδαπό δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό ή πρόσωπο που ασκεί δημόσια υπηρεσία ή λειτουργία καθ' ύλην και κατά τόπο αρμόδιο, τα οποία θεωρούνται ως δημόσια έγγραφα στον τόπο όπου εκδόθηκαν, έχουν την αποδεικτική δύναμη που ορίζεται στην παρ. 1.
3. Η χρονολογία των ιδιωτικών εγγράφων καθίσταται βέβαιη για τους τρίτους μόνον όταν αυτά θεωρηθούν από συμβολαιογράφο ή από άλλον αρμόδιο κατά τον νόμο δημόσιο υπάλληλο. Αλλιώς, ως βέβαιη χρονολογία ιδιωτικού εγγράφου θεωρείται εκείνη του θανάτου ενός από αυτούς που το έχει υπογράψει ή η χρονολογία του δημόσιου εγγράφου στο οποίο το ιδιωτικό έγγραφο μνημονεύεται κατά τα ουσιώδη μέρη το περιεχόμενό του ή εκείνη της επέλευσης γεγονότος που καθιστά κατά ανάλογο τρόπο αναμφισβήτητη τη χρονολογία του. Η χρονολογία των ηλεκτρονικών ιδιωτικών εγγράφων καθίσταται βέβαιη, εφόσον τα έγγραφα αυτά φέρουν εγκεκριμένη ηλεκτρονική χρονοσφραγίδα, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 2014 σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ (L 257/73). Έγγραφα που συντάσσονται μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης αποτελούν έγγραφα βέβαιης χρονολογίας, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.
4. Κατά τα λοιπά, το περιεχόμενο των δημόσιων εγγράφων, καθώς και όλο το περιεχόμενο των ιδιωτικών εκτιμάται σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 246.
5. Οι εκθέσεις ελέγχου που συντάσσονται από τα αρμόδια όργανα έχουν, εκτός από τις αναφερόμενες σε αυτές πραγματικές ή νομικές κρίσεις ή πληροφορίες ή ομολογίες του ελεγχόμενου, την αποδεικτική δύναμη που προβλέπεται στην παρ. 1.
6. Τα ιδιωτικά έγγραφα δεν έχουν αποδεικτικές συνέπειες υπέρ εκείνου που τα συντάξε, εκτός αν προσκομίζονται από τον αντίδικό του ή αν πρόκειται για τα βιβλία που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 255.
7. Οι παρ. 1 έως 6 εφαρμόζονται μόνον εφόσον ο νόμος που διέπει τη σχέση δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 258

Μεταφράσεις

Τα έγγραφα που έχουν συνταχθεί σε ξένη γλώσσα υποβάλλονται μαζί με μετάφραση, η οποία πρέπει να είναι επικυρωμένη από το Υπουργείο Εξωτερικών ή την πρεσβεία ή το προξενείο της εν λόγω χώρας στην Ελλάδα ή από αρμόδιο κατά τον νόμο όργανο. Το Δικαστήριο μπορεί σε κάθε περίπτωση να διατάξει μετάφραση από ειδικό μεταφραστή.

Άρθρο 259**Αντίγραφα**

1. Αντίγραφο του εγγράφου έχει την αποδεικτική δύναμη του πρωτοτύπου, αν η ακρίβειά του βεβαιώνεται από αρμόδιο προς τούτο υπάλληλο. Το Δικαστήριο μπορεί, πάντως, να ζητήσει την προσκόμιση του πρωτοτύπου.
2. Το αντίγραφο που δεν έχει κυρωθεί σύμφωνα με την παρ. 1 λαμβάνεται υπόψη αν το Δικαστήριο πείθεται για την ακρίβειά του από άλλα στοιχεία.

Άρθρο 260**Επίδειξη εγγράφων**

1. Το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει την επίδειξη εγγράφου που βρίσκεται στην κατοχή διαδίκου, τρίτου ή οποιασδήποτε αρχής.
2. Αν για οποιονδήποτε σπουδαίο λόγο η επίδειξη εγγράφου δεν μπορεί να γίνει στο ακροατήριο, το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει την επιτόπια επίδειξή του στον ορισθέντα από αυτό ειδικώς εισηγητή δικαστή, ο οποίος συντάσσει γι' αυτήν έκθεση, στην οποία περιλαμβάνει το περιεχόμενο του εγγράφου ή επισυνάπτει αντίγραφό του.
3. Η κατά την παρ. 1 επίδειξη δεν είναι υποχρεωτική στην περίπτωση ιδιωτικού εγγράφου, αν ο κάτοχός του απαλλάσσεται, σύμφωνα με το άρθρο 285, από την υποχρέωση να εξεταστεί για το θέμα που αποτελεί αντικείμενο του εγγράφου ως μάρτυρας, ή αν δικαιούται να αρνηθεί την επίδειξή του, επικαλούμενος το επιστημονικό ή επαγγελματικό απόρρητο.
4. Σε περίπτωση άρνησης ή παρακώλυσης επίδειξης εγγράφου, εφαρμόζεται αναλόγως η παρ. 2 του άρθρου 20. Αν ο αρνούμενος ή ο παρακωλύων την επίδειξη είναι ο διάδικος, προς απόδειξη ισχυρισμού του οποίου έχει αυτή διαταχθεί, ο ισχυρισμός του, αν δεν αποδεικνύεται με άλλο αποδεικτικό μέσο, απορρίπτεται ως αναπόδεικτος, ενώ, αν είναι ο αντίδικός του, ο ισχυρισμός αυτός θεωρείται ότι έχει αποδειχθεί.

Άρθρο 261**Απόρρητα έγγραφα**

1. Αν δημόσιο έγγραφο, κατά την οικεία βεβαίωση της αρχής που το κατέχει, αφορά σε απόρρητο του Κράτους σχετικό με την ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις του ή άλλο κρατικό απόρρητο, το Δικαστήριο εξετάζει, συνερχόμενο σε συμβούλιο, τα στοιχεία και τους ισχυρισμούς της διοίκησης. Αν το Δικαστήριο κρίνει ότι ο χαρακτηρισμός του εγγράφου ως απόρρητου δικαιολογείται από τη φύση του, σε συνάρτηση και με τους λόγους δημόσιου συμφέροντος που επικαλείται η διοίκηση, προχωρεί στην εξέταση της υπόθεσης συνεκτιμώντας το έγγραφο, χωρίς να το θέσει υπόψη του αιτούντος και χωρίς να εκθέσει το περιεχόμενό του στην απόφαση. Αν το Δικαστήριο κρίνει ότι ο χαρακτηρισμός του εγγράφου ως απόρρητου δεν δικαιολογείται, αναβάλλει την πρόοδο της δίκης, προκειμένου να λάβουν γνώση του εγγράφου οι διάδικοι και να εκθέσουν τις απόψεις τους.
2. Ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου δικαιούται να λαμβάνει γνώση κάθε εγγράφου και να εκφέρει γνώμη αν ο χαρακτηρισμός του ως απόρρητου δικαιολογείται από τη φύση του κατά τα αναφερόμενα στην παρ. 1. Σε κάθε περίπτωση,

όμως, υποχρεούται στην τήρηση του απορρήτου και δεσμεύεται ως προς το ζήτημα αυτό από την κρίση του Δικαστηρίου.

Άρθρο 262 **Απώλεια εγγράφου**

Αν έγγραφο χαθεί ή η ανάγνωσή του καταστεί αδύνατη, η ύπαρξη και το περιεχόμενό του μπορεί να αποδειχθούν με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο.

Άρθρο 263 **Γνησιότητα εγγράφου**

1. Αν αμφισβητείται η γνησιότητα της υπογραφής και γενικά το περιεχόμενο ιδιωτικού εγγράφου, το Δικαστήριο αποφαινεται παρεμπιπτόντως εκ των ενόντων, με βάση πληροφορίες και εξηγήσεις που μπορεί να ζητήσει από τον φερόμενο ως συντάκτη του εγγράφου. Μπορεί επίσης, αν το κρίνει αναγκαίο, να διατάξει την απόδειξη της γνησιότητας του εγγράφου με κάθε νόμιμο αποδεικτικό μέσο.

2. Αν πρόκειται για ξένο δημόσιο έγγραφο, το Δικαστήριο μπορεί να το θεωρήσει γνήσιο και χωρίς απόδειξη, με βάση τις συντρέχουσες περιστάσεις. Προς τον σκοπό αυτόν είναι δυνατό να αρκестεί στην επικύρωσή του από το Υπουργείο Εξωτερικών ή από ελληνική πρεσβεία ή προξενείο.

Άρθρο 264 **Προσβολή εγγράφου ως πλαστού**

1. Όποιος προσβάλλει έγγραφο ως πλαστό, οφείλει συγχρόνως να προσκομίζει και να επικαλείται τα στοιχεία, στα οποία στηρίζει τον ισχυρισμό του.

2. Για την πλαστότητα αποφαινεται παρεμπιπτόντως το Δικαστήριο. Αν το έγγραφο είναι ουσιώδες για τη διάγνωση της υπόθεσης και κατονομάζεται ο πλαστογράφος, και εφόσον δεν πρόκειται για περίπτωση όπου για οποιονδήποτε νόμιμο λόγο αποκλείεται η ποινική δίωξη, μπορεί να ανασταλεί η πρόοδος της δίκης ως το τέλος της ποινικής, εκτός αν από την αναστολή κινδυνεύουν αμέσως τα συμφέροντα διαδίκου.

3. Η απόφαση για την αναστολή, όπως και εκείνη που δέχεται την πλαστότητα, διαβιβάζεται στον αρμόδιο εισαγγελέα με έγγραφο του Προέδρου του Δικαστηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 41 **ΑΥΤΟΨΙΑ**

Άρθρο 265 **Απόφαση για διεξαγωγή αυτοψίας**

1. Το Δικαστήριο διατάσσει τη διενέργεια αυτοψίας, όταν κρίνει ότι πρέπει να διαμορφώσει άμεση αντίληψη για το αντικείμενο της απόδειξης, προσδιορίζοντας ταυτοχρόνως και τα θέματα που θα αποδειχθούν με αυτή.

2. Το Δικαστήριο δύναται να αποφασίσει τη διενέργεια αυτοψίας και να διατάξει ταυτόχρονα πραγματογνωμοσύνη ή και εξέταση μαρτύρων. Αν παράλληλα με την αυτοψία διατάχθηκε και πραγματογνωμοσύνη, η ορκοδοσία των πραγματογνωμόνων μπορεί να γίνει και κατά την αυτοψία από εκείνον που την ενεργεί.

3. Κατά τη διεξαγωγή αυτοψίας δικαιούται να παρίσταται δικαστικός λειτουργός της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προς την οποία κοινοποιείται η απόφαση διενέργειάς της αμέσως μετά από την έκδοση αυτής.

Άρθρο 266

Διεξαγωγή αυτοψίας

1. Η αυτοψία ενεργείται από το ίδιο το Δικαστήριο που τη διέταξε ή από μέλος του που εντέλλεται από αυτό. Εφόσον συντρέχει εξαιρετική ανάγκη, η διενέργεια της αυτοψίας μπορεί να ανατεθεί και σε άλλο Δικαστήριο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 9.

2. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου, αν η αυτοψία ενεργείται από όλο το Δικαστήριο, ή ο ειδικώς ορισθείς από αυτό εισηγητής δικαστής, ορίζουν την ημέρα και την ώρα της διεξαγωγής της. Αν κρίνουν ότι είναι αδύνατο ή δυσχερές να μεταφερθεί το αντικείμενο της αυτοψίας στον τόπο των συνεδριάσεων, ορίζουν τόπο κατάλληλο για τη διεξαγωγή της, όπου μεταβαίνουν εκείνοι που την ενεργούν.

3. Ο διάδικος ή τρίτος που κατέχει το αντικείμενο της αυτοψίας ή που είναι ο ίδιος αντικείμενο της αυτοψίας πρέπει τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν ενεργηθεί η αυτοψία να κληθεί να παραστεί σ' αυτήν.

4. Κατά τη διεξαγωγή της αυτοψίας μπορεί να ληφθούν φωτογραφίες ή άλλες απεικονίσεις, καθώς και να συνταχθούν σχεδιαγράμματα.

Άρθρο 267

Σύμπραξη κατά τη διενέργεια αυτοψίας

1. Οι διάδικοι οφείλουν να βοηθούν για την ενέργεια της αυτοψίας και να κάνουν ό,τι είναι αναγκαίο για τη διεξαγωγή της.

2. Αν η αυτοψία γίνεται σε διάδικο ή τρίτο, αυτός οφείλει να ανεχθεί την αυτοψία, εκτός αν συντρέχει σπουδαίος λόγος και ιδίως αν θίγεται η υγεία ή η αξιοπρέπειά του. Εκείνος που ενεργεί την αυτοψία, πρέπει να λάβει όλα τα μέτρα, για να εξασφαλιστεί πλήρως η υγεία και η αξιοπρέπεια του προσώπου όσο γίνεται η αυτοψία.

3. Αν αντικείμενο της αυτοψίας είναι κινητό που το κατέχει διάδικος ή τρίτος, αυτός οφείλει να το παρουσιάσει και να το επιδείξει σε εκείνον που ενεργεί την αυτοψία. Αν αντικείμενο της αυτοψίας είναι ακίνητο, που κατέχει διάδικος ή τρίτος, αυτός έχει υποχρέωση να επιτρέψει την επίσκεψη του ακινήτου για να γίνει η αυτοψία.

4. Διάδικος ή τρίτος που με την απουσία του, την απόκρυψη του πράγματος που αποτελεί το αντικείμενο της αυτοψίας ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο ματαιώνει ή παρεμποδίζει τη διεξαγωγή της καταδικάζεται στην καταβολή των δικαστικών εξόδων. Αν αυτός είναι ο διάδικος, προς απόδειξη ισχυρισμού του οποίου έχει διαταχθεί η αυτοψία, ο ισχυρισμός του,

αν δεν αποδεικνύεται με άλλο αποδεικτικό μέσο, απορρίπτεται ως αναπόδεικτος. Αν είναι ο αντίδικός του, ο ισχυρισμός αυτός θεωρείται ότι έχει αποδειχθεί.

5. Το Δικαστήριο ή ο ειδικώς ορισθείς από αυτό εισηγητής δικαστής που διεξάγει την αυτοψία, μπορεί να απαλλάξει τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 4 από τις υποχρεώσεις τους αν συντρέχουν σοβαροί λόγοι, τους οποίους τα πρόσωπα αυτά πρέπει να επικαλεστούν εγγράφως και να αποδείξουν πριν από τη διεξαγωγή της αυτοψίας. Αν πρόκειται για απόφαση του εισηγητή δικαστή, το Δικαστήριο μπορεί να την εξαφανίσει διατάσσοντας και πάλι την αυτοψία.

Άρθρο 268

Περιεχόμενο έκθεσης αυτοψίας

1. Αν η αυτοψία γίνεται στο ακροατήριο, αναφέρεται στα πρακτικά, ενώ, αν γίνεται εκτός ακροατηρίου, συντάσσεται σχετική έκθεση. Στα πρακτικά ή την έκθεση πρέπει να αναφέρεται το αντικείμενο της αυτοψίας, καθώς και η αντίληψη που σχημάτισαν από αυτήν το Δικαστήριο ή ο δικαστής.
2. Στα πρακτικά ή την έκθεση πρέπει να περιλαμβάνονται αν εξετάστηκαν μάρτυρες, οι καταθέσεις τους, ενώ, αν διορίστηκαν πραγματογνώμονες, η γνωμοδότησή τους. Επίσης, επισυνάπτονται τα ληφθέντα σχεδιαγράμματα, φωτογραφίες ή άλλες απεικονίσεις.

Άρθρο 269

Κατάθεση έκθεσης αυτοψίας

Αν η αυτοψία διενεργείται στο ακροατήριο, η υπόθεση συζητείται αμέσως μετά. Αν διενεργείται εκτός ακροατηρίου, η έκθεση αυτοψίας κατατίθεται ή αποστέλλεται μαζί με τα συνημμένα της στη γραμματεία του Δικαστηρίου που δικάζει την υπόθεση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 42

ΠΡΑΓΜΑΤΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗ

Άρθρο 270

Έργο πραγματογνωμόνων

Το Δικαστήριο διατάσσει τη διενέργεια πραγματογνωμοσύνης αν κρίνει ότι ανακύπτουν ζητήματα για τη διάγνωση των οποίων απαιτούνται ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης.

Άρθρο 271

Διορισμός πραγματογνωμόνων

1. Για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης το Δικαστήριο διορίζει έναν ή περισσότερους πραγματογνώμονες.
2. Οι πραγματογνώμονες διορίζονται από κατάλογο πραγματογνωμόνων που τηρείται σύμφωνα με το άρθρο 371 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Αν δεν υπάρχει κατάλογος ή δεν περιλαμβάνονται σε αυτόν πρόσωπα με ειδικές γνώσεις για το συγκεκριμένο αντικείμενο

της πραγματογνωμοσύνης, το Δικαστήριο διορίζει άλλα κατάλληλα κατά την κρίση του πρόσωπα που έχουν τα προσόντα εγγραφής σε κατάλογο πραγματογνωμόνων.

3. Στην απόφαση διορισμού αναφέρονται το θέμα της απόδειξης, ο διάδικος που φέρει το βάρος της, καθώς και ο χρόνος περάτωσης της πραγματογνωμοσύνης. Στην ίδια απόφαση αναφέρονται το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση κατοικίας ή επαγγέλματος, η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και η ιδιότητα των διοριζομένων ως πραγματογνωμόνων.

Άρθρο 272

Αποκλεισμός, εξαίρεση, απαλλαγή και αντικατάσταση πραγματογνώμονα

1. Οι λόγοι οι οποίοι ισχύουν για τον αποκλεισμό και την εξαίρεση των δικαστών, ισχύουν αναλόγως και για τους πραγματογνώμονες.
2. Οι πραγματογνώμονες μπορούν να ζητήσουν την απαλλαγή τους για τους ίδιους λόγους, καθώς και για κάθε σπουδαίο λόγο που τους παρεμποδίζει να διενεργήσουν την πραγματογνωμοσύνη. Αν ο πραγματογνώμονας είναι υπάλληλος φορέα που ανήκει στον δημόσιο τομέα, την απαλλαγή μπορεί να ζητήσει και η προϊστάμενή του αρχή.
3. Οι λόγοι που προβλέπονται στις παρ. 1 και 2 πρέπει να προβληθούν πριν από την ορκοδοσία.
4. Η βασιμότητα των λόγων αποκλεισμού ή εξαίρεσης εξετάζεται από το Δικαστήριο σε συμβούλιο. Αν οι λόγοι κριθούν βάσιμοι, ορίζεται συγχρόνως ο αντικαταστάτης.
5. Το Δικαστήριο μπορεί να αντικαταστήσει τον πραγματογνώμονα, αν κάποιος από τους λόγους της παρ. 1 ανακύψει μετά από την ορκοδοσία, καθώς και για αδυναμία ή αμέλεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Άρθρο 273

Ορκοδοσία πραγματογνώμονα

Οι πραγματογνώμονες ορκίζονται ενώπιον του Δικαστηρίου που τους διόρισε ή του ειδικώς ορισθέντος από αυτό εισηγητή δικαστή ότι θα εκτελέσουν τα καθήκοντά τους με ευσυνειδησία, αντικειμενικότητα και εχεμύθεια. Κατά τα λοιπά, τηρείται ο τύπος του όρκου των μαρτύρων.

Άρθρο 274

Καθήκοντα πραγματογνώμονα

1. Οι πραγματογνώμονες γνωμοδοτούν για τα θέματα που τους τίθενται από το Δικαστήριο. Το Δικαστήριο δύναται να τους παρέχει οδηγίες ή κατευθύνσεις για τον τρόπο με τον οποίο θα εκτελέσουν τα καθήκοντά τους.
2. Η άσκηση των καθηκόντων του πραγματογνώμονα είναι υποχρεωτική.
3. Οι πραγματογνώμονες οφείλουν, όποτε καλούνται από το Δικαστήριο, να παρευρίσκονται κατά τη διενέργεια και άλλων διαδικαστικών πράξεων, καθώς και κατά τη μετά την απόδειξη συζήτηση της υπόθεσης για την παροχή επεξηγήσεων ή πληροφοριών.
4. Πραγματογνώμονας που δεν εκτελεί τα καθήκοντά του, δεν έχει δικαίωμα αμοιβής ή αποζημίωσης και υπόκειται στις κυρώσεις που προβλέπονται στην παρ. 2 του άρθρου 20.

Άρθρο 275**Διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης**

1. Για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης, αν οι πραγματογνώμονες είναι περισσότεροι από έναν, συνέρχονται ύστερα από πρόσκληση οποιουδήποτε από αυτούς. Αλλιώς, συγκαλούνται από το Δικαστήριο ή από τον ειδικώς ορισθέντα από αυτό εισηγητή δικαστή.
2. Οι πραγματογνώμονες μπορούν:
  - (α) να λαμβάνουν γνώση των στοιχείων της δικογραφίας και να λαμβάνουν απλά αντίγραφα των έγγραφων στοιχείων της, τα οποία θεωρούν απαραίτητα για τη διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης,
  - (β) να ζητούν πληροφορίες από τους διαδίκους ή από τους φορείς που ανήκουν στον δημόσιο τομέα, να λαμβάνουν φωτογραφίες, απεικονίσεις ή εικόνες, να συντάσσουν σχεδιαγράμματα και να προβαίνουν σε κάθε αναγκαία ενέργεια,
  - (γ) όταν παρίστανται στις συνεδριάσεις, με την άδεια του Προέδρου του Δικαστηρίου, να υποβάλουν ερωτήσεις στους διαδίκους, τους νόμιμους αντιπροσώπους τους και τους μάρτυρες και να ζητούν να αναγνωσθούν έγγραφα.
3. Οι διάδικοι μπορούν να υποβάλουν προς τους πραγματογνώμονες υπομνήματα με τις απόψεις τους για το αντικείμενο της πραγματογνωμοσύνης, καθώς και κάθε άλλο συναφές με αυτό στοιχείο και να παρευρίσκονται κατά την εξέταση ή τη θεώρηση του αντικειμένου της.

Άρθρο 276**Έκθεση πραγματογνωμοσύνης**

1. Για τη διεξαγωγή και το συμπέρασμα της πραγματογνωμοσύνης, οι πραγματογνώμονες συντάσσουν έκθεση, στην οποία αναφέρονται οι ενέργειες που έγιναν και η αιτιολογημένη γνώμη καθενός. Αν η γνώμη περισσότερων πραγματογνωμόνων συμπίπτει, συντάσσεται κοινή γνώμη από αυτούς.
2. Η έκθεση υπογράφεται από όλους τους πραγματογνώμονες και κατατίθεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου. Για την κατάθεση συντάσσεται σχετική πράξη. Αν κάποιος ή κάποιιοι από τους πραγματογνώμονες δεν παρουσιάζονται όταν γίνεται η πραγματογνωμοσύνη ή αρνούνται να υπογράψουν την έκθεση, αυτό σημειώνεται στην έκθεση.
3. Αν η πραγματογνωμοσύνη διεξάγεται στο ακροατήριο, το Δικαστήριο μπορεί να αρκестεί σε προφορική έκθεση, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά.

Άρθρο 277**Εκτίμηση πραγματογνωμοσύνης**

Το Δικαστήριο εκτιμά ελεύθερα τη γνώμη των πραγματογνωμόνων. Αν κρίνει ότι συντρέχει λόγος, μπορεί να διατάξει νέα πραγματογνωμοσύνη ή την επανάληψη ή τη συμπλήρωση της πραγματογνωμοσύνης από τους ίδιους ή άλλους πραγματογνώμονες.

Άρθρο 278**Δαπάνες πραγματογνωμοσύνης**

1. Οι δαπάνες της πραγματογνωμοσύνης και η αμοιβή των πραγματογνωμόνων, η οποία για όλους από κοινού δεν μπορεί να υπερβαίνει την κατά την παρ. 3 αμοιβή του ενός προσαυξημένη κατά πενήντα τοις εκατό (50%), καθορίζονται από το Δικαστήριο που διέταξε την πραγματογνωμοσύνη με την οριστική του απόφαση. Για τον καταλογισμό τους εφαρμόζονται τα άρθρα 314 και 315.
2. Αν για τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης απαιτούνται σημαντικές δαπάνες, το Δικαστήριο σε συμβούλιο, ύστερα από αίτηση του πραγματογνώμονα, που υποβάλλεται στον Πρόεδρο και η οποία περιέχει λεπτομερώς τις απαιτούμενες δαπάνες, μπορεί, με απόφασή του, μη υποκείμενη σε ένδικα μέσα, να προβεί στην προσωρινή εκκαθάριση και να διατάξει την ολική ή μερική προκαταβολή των δαπανών αυτών. Με την προκαταβολή των παραπάνω δαπανών επιβαρύνεται το Δημόσιο. Οι προκαταβαλλόμενες δαπάνες συμψηφίζονται, σύμφωνα όσα ορίζονται στην παρ. 3, κατά την οριστική εκκαθάριση και τον καταλογισμό των δαπανών στους διαδίκους.
3. Οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 22 του ν. 3693/1957 (Α' 79) εφαρμόζονται και ως προς την αμοιβή των πραγματογνωμόνων.

Άρθρο 279**Τεχνικοί σύμβουλοι**

1. Αν το Δικαστήριο αποφασίσει τον διορισμό πραγματογνώμονα, κάθε διάδικος μπορεί να ορίσει με δαπάνη του έναν τεχνικό σύμβουλο, ο οποίος πρέπει να είναι πρόσωπο που έχει την ικανότητα να διοριστεί πραγματογνώμονας.
2. Ο ορισμός τεχνικού συμβούλου γίνεται με έγγραφη δήλωση του διαδίκου που κατατίθεται στη γραμματεία, καθώς και προφορικώς στο Δικαστήριο ή στον ειδικώς ορισθέντα από αυτό εισηγητή δικαστή ενώπιον των οποίων διενεργείται η πραγματογνωμοσύνη. Για τον ορισμό συντάσσεται αντίστοιχα έκθεση ή πρακτικό.
3. Οι τεχνικοί σύμβουλοι βοηθούν τους διαδίκους με τις τεχνικές γνώσεις τους, μπορούν δε να παρευρίσκονται σε όλες τις διαδικαστικές πράξεις στις οποίες είναι δυνατόν να παρευρίσκονται και οι πραγματογνώμονες, να λαμβάνουν γνώση της δικογραφίας και να λαμβάνουν απλά αντίγραφα των αναγκαίων για την επιτέλεση του έργου τους εγγράφων.
4. Οι τεχνικοί σύμβουλοι μπορούν να υποβάλουν εγγράφως ή να διατυπώνουν, με άδεια του Προέδρου του Δικαστηρίου, προφορικώς στο ακροατήριο τις παρατηρήσεις τους για την έκθεση πραγματογνωμοσύνης, καθώς και να απευθύνουν ερωτήσεις στους πραγματογνώμονες κατά την ακροαματική διαδικασία.

Άρθρο 280**Απλές γνωμοδοτήσεις**

Γνωμοδοτήσεις προσώπων τα οποία έχουν ειδικές γνώσεις επιστήμης ή τέχνης, για ζητήματα που αφορούν σε εκκρεμή δίκη, τα οποία δεν αποτέλεσαν αντικείμενο πραγματογνωμοσύνης,

λαμβάνονται υπόψη από το Δικαστήριο, εφόσον ειδική διάταξη νόμου δεν ορίζει διαφορετικά και εκτιμώνται ελεύθερα από αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 43

ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Άρθρο 281

Απόφαση για εξέταση μάρτυρα

1. Το Δικαστήριο μπορεί να διατάζει την εξέταση μαρτύρων είτε ενώπιόν του είτε ενώπιον του ειδικώς ορισθέντος για την απόδειξη εισηγητή δικαστή. Είναι δυνατόν να αποφασιστεί η εξέταση μάρτυρα, ακόμα και αν έχει ληφθεί προαποδεικτικώς η κατάθεσή του, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 290.
2. Στην απόφαση, εκτός από το θέμα της απόδειξης, τον τόπο, καθώς και τον χρόνο διεξαγωγής και περάτωσης της, πρέπει να αναφέρονται το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα, η διεύθυνση κατοικίας, καθώς και η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του μάρτυρα.

Άρθρο 282

Πρόταση διαδίκου για εξέταση μάρτυρα

1. Η πρόταση του διαδίκου για την εξέταση μάρτυρα γίνεται με το αρχικό ή το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων ή με ειδική αίτηση που κατατίθεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση.
2. Στην πρόταση πρέπει να:
  - (α) αναφέρονται το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα και η διεύθυνση της κατοικίας του μάρτυρα,
  - (β) προσδιορίζεται το θέμα για το οποίο θα γίνει η εξέταση,
  - (γ) βεβαιώνεται ότι δεν συντρέχει περίπτωση αποκλεισμού ή απαλλαγής του μάρτυρα, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 285 και 286.
3. Η πρόταση μπορεί να γίνει και προφορικός, κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο, εφόσον σε αυτήν παρίστανται όλοι οι διάδικοι και δεν αντιλέγουν.
4. Μάρτυρες δικαιούνται να καλεί προς εξέταση και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Για τον σκοπό αυτό η Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενημερώνει πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από την πρώτη συζήτηση τη γραμματεία του Δικαστηρίου, αναφέροντας στην πρόταση τα στοιχεία που αναφέρονται την παρ. 2. Η πρόταση μπορεί να γίνει και προφορικά στο ακροατήριο, εφόσον παρίστανται όλοι οι διάδικοι και δεν αντιλέγουν.

Άρθρο 283

Κλήση μάρτυρα

1. Οι μάρτυρες καλούνται με πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου ή του ειδικώς ορισθέντος από αυτό εισηγητή δικαστή.

2. Η πράξη πρέπει να αναφέρει το θέμα της απόδειξης, τον τόπο και τον χρόνο διεξαγωγής της, το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα, τη διεύθυνση κατοικίας και την ηλεκτρονική διεύθυνση του μάρτυρα.

3. Η πράξη επιδίδεται στους μάρτυρες και στους διαδίκους με επιμέλεια της γραμματείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

4. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, οι οποίες αφορούν στην ιδιότητα ή στην κατάσταση του μάρτυρα, επιτρέπεται η εξέταση να γίνει από τον ειδικώς ορισθέντα εισηγητή δικαστή στην κατοικία ή στον τόπο της διαμονής του μάρτυρα. Για την εξέταση αυτή καλούνται οι διάδικοι με ειδική πράξη του ορισθέντος εισηγητή δικαστή, η οποία επιδίδεται σε αυτούς με επιμέλεια της γραμματείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Άρθρο 284

Υποχρέωση και αντικείμενο μαρτυρίας

1. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στο άρθρο 285, περί αποκλεισμού μαρτύρων, η μαρτυρία ενώπιον του Δικαστηρίου ή του ειδικώς ορισθέντος εισηγητή δικαστή είναι υποχρεωτική. Όποιος καλείται να εξεταστεί ως μάρτυρας, οφείλει να προσέλθει και να καταθέσει για τα πραγματικά γεγονότα που γνωρίζει.

2. Αν ο μάρτυρας που έχει κληθεί νομίμως δεν εμφανιστεί αδικαιολογήτως ή αρνείται να ορκιστεί ή να καταθέσει, το Δικαστήριο, με οριστική απόφασή του, επιβάλλει πρόστιμο έως χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ.

Άρθρο 285

Αποκλεισμός μαρτύρων

1. Αποκλείεται να εξεταστούν ως μάρτυρες:

(α) πρόσωπα τα οποία, όταν έγινε το πραγματικό γεγονός που πρέπει να αποδειχθεί, δεν είχαν το αισθητήριο για να το αντιληφθούν ή δεν έχουν ικανότητα να ανακοινώσουν αυτό που αντιλήφθηκαν,

(β) οι συγγενείς του ιδιώτη διαδίκου εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έως και τον τρίτο βαθμό, κατευθείαν ή εκ πλαγίου, οι σύζυγοι και οι συνάψαντες σύμφωνα συμβίωσης και αν ακόμη έπαυσε να υφίσταται ο γάμος ή το σύμφωνο,

(γ) πρόσωπα που μπορεί να έχουν οποιοδήποτε συμφέρον από την έκβαση της δίκης.

2. Αποκλείεται, επίσης, να εξεταστούν ως μάρτυρες όσοι κατέχουν αξίωμα ή ασκούν λειτουργήματα ή επάγγελμα για όσα θέματα τους έχουν εμπιστευτεί λόγω της ιδιότητάς τους αυτής, εφόσον η φύση των θεμάτων τούτων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, επιβάλλει την εχεμύθεια. Ο αποκλεισμός αυτός μπορεί να αρθεί, αν το επιτρέψουν τόσο εκείνος που τους εμπιστεύτηκε το σχετικό θέμα όσο και αυτός στον οποίο αφορά το αντίστοιχο απόρρητο. Η άρση του αποκλεισμού δεν ισχύει αν πρόκειται για κληρικούς, ως προς τα θέματα που τους έχουν εμπιστευτεί οι εξομολογηθέντες από αυτούς. Αν πρόκειται για δημόσιους υπαλλήλους ή υπαλλήλους οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, ο αποκλεισμός μπορεί να αρθεί μόνον ύστερα από σχετική έγγραφη άδεια του οικείου υπουργού ή του αρμόδιου οργάνου του οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή του νομικού προσώπου.

Άρθρο 286 **Απαλλαγή μαρτύρων**

Απαλλάσσονται από την υποχρέωση να εξετασθούν ως μάρτυρες και έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν την εξέτασή τους:

(α) τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 285 για όσα θέματα περιήλθαν σε γνώση τους κατά την άσκηση του αξιώματος ή του λειτουργήματος ή του επαγγέλματός τους ή συνιστούν επαγγελματικό ή καλλιτεχνικό τους απόρρητο,

(β) αυτός που καλείται να καταθέσει για ζητήματα τα οποία είναι δυνατόν να προκαλέσουν την ποινική δίωξη ή θίγουν την τιμή του ίδιου, του συζύγου ή του συνάψαντος με αυτόν σύμφωνο συμβίωσης, έστω και μετά τη λύση του γάμου ή του συμφώνου, ή συγγενών του εξ αίματος έως και τον τρίτο βαθμό.

Άρθρο 287 **Εξέταση λόγων αποκλεισμού ή απαλλαγής**

1. Της κύριας εξέτασης προηγείται η προκαταρκτική εξέταση του μάρτυρα, κατά την οποία ελέγχεται αν συντρέχει λόγος αποκλεισμού του. Τη συνδρομή λόγου απαλλαγής του επικαλείται ο ίδιος ο μάρτυρας.

2. Αν συντρέχει λόγος αποκλεισμού ή απαλλαγής του μάρτυρα, ο ειδικώς ορισθείς εισηγητής δικαστής δεν προχωρεί στην εξέτασή του. Το Δικαστήριο, αν κρίνει αντιθέτως, διατάζει την εξέταση του μάρτυρα κατά την ενώπιόν του διαδικασία.

3. Κάθε διάδικος μπορεί να ζητήσει την εξαίρεση του μάρτυρα, αν στο πρόσωπό του συντρέχει λόγος αποκλεισμού σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 285. Στην περίπτωση αυτή οφείλει να αποδείξει ενώπιον του Δικαστηρίου ή του ειδικώς ορισθέντος εισηγητή δικαστή τη συνδρομή του λόγου αυτού.

Άρθρο 288 **Διεξαγωγή εξέτασης μάρτυρα**

1. Το Δικαστήριο ή ο ειδικώς ορισθείς από αυτό εισηγητής δικαστής επιβεβαιώνει αρχικά την ταυτότητα του προσώπου που εμφανίζεται ως μάρτυρας, με βάση στοιχεία, όπως το όνομα και το επώνυμό του, τον τόπο που γεννήθηκε, την ηλικία, την κατοικία και το επάγγελμά του.

2. Πριν εξεταστεί ο μάρτυρας, οφείλει να ορκισθεί, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 408 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Μετά τον όρκο, ο μάρτυρας ερωτάται για την συγγένειά του με τους διαδίκους και για κάθε άλλο περιστατικό, το οποίο μπορεί να αποτελέσει λόγο να μη συνεχισθεί η εξέτασή του ή μπορεί να διαφωτίσει για τις σχέσεις του με τους διαδίκους και για την αξιοπιστία του. Όσοι δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας τους, ή έχουν στερηθεί τα πολιτικά τους δικαιώματα, ή αποστερήθηκαν θέσεις και αξιώματα λόγω ποινικής καταδίκης, εξετάζονται, αν η μαρτυρία τους κριθεί αναγκαία, χωρίς να δώσουν όρκο.

3. Κάθε μάρτυρας εξετάζεται προφορικά και χωριστά από τους άλλους. Ο μάρτυρας μπορεί, κατά την κρίση του Προέδρου του Δικαστηρίου, να χρησιμοποιεί σημείωμα για να βοηθήσει τη μνήμη του. Ο μάρτυρας οφείλει να δηλώσει πώς έμαθε αυτά που καταθέτει και, αν

πρόκειται για γεγονότα για τα οποία δεν έχει άμεση αντίληψη, οφείλει να δηλώσει και το πρόσωπο από το οποίο πληροφορήθηκε όσα καταθέτει.

4. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ή ο ορισθείς εισηγητής δικαστής μπορεί να απαγορεύει τις ερωτήσεις των διαδίκων ή των πληρεξουσίων τους προς τον μάρτυρα, αν κρίνει ότι είναι έκδηλα άσκοπες ή έξω από το θέμα, και κηρύσσει περατωμένη την εξέταση του μάρτυρα, όταν κρίνει ότι ο μάρτυρας κατέθεσε όσα γνωρίζει για τα αποδεικτέα πραγματικά περιστατικά.

5. Το Δικαστήριο μπορεί να αποβάλει τον μάρτυρα πριν από την εξέταση ή κατά τη διάρκειά της, αν κρίνει ότι η διανοητική του κατάσταση αποκλείει την ικανότητά του για μαρτυρία, κατόπιν υποβολής έκθεσης του ειδικώς ορισθέντος εισηγητή δικαστή με τις παρατηρήσεις του.

6. Οι διάδικοι μπορούν να υποβάλουν ερωτήσεις στον μάρτυρα, ύστερα από άδεια αυτού που διεξάγει την εξέταση. Εξέταση μάρτυρα σε αντιπαράσταση με άλλο μάρτυρα ή διάδικο επιτρέπεται να γίνει, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, μόνον ενώπιον του Δικαστηρίου ή του ειδικώς ορισθέντος εισηγητή δικαστή.

7. Όσα έγιναν κατά τη διεξαγωγή της μαρτυρικής κατάθεσης, καθώς και η ορκοδοσία, η κατάθεση του μάρτυρα και οι ενστάσεις των διαδίκων καταχωρίζονται στο πρακτικό ή την έκθεση, κατά περίπτωση.

Άρθρο 289

Συμπληρωματική εξέταση μαρτύρων

Το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει να εξεταστεί εκ νέου ένας μάρτυρας, αν αυτό χρειάζεται για να συμπληρωθεί ή να διευκρινιστεί η κατάθεση ή αν το Δικαστήριο κρίνει ότι ο μάρτυρας αρνήθηκε αδικαιολόγητα να καταθέσει για ορισμένο θέμα. Στις περιπτώσεις αυτές δεν απαιτείται νέα ορκοδοσία του μάρτυρα.

Άρθρο 290

Κατάθεση κατά την προδικασία

1. Οι μαρτυρικές καταθέσεις τις οποίες προσάγουν οι διάδικοι προαποδεικτικώς λαμβάνονται ενόρκως, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 287 παρ. 1 και 288 παρ. 1, 2, και 5, ενώπιον του ειρηνοδίκη ή συμβολαιογράφου της έδρας του Δικαστηρίου ή της κατοικίας του μάρτυρα.

2. Ο διάδικος που επιδιώκει τη λήψη μαρτυρικής κατάθεσης, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παρ. 1, επιδίδει δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την κατάθεση στους λοιπούς διαδίκους κλήση, η οποία αναφέρει το ένδικο βοήθημα ή μέσο στο οποίο αφορά η κατάθεση, τον τόπο, την ημέρα και την ώρα διεξαγωγής της, το ονοματεπώνυμο, το επάγγελμα, τη διεύθυνση της κατοικίας και την ηλεκτρονική διεύθυνση του μάρτυρα, καθώς και το θέμα της κατάθεσης.

3. Κατά την κατάθεση του μάρτυρα σύμφωνα με όσα ορίζονται στις παρ. 1 και 2 παρίστανται, εφόσον το επιθυμούν, οι διάδικοι, οι οποίοι επιτρέπεται να απευθύνουν ερωτήσεις προς αυτόν.

4. Μαρτυρική κατάθεση, που δίδεται κατά παράβαση των παρ. 1, 2 και 3, δεν λαμβάνεται υπόψη στο πλαίσιο της δίκης για την οποία δόθηκε, ούτε ως αποδεικτικό μέσο, που δεν πληροί τους όρους του νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 44

ΑΚΡΟΑΣΕΙΣ, ΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Άρθρο 291

Ακρόαση υπηρεσιακών παραγόντων και εξηγήσεις διαδίκων

1. Το Δικαστήριο μπορεί να διατάξει την παροχή ανωμοτί εξηγήσεων ή πληροφοριών από υπηρεσιακούς παράγοντες ή και από τους ίδιους τους διαδίκους.
2. Η απόφαση για την εξέταση των προσώπων που αναφέρονται στην παρ. 1 κοινοποιείται στους διαδίκους και την αρμόδια αρχή. Η εξέταση διεξάγεται σε ιδιαίτερη συζήτηση στο ακροατήριο ή ενώπιον μέλους του Δικαστηρίου που ορίζεται για τον σκοπό αυτόν.

Άρθρο 292

Αποδοχή αλήθειας πραγματικών περιστατικών με επιβλαβείς συνέπειες

1. Η αποδοχή από διάδικο της αλήθειας πραγματικών περιστατικών, με επιβλαβείς γι' αυτόν συνέπειες στην έκβαση της δίκης, γίνεται εγγράφως ή προφορικώς είτε ενώπιον του Δικαστηρίου ή του ειδικώς ορισθέντος από αυτό εισηγητή δικαστή είτε εξωδίκως. Σε περίπτωση προφορικής αποδοχής ενώπιον του Δικαστηρίου ή του ειδικώς ορισθέντος εισηγητή δικαστή, η σχετική δήλωση καταχωρίζεται στα πρακτικά ή στην έκθεση, αντιστοίχως.
2. Η αποδοχή της παρ. 1 μπορεί να ανακληθεί για ουσιώδη πλάνη ως προς τα πράγματα, έως το πέρας της τελευταίας συζήτησης.

ΜΕΡΟΣ ΟΓΔΟΟ

ΠΕΡΑΤΩΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 45

ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Άρθρο 293

Σύνθεση του Δικαστηρίου για λήψη απόφασης

1. Η απόφαση λαμβάνεται από τους δικαστές που μετείχαν στη σύνθεση του Δικαστηρίου κατά τη συζήτηση. Όταν η συζήτηση γίνεται ενώπιον μονομελούς δικαστηρίου, η απόφαση λαμβάνεται από τον δικαστή του δικαστηρίου αυτού.
2. Ανασυζήτηση της υπόθεσης γίνεται μόνο σε περίπτωση θανάτου ή αποχώρησης από την υπηρεσία του δικαστή που είχε μετάσχει στη συζήτηση της υπόθεσης ή άλλου σοβαρού λόγου. Ο δικαστής που είχε μετάσχει στη συζήτηση της υπόθεσης υποχρεούται, και μετά την επέλευση υπηρεσιακής του μεταβολής, να μετάσχει στη διαδικασία λήψης και έκδοσης της απόφασης, με τον βαθμό που έφερε κατά τη συζήτηση.

3. Αν κωλύεται ή αποχωρήσει από την υπηρεσία ή αποβιώσει μέλος της Ολομέλειας από τα μετασχόντα στη συζήτηση της υπόθεσης, εγκύτως λαμβάνεται η απόφαση από τα υπόλοιπα μετασχόντα στη συζήτηση μέλη, εφόσον ο αριθμός αυτών είναι επαρκής για τη συγκρότηση της Ολομέλειας. Ο αριθμός των μελών πρέπει πάντοτε να διατηρείται περιττός. Αν τα μέλη σχηματίζουν άρτιο αριθμό, αποχωρεί ο νεότερος Σύμβουλος και αν αυτός είναι εισηγητής στη δικαζόμενη υπόθεση, ο αμέσως αρχαιότερός του.

Άρθρο 294 **Ανασυζήτηση**

Εκτός από την περίπτωση που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 293, αν μετά από τη συζήτηση της υπόθεσης καταστεί αδύνατη για οποιονδήποτε λόγο η λήψη της απόφασης, η συζήτηση επαναλαμβάνεται κατόπιν ορισμού νέας δικασίμου και κοινοποίησης κλήσης προς συζήτηση.

Άρθρο 295 **Τρόπος λήψης απόφασης**

1. Για τη λήψη της απόφασης από πολυμελή σχηματισμό γίνεται διάσκεψη και ψηφοφορία.
2. Κατά τις διασκέψεις μπορεί να παρίσταται και ο γραμματέας, αν τούτο κρίνεται αναγκαίο από τον προεδρεύοντα.
3. Οι πολυμελείς σχηματισμοί του Δικαστηρίου αποφαινόμενοι κατά πλειοψηφία.
4. Κατά την ψηφοφορία ψηφίζει πρώτος ο εισηγητής, στη συνέχεια οι λοιποί κατά αντίστροφη σειρά σε σχέση με την αρχαιότητά τους, τελευταίος δε ψηφίζει αυτός που προεδρεύει στη διάσκεψη.
5. Αν κατά την ψηφοφορία σχηματισθούν περισσότερες από δύο γνώμες και δεν σχηματίζεται πλειοψηφία, όσοι έχουν μεμονωμένη γνώμη ή τάχθηκαν υπέρ της ασθενέστερης, οφείλουν να προσχωρήσουν σε μία από τις επικρατέστερες. Ο προεδρεύων στη διάσκεψη μπορεί να παρατείνει τη διάσκεψη ή να την επαναλάβει, αν διαπιστώσει ότι οι γνώμες που έχουν σχηματισθεί είναι περισσότερες από δύο με μικρή αριθμητική διαφορά μεταξύ τους.
6. Αν περισσότερες από τις ασθενέστερες γνώμες συγκεντρώσουν ίσο αριθμό ψήφων, καθορίζεται με ψηφοφορία ο αποκλεισμός της μιας από αυτές και εκείνοι που την ακολούθησαν, οφείλουν να προσχωρήσουν σε μία από τις άλλες γνώμες μέχρι να σχηματισθεί πλειοψηφία.
7. Πρακτικό διάσκεψης συντάσσεται μόνο σε όποια περίπτωση τούτο κρίνεται αναγκαίο από το Δικαστήριο.

Άρθρο 296 **Παραπομπή σε επταμελή σύνθεση Τμήματος**

Αν κατά τη διάσκεψη Τμήματος διαπιστωθεί ότι αυτό φέρεται να λάβει απόφαση που είναι αντίθετη σε πρόσφατη προηγούμενη απόφασή του, σχετικά με την ισχύ ή την έννοια διάταξης νόμου που εφαρμόζεται κυρίως σε υποθέσεις υπαγόμενες στην αρμοδιότητά του,

τότε η υπόθεση μπορεί να παραπεμφθεί για να εκδικασθεί σε νέα δικάσιμο, κατά την οποία το Τμήμα συγκροτείται από τον Πρόεδρο, τους τέσσερις αρχαιότερους Συμβούλους και τους δύο αρχαιότερους Παρέδρους που υπηρετούν σε αυτό. Η υπόθεση μπορεί να παραπεμφθεί στην επταμελή σύνθεση και λόγω της σπουδαιότητας που εμφανίζει, ιδίως όταν κατά την εκδίκασή της εξετάζεται για πρώτη φορά η έννοια ή το κύρος κρίσιμης διάταξης. Το Τμήμα με πενταμελή ή επταμελή σύνθεση μπορεί σε κάθε περίπτωση να παραπέμψει την υπόθεση στην Ολομέλεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 46 **ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ**

Άρθρο 297

Διατύπωση και δημοσίευση απόφασης

1. Μετά τη λήψη της απόφασης ο δικαστής συντάσσει, χρονολογεί και υπογράφει την απόφαση.
2. Σε δίκες ενώπιον πολυμελών δικαστικών σχηματισμών, με το πέρας της ψηφοφορίας συντάσσεται από τον εισηγητή δικαστή σχέδιο της απόφασης που περιλαμβάνει το αιτιολογικό και το διατακτικό της, το οποίο χρονολογείται και υπογράφεται από τον προεδρεύοντα και τον εισηγητή.
3. Η απόφαση που προκύπτει από το σχέδιο της παρ. 2 δημοσιεύεται σε δημόσια συνεδρίαση του σχηματισμού που έλαβε την απόφαση. Η απόφαση μπορεί να δημοσιευτεί και από δικαστές που δεν μετείχαν στη συζήτηση. Όταν το Τμήμα που έλαβε την απόφαση δεν συνεδριάζει, επιτρέπεται η δημοσίευση της απόφασης και κατά τη συνεδρίαση άλλου Τμήματος.
4. Η δημοσίευση της απόφασης βεβαιώνεται στο τέλος αυτής από τον προεδρεύοντα στη συνεδρίαση και τον γραμματέα.
5. Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου κοινοποιούνται στους διαδίκους και στον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο του Ελεγκτικού Συνεδρίου με επιμέλεια της γραμματείας του.

Άρθρο 298

Περιεχόμενο απόφασης

Η απόφαση πρέπει να αναφέρει:

- (α) τον αύξοντα αριθμό και το έτος δημοσίευσής της, το Δικαστήριο που την εξέδωσε, τη σύνθεση του Δικαστηρίου και, αν πρόκειται για πολυμελείς δικαστικούς σχηματισμούς, το όνομα του εισηγητή δικαστή, το όνομα του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και το όνομα του γραμματέα, τον χρόνο και τον τόπο της συζήτησης, το γεγονός ότι αυτή έγινε σε δημόσια συνεδρίαση, καθώς και το είδος του ένδικου βοηθήματος ή μέσου που έχει ασκηθεί,
- (β) το ονοματεπώνυμο, το πατρώνυμο και την κατοικία των διαδίκων, των νόμιμων αντιπροσώπων και των πληρεξουσίων τους και, αν διάδικοι είναι νομικά πρόσωπα, την επωνυμία τους και τη διεύθυνση της έδρας τους, με αναφορά για το αν παραστάθηκαν,

(γ) σύντομη περίληψη του αντικειμένου της δίκης, με αναφορά στα αιτήματα των διαδίκων, την πορεία της υπόθεσης, καθώς και την πληρωμή των τελών, του παραβόλου και του δικαστικού ενσήμου, όπου απαιτούνται,

(δ) μνεία του περιεχομένου της γνώμης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου,

(ε) το αιτιολογικό της απόφασης, στο οποίο καταχωρίζεται και η γνώμη της μειοψηφίας,

(στ) το διατακτικό της απόφασης για την εν όλω ή εν μέρει παραδοχή ή απόρριψη του ένδικου βοηθήματος ή μέσου και των επιμέρους αιτημάτων των διαδίκων, καθώς και για την τύχη του παραβόλου και την επιδίκαση της δικαστικής δαπάνης, όπου προβλέπονται,

(ζ) μνεία της δημοσίευσης της απόφασης.

Άρθρο 299

Ανυπόστατη απόφαση

1. Απόφαση που φέρει τα εξωτερικά χαρακτηριστικά δικαστικής απόφασης είναι ανυπόστατη αν:

(α) πρόσωπο, το οποίο μετείχε στο Δικαστήριο που την εξέδωσε, δεν είχε τη δικαστική ιδιότητα,

(β) το Δικαστήριο που την εξέδωσε, δεν είχε την προς τούτο δικαιοδοσία,

(γ) αυτή δεν δημοσιεύτηκε,

(δ) εκδόθηκε κατά ανύπαρκτου φυσικού ή νομικού προσώπου,

(ε) εκδόθηκε κατά προσώπου που είχε το προνόμιο της ετεροδικίας.

2. Το ανυπόστατο της απόφασης ερευνάται από το Δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως, μπορεί δε να προβληθεί με ένσταση σε κάθε στάση της δίκης.

3. Αν η απόφαση δεν έχει προσβληθεί με ένδικο μέσο, η αναγνώριση του ανυπόστατου αυτής μπορεί να επιδιωχθεί με αυτοτελή αίτηση προς το Δικαστήριο, κατά την εκδίκαση της οποίας εφαρμόζονται αναλόγως όσα ισχύουν για την αναγνωριστική αγωγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 47

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Άρθρο 300

Οριστικές και μη οριστικές αποφάσεις

1. Με την επιφύλαξη της παρ. 5 του άρθρου 100 περί αποφάσεων επί αιτήσεων αναστολής και της παρ. 7 του άρθρου 105 περί αποφάσεων επί αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων, οι αποφάσεις που αποφαίνονται οριστικά σε κύρια ή παρεμπόδιουσα αίτηση δεν ανακαλούνται από το Δικαστήριο που τις εξέδωσε μετά τη δημοσίευσή τους.

2. Κάθε άλλη απόφαση του Δικαστηρίου που εκδίδεται, είτε για τη συμπλήρωση του αποδεικτικού υλικού, είτε για την εν γένει πρόοδο της δίκης (μη οριστική απόφαση), μπορεί να ανακληθεί ολικώς ή μερικώς.

Άρθρο 301

Ισχύς αποφάσεων

1. Οι αποφάσεις με τις οποίες απαγγέλλεται η ακύρωση ή η τροποποίηση εκτελεστής ατομικής διοικητικής πράξης ή η ακύρωση παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας ισχύουν έναντι όλων.
2. Η Ολομέλεια, ύστερα από αίτημα του Δημοσίου ή διαδίκου ή παρεμβάντος ή και οίκοθεν, μπορεί να ορίσει ότι τα αποτελέσματα της απόφασής της επέρχονται από χρονικό σημείο μεταγενέστερο του χρόνου έκδοσης ή διενέργειας της επίδικης πράξης ή παράλειψης, αλλά πάντως προγενέστερο του χρόνου δημοσίευσης της απόφασης, αν συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις: α) να πρόκειται περί πρότυπης δίκης ή δίκης επί παραπομπής ζητήματος στην Ολομέλεια ή δίκης επί προδικαστικού ερωτήματος, β) εφόσον μπορούσε να προκληθεί δικαιολογημένη αμφιβολία σχετικά με την έννοια της εφαρμοσθείσας διάταξης, γ) εφόσον διαπιστωθεί αιτιολογημένως ότι συντρέχουν όλως εξαιρετικές περιστάσεις που δικαιολογούν τη χρονική μετάθεση. Τέτοιες περιστάσεις συντρέχουν ιδίως, όταν υφίσταται σοβαρή διακινδύνευση του δημόσιου συμφέροντος ή βεβαιότητα ανατροπής παγιωμένων καταστάσεων ή δικαιωμάτων καλόπιστων τρίτων. Η Ολομέλεια μπορεί να αποφασίσει τη διεξαγωγή ειδικής συζήτησης στο ακροατήριο πριν λάβει την απόφασή της επί του ανωτέρω ζητήματος.

Άρθρο 302

Εκτελεστότητα αποφάσεων

1. Οι οριστικές αποφάσεις των Τμημάτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου επιφέρουν αμέσως τις έννομες συνέπειες που προβλέπονται στο διατακτικό τους.
2. Τα ποσά που καταλογίζονται με αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εισπράττονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων.

Άρθρο 303

Δεδικασμένο

1. Οι οριστικές αποφάσεις των Τμημάτων, που δεν υπόκεινται σε ανακοπή ερημοδικίας, είναι τελεσίδικες και αποτελούν δεδικασμένο.
2. Το δεδικασμένο εκτείνεται στο δικονομικό και ουσιαστικό ζήτημα που κρίθηκε, η εξέταση του οποίου υπάγεται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον τούτο τελεί σε άμεση και αναγκαία συνάρτηση προς το συμπέρασμα που έγινε δεκτό. Δεδικασμένο δημιουργείται επίσης και όταν το κατά το πρώτο εδάφιο ζήτημα κρίθηκε παρεμπιπτόντως αν το Δικαστήριο είχε δικαιοδοσία να το κρίνει και εφόσον η απόφασή του ήταν αναγκαία, προκειμένου τούτο να αποφανθεί για το κύριο ζήτημα.
3. Το δεδικασμένο εκτείνεται στις ενστάσεις, οι οποίες είτε ύστερα από προβολή τους είτε αυτεπαγγέλτως εξετάστηκαν ή έπρεπε να εξεταστούν από το Δικαστήριο, καθώς και σε εκείνες οι οποίες δεν ήταν δυνατόν να εξεταστούν από αυτό αυτεπαγγέλτως, αλλά, αν και μπορούσαν να προβληθούν, δεν προβλήθηκαν. Οι τελευταίες αυτές ενστάσεις δεν καλύπτονται από το δεδικασμένο, αν στηρίζονται σε αυτοτελές δικαίωμα, η ικανοποίηση του οποίου μπορεί να επιδιωχθεί με την άσκηση ευθέως του οικείου ένδικου βοηθήματος.

4. Δεδικασμένο υφίσταται μεταξύ των αυτών διαδίκων με την αυτή ιδιότητα μόνο για το δικαίωμα που κρίθηκε και εφόσον πρόκειται για το ίδιο αντικείμενο και την ίδια ιστορική και νομική αιτία. Το δεδικασμένο ισχύει υπέρ και κατά αυτών που έγιναν, κατά τη διάρκεια της δίκης ή μετά το πέρας της, καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοι διαδίκου, εκτείνεται δε και σε εκείνους από τους οποίους, σύμφωνα με τον νόμο, μπορεί να αξιωθεί η εκπλήρωση της σχετικής υποχρέωσης. Το δεδικασμένο που ισχύει για τον πρωτοφειλέτη καλύπτει και τον εγγυητή, και το αντίστροφο. Το δεδικασμένο που ισχύει για το νομικό πρόσωπο εκτείνεται και στα μέλη του.

Άρθρο 304

Υποχρέωση συμμόρφωσης

1. Οι διοικητικές αρχές οφείλουν, με θετικές ενέργειες ή με αποχή από κάθε αντίθετη ενέργεια, να συμμορφώνονται προς τις αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
2. Η αρμοδιότητα για τη λήψη των μέτρων για τη συμμόρφωση της διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις ανατίθεται στο τριμελές συμβούλιο, που συγκροτείται σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3068/2002 (Α' 274) και των νομοθετημάτων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του.
3. Η παραβίαση της υποχρέωσης διοικητικής αρχής προς συμμόρφωση συνιστά παράβαση καθήκοντος, σύμφωνα με το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα και έχει ως συνέπεια την προσωπική ευθύνη του παραβάτη προς αποζημίωση, συνιστά δε ιδιαίτερο πειθαρχικό παράπτωμα.

Άρθρο 305

Αναγκαστική εκτέλεση

1. Οι τελεσίδικες καταψηφιστικές αποφάσεις, οι οποίες εκδίδονται για διαφορές που άγονται προς επίλυση με την άσκηση αγωγής, αποτελούν τίτλο εκτελεστό.
2. Ως προς το επιτρεπτό της αναγκαστικής εκτέλεσης των κατά την παρ. 1 καταψηφιστικών αποφάσεων και τη διαδικασία της εκτέλεσής τους, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την αναγκαστική εκτέλεση των καταψηφιστικών αποφάσεων των πολιτικών δικαστηρίων. Αρμόδιο για την εκδίκαση των αντιρρήσεων κατά της διαδικασίας της εκτέλεσης στην περίπτωση αυτή είναι το Τμήμα που εξέδωσε την απόφαση βάσει της οποίας επισπεύδεται η εκτέλεση.
3. Αν πρόκειται για καταψηφιστικές αποφάσεις υπέρ του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων, σε συνδυασμό προς την ειδική νομοθεσία που διέπει κάθε νομικό πρόσωπο.
4. Οι τελεσίδικες αναγνωριστικές αποφάσεις καθίστανται καταψηφιστικές με πράξη του Προέδρου του Δικαστηρίου που τις εξέδωσε, εφόσον καταβληθεί το προβλεπόμενο τέλος δικαστικού ενσήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 48
ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΔΙΚΗΣ**Άρθρο 306**
Λόγοι κατάργησης δίκης

Η δίκη καταργείται αν πριν από το πέρας της πρώτης συζήτησης:

- (α) εκλείψει το αντικείμενό της,
- (β) υποβληθεί παραίτηση από το ένδικο βοήθημα ή μέσο,
- (γ) είχε διακοπεί, ως συνέπεια μεταβολής στο πρόσωπο του ασκήσαντος το ένδικο βοήθημα ή μέσο, ή του νόμιμου αντιπροσώπου του και δεν υποβλήθηκε αίτημα συνέχισής της, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην περ. α' της παρ. 5 του άρθρου 54,
- (δ) υποβληθεί δήλωση του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ότι αποσύρει την υποστήριξη ένδικου βοηθήματος ή μέσου που έχει ασκήσει, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 81 και δεν επακολουθήσει δήλωση του διαδίκου υπέρ του οποίου ενήργησε ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ότι επιθυμεί να συνεχισθεί η δίκη,
- (ε) επιτευχθεί δικαστικός συμβιβασμός κατά το άρθρο 2 του ν. 3086/2002 (Α' 324) για το Δημόσιο, τα άρθρα 72 και 176 του ν. 3852/2010 (Α' 87) για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τις διατάξεις για τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου,
- (στ) η προσβαλλόμενη διοικητική πράξη ανακληθεί οριστικά χωρίς να αντικατασταθεί, ή αν ακυρωθεί από τη διοίκηση, ή αν παύσει να ισχύει για οποιονδήποτε λόγο, μετά την άσκηση του ένδικου βοηθήματος και μέχρι την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης.

Άρθρο 307
Επέλευση κατάργησης δίκης

1. Η κατάργηση διαπιστώνεται με απόφαση του Δικαστηρίου κατόπιν γνώμης του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στις περ. β' και ε' του άρθρου 306, η απόφαση μπορεί να ληφθεί στην έδρα, διατυπώνεται δε συνοπτικά στα πρακτικά της συζήτησης και δημοσιεύεται στην ίδια συνεδρίαση. Αν η έγγραφη δήλωση παραίτησης ή το έγγραφο συμβιβασμού κατατεθεί στη γραμματεία του Δικαστηρίου πριν να οριστεί δικάσιμος, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου με πράξη του, κάνει δεκτή την παραίτηση ή τον συμβιβασμό. Μπορεί πάντως, αν αμφιβάλει, να εισαγάγει την υπόθεση στο ακροατήριο.
2. Σε περίπτωση που παύσει η ισχύς της προσβαλλόμενης πράξης σύμφωνα με την περ. στ' του άρθρου 306, ο διάδικος που άσκησε το ένδικο βοήθημα μπορεί να ζητήσει τη συνέχιση της δίκης, εφόσον επικαλείται ιδιαίτερο έννομο συμφέρον.

**ΜΕΡΟΣ ΕΝΑΤΟ
ΔΑΠΑΝΗ****ΚΕΦΑΛΑΙΟ 49
ΠΑΡΑΒΟΛΑ****Άρθρο 308****Υποχρέωση καταβολής παραβόλου για άσκηση ένδικου βοηθήματος ή μέσου**

1. Για το παραδεκτό των ένδικων βοηθημάτων και μέσων πρέπει, έως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, να προσκομισθεί αποδεικτικό καταβολής παραβόλου. Πριν από τον προσδιορισμό δικασίμου από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου, η γραμματεία του Δικαστηρίου ελέγχει αν έχει προσκομισθεί το ως άνω αποδεικτικό. Αν διαπιστωθεί ότι δεν έχει προσκομισθεί ή ότι εκείνο που προσκομίσθηκε υπολείπεται του προβλεπόμενου στο άρθρο 309, η γραμματεία ενημερώνει τον υπόχρεο για την υποχρέωση προσκόμισης ή συμπλήρωσής του μέχρι την πρώτη επ' ακροατηρίου συζήτηση της υπόθεσης, με σχετικό σημείωμα που επιδίδεται σε αυτόν μαζί με την κλήση για συζήτηση και αναφέρεται στη έκθεση που συντάσσεται για την επίδοση της κλήσης. Αν μέχρι την πρώτη επ' ακροατηρίου συζήτηση δεν προσκομισθεί το σχετικό αποδεικτικό, το Δικαστήριο, κατόπιν αίτησης του υπόχρεου προς τούτο διαδίκου, μπορεί να του χορηγήσει προθεσμία για την προσκόμισή του. Αν εντός της ανωτέρω προθεσμίας δεν προσκομισθεί το αποδεικτικό καταβολής παραβόλου, το ένδικο βοήθημα ή μέσο απορρίπτεται.

2. Σε περίπτωση άσκησης κοινού ένδικου βοηθήματος ή μέσου από περισσότερους, ο καθένας καταβάλλει το προβλεπόμενο πάγιο παράβολο. Σε περίπτωση άσκησης κοινού ένδικου βοηθήματος ή μέσου από συνδικαιούχους συνταξιοδοτικού δικαιώματος, καταβάλλεται ένα μόνο κοινό παράβολο. Σε περίπτωση χρηματικής διαφοράς, αν η απαίτηση ή οφειλή είναι εις ολόκληρον, καταβάλλεται από όλους μαζί ένα μόνο παράβολο, ενώ αν η απαίτηση ή οφειλή είναι διαιρετή, καταβάλλεται από τον καθένα το αναλογούν σε αυτόν παράβολο.

3. Δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου για την αγωγή, καθώς και για ένδικο βοήθημα ή μέσο που ασκείται από το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και κάθε άλλο πρόσωπο που ο νόμος ορίζει.

Άρθρο 309**Ύψος παραβόλου**

1. Το παράβολο ορίζεται για τις:

(α) εφέσεις στις συνταξιοδοτικές διαφορές και τις εφέσεις κατά καταλογιστικών πράξεων σε βάρος μισθωτών ή συνταξιούχων, που σχετίζονται με τις αποδοχές ή τις συντάξεις τους σε πενήντα (50) ευρώ,

(β) εφέσεις κατά καταλογιστικών πράξεων και τις εφέσεις σε χρηματικού αντικειμένου διαφορές σε ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) του αμφισβητούμενου ποσού, χωρίς τις τυχόν προσαυξήσεις,

(γ) αιτήσεις αναίρεσης στις διαφορές που αναφέρονται στην περ. α' και στις εν γένει συνταξιοδοτικές διαφορές σε εκατόν πενήντα (150) ευρώ, ενώ στις λουπές περιπτώσεις σε τριακόσια πενήντα (350) ευρώ,

(δ) αιτήσεις παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας, τις ανακοπές ερημοδικίας, τις τριτανακοπές, τις αιτήσεις διόρθωσης ή ερμηνείας, τις αιτήσεις αναθεώρησης και τις αιτήσεις επανάληψης της διαδικασίας σε είκοσι πέντε (25) ευρώ,

(ε) αιτήσεις για δίκαιη ικανοποίηση σε εκατό (100) ευρώ,

(στ) ανακοπές κατά της εκτέλεσης σε εκατό (100) ευρώ.

2. Το αναλογικό παράβολο που προβλέπεται στην περ. β' της παρ. 1 δεν μπορεί να είναι κατώτερο των πενήντα (50) ευρώ ούτε ανώτερο των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ. Αν υπερβαίνει το ποσό των χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ, καταβάλλεται το ποσό αυτό και το επιπλέον οφειλόμενο παράβολο καταλογίζεται με την απόφαση, σε περίπτωση απόρριψης ή μερικής παραδοχής του ένδικου βοηθήματος ή μέσου.

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης μπορεί να αναπροσαρμόζονται τα ποσά ή τα ποσοστά των παραβόλων. Η όποια αναπροσαρμογή θα ισχύει μετά την πάροδο έξι (6) μηνών από την έκδοση της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου.

Άρθρο 310

Απόδοση και επιστροφή παραβόλου

1. Το παράβολο, αν το ένδικο βοήθημα ή μέσο γίνει δεκτό ή υποβληθεί παραίτηση ή καταργηθεί η δίκη για οποιονδήποτε λόγο, αποδίδεται σε αυτόν που το κατέβαλε, ενώ αν απορριφθεί, καταπίπτει υπέρ του Δημοσίου. Το αναλογικό παράβολο αποδίδεται στον διάδικο κατά το μέρος που γίνεται δεκτό το ένδικο βοήθημα ή μέσο που έχει ασκήσει. Αν η απόφαση δεν διαλαμβάνει διάταξη για το παράβολο, οι διάδικοι μπορούν να υποβάλουν προς τούτο σχετική αίτηση, η οποία και εκδικάζεται κατά το άρθρο 188 περί αίτησης διόρθωσης και την παρ. 1 του άρθρου 191 σε συζήτηση στο ακροατήριο, αναλόγως εφαρμοζόμενες. Αν το ένδικο βοήθημα ή μέσο γίνει δεκτό εν μέρει, το καταβληθέν πάγιο παράβολο αποδίδεται κατά ένα μέρος του, το οποίο καθορίζεται κατά την κρίση του Δικαστηρίου.

2. Το Δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να διατάξει την απόδοση του παραβόλου ακόμη και όταν απορρίπτεται το ένδικο βοήθημα ή μέσο. Επίσης, μπορεί να διατάξει τον διπλασιασμό του παραβόλου, αν το ένδικο βοήθημα ή μέσο είναι προδήλως अपαράδεκτο ή προδήλως αβάσιμο. Στην περίπτωση αυτή, το επιπλέον ποσό που καταλογίζεται εισπράττεται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημόσιων Εσόδων. Προς τούτο, ο γραμματέας του Δικαστηρίου αποστέλλει, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, αντίγραφο της απόφασης στην αρμόδια δημόσια οικονομική υπηρεσία.

3. Αν καταβλήθηκε παράβολο, χωρίς να υπάρχει κατά νόμο υποχρέωση προς τούτο ή μεγαλύτερο του προβλεπόμενου από τα άρθρα 91 παρ. 3, 163 παρ. 2, 309, 311 παρ. 1 και 335, διατάσσεται με την απόφαση, και ανεξάρτητα από την έκβαση της δίκης, η επιστροφή αυτού στο σύνολό του ή κατά το υπερβάλλον του νομίμου τμήμα αυτού, αντίστοιχα.

Άρθρο 311
Ειδικό παράβολο επί αιτήματος αναβολής

1. Σε περίπτωση υποβολής αιτήματος αναβολής, κατά το άρθρο 238, ο διάδικος καταβάλλει παράβολο υπέρ του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) ύψους πενήντα (50) ευρώ, ενώπιον του Τμήματος και εβδομήντα (70) ευρώ, ενώπιον της Ολομέλειας.
2. Σε κοινό αίτημα αναβολής περισσότερων διαδίκων, καταβάλλεται ένα παράβολο, το οποίο επιμερίζεται ισομερώς. Δεν υπέχουν υποχρέωση καταβολής παραβόλου ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.
3. Δεν καταβάλλεται παράβολο σε περίπτωση αποχής των δικηγόρων.
4. Το παράβολο επιστρέφεται, αν το αίτημα της αναβολής απορριφθεί από το Δικαστήριο.
5. Το Δικαστήριο, με απόφαση που καταχωρίζεται στα πρακτικά, μπορεί να επιδικάσει δικαστικά έξοδα ύψους εκατό (100) έως πεντακοσίων (500) ευρώ σε βάρος εκείνου που ζήτησε την αναβολή, ύστερα από αίτημα του αντιδίκου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 50

ΤΕΛΗ

Άρθρο 312

Τέλη

1. Στις δίκες ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου εφαρμόζονται τα άρθρα 10 του ν.δ. 1017/1971 (Α' 209) και 61 του ν. 4194/2013 (Α' 208), με τα οποία επιβάλλονται ειδικά τέλη και ένσημα για τα διαδικαστικά έγγραφα και πράξεις και γενικά τη διαδικασία έως τη δημοσίευση και την επίδοση της απόφασης.
2. Τέλη δεν οφείλονται υποθέσεων που εκδικάζονται από τα Τμήματα, μετά από παραπομπή της Ολομέλειας, καθώς και επί υποθέσεων οι οποίες εισάγονται για συζήτηση μετά την έκδοση προδικαστικής απόφασης.

Άρθρο 313

Τέλος δικαστικού ενσήμου

1. Για το παραδεκτό της καταψηφιστικής αγωγής, είτε αυτή ασκείται αυτοτελώς είτε σωρευτικώς με έφεση, καθώς και για το παραδεκτό της αντίστοιχης κύριας παρέμβασης, καταβάλλεται το τέλος δικαστικού ενσήμου που προβλέπεται από τον ν. Γ'ΟΗ' της 3 Ιαν. 1912 περί δικαστικών ενσήμων.
2. Για απαιτήσεις συνταξιοδοτικής φύσης, έστω και αν βασίζονται σε παράνομες πράξεις ή στις διατάξεις περί αδικαιολογήτου πλουτισμού, δεν καταβάλλεται τέλος δικαστικού ενσήμου για το αίτημα της αγωγής ή της κύριας παρέμβασης μέχρι του ποσού των έξι χιλιάδων (6.000) ευρώ.
3. Το τέλος δικαστικού ενσήμου καταβάλλεται έως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης. Αν έως τότε δεν καταβληθεί, η αγωγή ή η κύρια παρέμβαση απορρίπτονται ως απαράδεκτες,

αφού προηγηθεί ενημέρωση του διαδίκου ή του πληρεξουσίου του από τον γραμματέα ως προς την έλλειψη του τέλους και κλήση του να το καταβάλει.

4. Σε περίπτωση καταβολής δικαστικού ενσήμου χωρίς να υπάρχει κατά νόμο υποχρέωση προς τούτο, ανεξάρτητα από την έκβαση της δίκης, διατάσσεται με την απόφαση η επιστροφή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 51

ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Άρθρο 314

Καταλογισμός

1. Τα δικαστικά έξοδα καταλογίζονται σε βάρος του διαδίκου που ηττάται. Αν οι ηττώμενοι είναι περισσότεροι, ο καταλογισμός γίνεται κατά ίσα μέρη, ενώ, αν αυτοί που νίκησαν είναι περισσότεροι, η απόδοση των δικαστικών εξόδων γίνεται συμμετρως προς τον καθένα χωριστά. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου το Δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να κατανείμει με διαφορετικό τρόπο τα έξοδα.

2. Σε περίπτωση μερικής νίκης και μερικής ήττας, τα δικαστικά έξοδα συμψηφίζονται ανάμεσα στους διαδίκους. Η μερική νίκη και η μερική ήττα κρίνονται αναφορικά με την απόρριψη ή την αποδοχή του κύριου αιτήματος της αίτησης δικαστικής προστασίας. Η απόρριψη παρεπόμενου ή επικουρικού αιτήματος, ενώ το κύριο αίτημα γίνεται δεκτό, δεν έχει συνέπειες για την εφαρμογή της παρούσας.

3. Στην περίπτωση μερικής νίκης και μερικής ήττας, τα τέλη που προκαταβλήθηκαν βαρύνουν όλους τους διαδίκους, καταλογιζόμενα αναλόγως. Το Δικαστήριο μπορεί, σε κάθε περίπτωση, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να απαλλάξει εν όλω ή εν μέρει τον ηττώμενο διάδικο από τα δικαστικά έξοδα.

4. Το Δικαστήριο μπορεί να επιβάλει το σύνολο των εξόδων σε βάρος του ενός μόνο διαδίκου, αν το μέρος που απορρίφθηκε από την αίτηση του άλλου διαδίκου είναι ελάχιστο και ο τελευταίος δεν έδωσε αφορμή για να αυξηθούν τα έξοδα ή αν ο καθορισμός του μεγέθους της απαίτησης είχε εξαρτηθεί από την κρίση του δικαστή ή από την εκτίμηση πραγματογνωμόνων. Σε κάθε περίπτωση, εκτιμώντας τις περιστάσεις, μπορεί να συμψηφίσει τα δικαστικά έξοδα ανάμεσα στους διαδίκους.

5. Σε περίπτωση άσκησης κύριας ή πρόσθετης παρέμβασης, εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζονται στην παρ. 1. Κατά την εφαρμογή της παρούσας, για τον παρεμβαίνοντα ισχύει ό,τι και για τον αρχικό διάδικο.

6. Αν η δίκη καταργηθεί για οποιονδήποτε λόγο, δεν καταλογίζονται δικαστικά έξοδα.

Άρθρο 315

Καταλογιζόμενα δικαστικά έξοδα

Υπέρ του διαδίκου που νίκησε και εις βάρος του διαδίκου που ηττήθηκε, καταλογίζονται δικαστικά έξοδα που ήταν απαραίτητα για τη διεξαγωγή της δίκης και διατάσσεται η απόδοσή τους, και ιδίως:

(α) των τελών κατά το άρθρο 312,

- (β) του τέλους δικαστικού ενσήμου κατά το άρθρο 313,
 (γ) της αμοιβής του πληρεξούσιου δικηγόρου, όπως η αμοιβή αυτή ορίζεται για κάθε περίπτωση από την διατίμηση του Κώδικα Δικηγόρων, του δικαστικού επιμελητή και του τεχνικού συμβούλου,
 (δ) των δαπανών της αποδεικτικής διαδικασίας, όπως τα ποσά που καταβλήθηκαν στους μάρτυρες για έξοδα και αποζημίωση, στους πραγματογνώμονες για έξοδα και αμοιβή σύμφωνα με τις διατιμήσεις, καθώς και οι δαπάνες για την προσαγωγή άλλων αποδεικτικών μέσων.

Άρθρο 316

Αίτημα καταβολής και εκκαθάρισης δικαστικών εξόδων

1. Για την εκκαθάριση των ποσών των αποδοτέων δικαστικών εξόδων απαιτείται να υποβληθεί και να επισυναφθεί στη δικογραφία, το αργότερο έως την προτεραία της πρώτης συζήτησης, αναλυτικός κατάλογος αυτών. Έως το πέρας της πρώτης συζήτησης, ο αντίδικος εκείνου που υπέβαλε τον κατάλογο μπορεί να διατυπώσει τις παρατηρήσεις του. Κατά την εκκαθάριση των εξόδων, αρκεί η πιθανολόγηση. Υποβολή καταλόγου δεν απαιτείται για την αμοιβή του πληρεξούσιου δικηγόρου.
2. Τα δικαστικά έξοδα καθορίζονται και καταλογίζονται με την οριστική απόφαση και μόνον εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα, το οποίο μπορεί να υποβληθεί με το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο ή με το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων ή με υπόμνημα που κατατίθεται έως την προτεραία της πρώτης συζήτησης. Η απόφαση, ως προς το κεφάλαιο των δικαστικών εξόδων, δεν υπόκειται αυτοτελώς σε ένδικα μέσα, πλην της αίτησης διόρθωσης ή ερμηνείας. Αν η απόφαση δεν διαλαμβάνει διάταξη για τα δικαστικά έξοδα, ο διάδικος που είχε υποβάλει σχετικό αίτημα μπορεί να ζητήσει από το ίδιο Δικαστήριο να αποφανθεί για το αίτημά του, υποβάλλοντας προς τούτο σχετική αίτηση, η οποία και εκδικάζεται κατά το άρθρο 188 περί αίτησης διόρθωσης και την παρ. 1 του άρθρου 191 σε συζήτηση στο ακροατήριο, αναλόγως εφαρμοζόμενες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 52

ΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑΤΑ ΠΕΝΙΑΣ

Άρθρο 317

Απαλλαγή από το παράβολο και άλλες δαπάνες

1. Ο διάδικος μπορεί να απαλλαγεί από την προκαταβολή του παραβόλου, του τέλους δικαστικού ενσήμου και των λοιπών τελών, αν αποδεικνύεται ότι η προκαταβολή αυτή δημιουργεί κίνδυνο περιορισμού των απαραίτητων μέσων για τη διατροφή του ίδιου και της οικογένειάς του.
2. Η απαλλαγή αυτή μπορεί να χορηγηθεί και σε νομικά πρόσωπα που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό, καθώς και σε ενώσεις προσώπων που έχουν την ικανότητα να είναι διάδικοι, αν αποδεικνύουν ότι με την προκαταβολή του πιο πάνω ποσού καθίσταται αδύνατη ή ιδιαιτέρως προβληματική η εκπλήρωση του σκοπού τους.
3. Για τη χορήγηση του ευεργετήματος συνεκτιμάται αν το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα του αιτούντος υπερβαίνει τα δύο τρίτα των κατώτατων ετήσιων ατομικών αποδοχών, οι οποίες

προκύπτουν από τον κατώτατο μισθό σε ετήσια βάση. Σε περίπτωση ενδοοικογενειακής διαφοράς ή διένεξης, δεν λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα εκείνου με τον οποίο υπάρχει η διαφορά ή διένεξη.

Άρθρο 318 **Ισχύς απαλλαγών**

1. Το κατά το άρθρο 317 ευεργέτημα χορηγείται για συγκεκριμένη δίκη, ισχύει δε χωριστά για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας.
2. Το ευεργέτημα παύει να ισχύει με τον θάνατο του φυσικού προσώπου ή με τη διάλυση του νομικού προσώπου ή της ένωσης προσώπων.

Άρθρο 319 **Διαδικασία χορήγησης**

1. Το ευεργέτημα παρέχεται ύστερα από αίτηση του διαδίκου. Η αίτηση αναφέρει συνοπτικά το αντικείμενο της δίκης και τα στοιχεία που βεβαιώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων για τη χορήγηση του ευεργετήματος.
2. Στην αίτηση επισυνάπτονται τα αναγκαία αποδεικτικά της οικονομικής κατάστασης, ιδίως δε αντίγραφο φορολογικής δήλωσης ή βεβαίωση Προϊσταμένου Δ.Ο.Υ. ότι ο διάδικος δεν υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης, αντίγραφο δήλωσης περιουσιακής κατάστασης, εκκαθαριστικού σημειώματος φορολογίας εισοδήματος, ακίνητης περιουσίας, βεβαιώσεις υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας και ένορκες βεβαιώσεις.
3. Η υποβολή της αίτησης διακόπτει την προθεσμία για την άσκηση του οικείου ένδικου βοηθήματος ή μέσου, η οποία αρχίζει από την επομένη της κοινοποίησης της απόφασης επ' αυτής στον αιτούντα. Σε περίπτωση ήδη εκκρεμούς ένδικου βοηθήματος ή μέσου, η αίτηση υποβάλλεται είκοσι (20) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συζήτηση της υπόθεσης. Η διαδικασία διεξάγεται ατελώς και δεν είναι υποχρεωτική η παράσταση με δικηγόρο.
4. Για την παραδοχή ή την απόρριψη της αίτησης που προβλέπεται στην παρ. 1, αποφαινεται ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου στο οποίο πρόκειται να εισαχθεί η δίκη.
5. Για την παραδοχή της αίτησης αρκεί πιθανολόγηση. Ο αρμόδιος για την εξέτασή της πρόεδρος μπορεί να εξετάσει μάρτυρες, καθώς και τον αιτούντα, με όρκο ή χωρίς όρκο, να συγκεντρώσει κάθε αναγκαία πληροφορία και στοιχείο και να διατάξει την κλήτευση του αντιδίκου. Η παραδοχή ή απόρριψη της αίτησης πρέπει να είναι αιτιολογημένη.
6. Προϋπόθεση για την παραδοχή της αίτησης είναι το οικείο ένδικο βοήθημα ή μέσο να μην κρίνεται προδήλως απαράδεκτο ή προδήλως αβάσιμο.

Άρθρο 320 **Ανάκληση**

1. Ο αιτών μπορεί να υποβάλει αίτηση ανάκλησης της απόρριψης της αίτησής του εντός πέντε (5) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης. Για την αίτηση αυτή αποφαινεται σε συμβούλιο ο δικαστικός σχηματισμός που συγκροτείται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 91 και στον οποίο δεν μετέχει ο δικαστικός λειτουργός που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απορριπτική απόφαση.

2. Νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί σε περίπτωση μεταβολής των πραγματικών περιστατικών. Συμπληρωματική αίτηση επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση.
3. Το ευεργέτημα μπορεί να ανακληθεί ή να περιοριστεί, με απόφαση του δικαστικού λειτουργού που το χορήγησε, εφόσον αποδεικνύεται ότι οι προϋποθέσεις για τη χορήγησή του ή δεν συνέτρεχαν εξ αρχής ή έπαυσαν να συντρέχουν αργότερα ή μεταβλήθηκαν.

Άρθρο 321

Χρηματική ποινή

Αν οι διάδικοι ή οι νόμιμοι αντιπρόσωποί τους πέτυχαν την απαλλαγή με ανακριβείς δηλώσεις και στοιχεία, ο δικαστικός λειτουργός, με απόφαση του οποίου αυτή χορηγήθηκε, επιβάλλει σε καθέναν χρηματική ποινή από εκατό (100) έως χίλια (1.000) ευρώ, που περιέρχονται στο Δημόσιο ως δημόσιο έσοδο, χωρίς να αποκλείεται η υποχρέωσή τους να καταβάλουν τα ποσά από τα οποία είχαν απαλλαγεί, καθώς και η διαβίβαση της υπόθεσης στον εισαγγελέα, αν στοιχειοθετούνται σοβαρές υπόνοιες ότι ενήργησαν με δόλο.

Άρθρο 322

Δικαστικά έξοδα

Σε περίπτωση ήττας του διαδίκου, στον οποίο χορηγήθηκε το ευεργέτημα, τα δικαστικά έξοδα βαρύνουν το Δημόσιο.

Άρθρο 323

Διορισμός προσώπων για παροχή νομικής βοήθειας

1. Με αίτηση του διαδίκου, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 317, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου στο οποίο πρόκειται να εισαχθεί η δίκη διορίζει, είτε με την περί απαλλαγής πράξη του είτε με άλλη αυτοτελή πράξη, έναν δικηγόρο, έναν συμβολαιογράφο και έναν δικαστικό επιμελητή με την εντολή να συνδράμουν τον άπορο διάδικο και να του παρέχουν την απαιτούμενη βοήθεια κατά την εκτέλεση των αναγκαίων διαδικαστικών πράξεων. Αυτοί έχουν υποχρέωση να αποδεχθούν την εντολή και να παράσχουν νομική βοήθεια, χωρίς αξίωση προκαταβολής αμοιβής ή δικαιωμάτων.
2. Σε περίπτωση διορισμού δικηγόρου, η επιλογή γίνεται, εφόσον τούτο είναι εφικτό, από κατάλογο που καταρτίζει ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών και αποστέλλει στο Ελεγκτικό Συνέδριο μέχρι το τέλος Φεβρουαρίου κάθε έτους.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΘΕΣΠΙΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 53
ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Άρθρο 324

Υπαγωγή στον προσυμβατικό έλεγχο

1. Στις συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, καθώς και στις συμβάσεις αγοράς ακινήτων, που συνάπτονται από το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τις δημόσιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας, πριν από τη σύναψή τους από Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

2. Στις συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, καθώς και στις συμβάσεις αγοράς ακινήτων, που συνάπτονται από το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, καθώς και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, η προϋπολογιζόμενη δαπάνη των οποίων υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000,00) ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, και μέχρι το όριο της παρ. 1, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας πριν από τη σύναψή τους από τον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου που είναι αρμόδιος για τον κατασταλτικό έλεγχο των λογαριασμών των υπηρεσιών ή φορέων αυτών.

3. Ειδικά για τις συμβάσεις των παρ. 1 και 2, που συγχρηματοδοτούνται από ενωσιακούς πόρους, διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας πριν από τη σύναψή τους από Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον η προϋπολογιζόμενη δαπάνη, μη συμπεριλαμβανομένου του φόρου προστιθέμενης αξίας, υπερβαίνει το ποσό των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000,00) ευρώ.

4. Στον έλεγχο των παρ. 1 έως 3 συμπεριλαμβάνονται:

(α) οι προγραμματικές συμβάσεις για τη μελέτη και την εκτέλεση έργων, την εφαρμογή προγραμμάτων και δράσεων, καθώς και για την παροχή υπηρεσιών και την υλοποίηση προμηθειών κάθε είδους, εφόσον ο προϋπολογισμός των συμβάσεων αυτών υπερβαίνει τα αντιστοίχως προβλεπόμενα όρια,

(β) τα δυναμικά συστήματα αγορών, σύμφωνα με την παρ. 11 του άρθρου 33 και την παρ. 11 του άρθρου 270 του ν. 4412/2016 (Α' 147),

(γ) οι συμφωνίες πλαίσιο και οι εκτελεστικές αυτών συμβάσεις, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 39 και την παρ. 3 του άρθρου 273 του ν. 4412/2016,

(δ) οι συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, που διέπονται από τον ν. 3978/2011 (Α' 137), των οποίων η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει τα όρια της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, με εξαίρεση τις συμβάσεις των περ. α', β', γ', στ', ζ' και θ' του άρθρου 17 του ως άνω νόμου,

(ε) οι συμβάσεις αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου και των εταιρειών, των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει εξ ολοκλήρου άμεσα ή έμμεσα στο Ταμείο, εφόσον το τίμημα ή το αντάλλαγμα της αξιοποίησης υπερβαίνει το ποσό του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά όσων ορίζονται στην παρ. 4 του άρθρου 9 του ν. 3986/2011 (Α' 152),

(στ) οι συμβάσεις που συνάπτει το νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου με την επωνυμία «Πράσινο Ταμείο» (πρώην Ειδικό Ταμείο Εφαρμογής Ρυθμιστικών και Πολεοδομικών Σχεδίων), με δικαιούχους για την εκτέλεση χρηματοδοτικών προγραμμάτων, των οποίων η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει τα όρια των παρ. 1 και 2,

(ζ) οι συμβάσεις εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων, καθώς και των συναφών προμηθειών και εργασιών, που συνάπτει η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Πρόγραμμα Ήλιος Ανώνυμη Εταιρεία Αξιοποίησης Ηλιακής Ενέργειας» ή εταιρείες των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει εξ ολοκλήρου, άμεσα ή έμμεσα σε αυτή, των οποίων η προϋπολογιζόμενη δαπάνη υπερβαίνει τα όρια των παρ. 1 και 2.

5. Σε προσυμβατικό έλεγχο υπάγονται οι τροποποιήσεις των συμβάσεων των παρ. 1 έως και 4 όταν:

α) η αρχική σύμβαση υποβλήθηκε σε έλεγχο, εφόσον η τροποποίηση είναι ουσιώδης,
β) η αρχική σύμβαση δεν υποβλήθηκε σε έλεγχο λόγω ποσού, εφόσον με την τροποποίηση προσαυξάνεται το οικονομικό αντικείμενο, ώστε η προκύπτουσα συνολική δαπάνη της σύμβασης υπερβαίνει το όριο των παρ.1 και 2.

6. Ο αρμόδιος υπουργός ή φορέας μπορεί να ζητεί τη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας και για επιμέρους φάσεις της σχετικής διαδικασίας που προηγούνται της σύναψης της υποκείμενης σε έλεγχο σύμβασης.

Άρθρο 325

Εξαιρέσεις από τον προσυμβατικό έλεγχο

1. Από τον έλεγχο των παρ. 1 έως 3 του άρθρου 324 εξαιρούνται οι συμβάσεις:

(α) οι οποίες συνάπτονται στο πλαίσιο του Προγράμματος Δανεισμού και Διαχείρισης Χρέους του Ελληνικού Δημοσίου (παρ. 2 του άρθρου 1 του ν. 2628/1998, Α' 151),

(β) για την προετοιμασία, την έκδοση και τη διάθεση μετοχοποιήσιμων τίτλων (παρ. 8 του άρθρου 10 του ν. 2642/1998, Α' 216),

(γ) οι οποίες αφορούν σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σχετικές με την έκδοση, την αγορά, την πώληση ή τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων, κατά την έννοια των ν. 3606/2007 (Α' 195) και 4514/2018 (Α' 14), σε υπηρεσίες που παρέχονται από κεντρικές τράπεζες και συναλλαγές με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, καθώς και οι συμβάσεις που αφορούν σε δάνεια είτε συνδέονται είτε όχι με την έκδοση, την πώληση, την αγορά ή τη μεταβίβαση τίτλων ή άλλων χρηματοπιστωτικών μέσων (περ. ε' και στ' του άρθρου 10 του ν. 4412/2016), με εξαίρεση τις συμβάσεις δανείων που συνάπτονται από οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης,

(δ) οι οποίες συνάπτονται από το ελληνικό Δημόσιο για την προετοιμασία, την έκδοση και τη διάθεση τίτλων προεσόδων.

2. Κατ' εξαίρεση όσων προβλέπονται στο άρθρο 324, οι συμβάσεις ανάθεσης δημόσιας υπηρεσίας για την εκτέλεση δρομολογίων στις θαλάσσιες ενδομεταφορές, σύμφωνα με τις

παρ. 8, 9 και 11 του άρθρου όγδοου του ν. 2932/2001 (Α' 145), μπορούν να συναφθούν χωρίς προηγούμενη υποβολή στο Ελεγκτικό Συνέδριο σχεδίου σύμβασης με τον σχετικό φάκελο για έλεγχο νομιμότητας, ή πριν από την ολοκλήρωση του ανωτέρω ελέγχου. Στις περιπτώσεις αυτές, η συναφθείσα σύμβαση και ο σχετικός φάκελος υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την υπογραφή της. Αν η σύμβαση και ο σχετικός φάκελος δεν υποβληθούν εντός της ανωτέρω προθεσμίας ή αν ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου αποβεί αρνητικός, η σύμβαση θεωρείται ως μηδέποτε συναφθείσα.

Άρθρο 326

Διαδικασία άσκησης του προσυμβατικού ελέγχου

1. Για τον σκοπό του ελέγχου που προβλέπεται στο παρόν Κεφάλαιο, υποβάλλεται στο οικείο κατά περίπτωση Κλιμάκιο Προσυμβατικού Ελέγχου ή στον Επίτροπο από τον αρμόδιο υπουργό ή φορέα ο φάκελος με όλα τα σχετικά έγγραφα και στοιχεία. Ο έλεγχος ολοκληρώνεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη διαβίβαση στο Ελεγκτικό Συνέδριο του σχετικού φακέλου. Αν από τον έλεγχο διαπιστωθεί έλλειψη στοιχείων, αυτά ζητούνται από τον αρμόδιο φορέα πριν από την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, η οποία, στην περίπτωση αυτή, διακόπτεται. Η έκδοση μη οριστικής κατά τα ανωτέρω πράξης από το Κλιμάκιο ή τον Επίτροπο επιτρέπεται μία μόνο φορά.
2. Η οριστική πράξη του Κλιμακίου ή του Επιτρόπου κοινοποιείται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στον αρμόδιο φορέα, ο οποίος υποχρεούται αμελλητί να την κοινοποιήσει με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε όλους τους υποψηφίους που συμμετείχαν στην ελεγχόμενη διαδικασία ανάδειξης αναδόχου. Προϊστάμενοι υπηρεσιών ή άλλα αρμόδια όργανα που ενεργούν κατά παράβαση της υποχρέωσης που προβλέπεται στο προηγούμενο εδάφιο παραπέμπονται στην αρμόδια πειθαρχική δικαιοδοσία. Οι κοινοποιήσεις του πρώτου εδαφίου μπορούν να γίνονται και με τηλεομοιοτυπία έως την 31η Δεκεμβρίου 2020.
3. Στο πλαίσιο του ελέγχου που προβλέπεται στο παρόν, το Ελεγκτικό Συνέδριο οφείλει να διασφαλίσει το απόρρητο των στοιχείων του φακέλου.
4. Σημαντικές για την ενότητα της νομολογίας υποθέσεις ή υποθέσεις στις οποίες αυτό ενδείκνυται λόγω αντικειμένου της σύμβασης ή για άλλον σπουδαίο λόγο, μπορεί να εισάγονται απευθείας, με πράξη του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στη μείζονα Ολομέλεια.

Άρθρο 327

Συνέπεια της μη άσκησης του προσυμβατικού ελέγχου

Αν δεν διενεργηθεί ο έλεγχος που προβλέπεται στις παρ. 1 έως 3 του άρθρου 324, η σύμβαση που συνάπτεται είναι άκυρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 54
ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

Άρθρο 328
Προσφυγή ανάκλησης

1. Προσφυγή ανάκλησης της πράξης του Κλιμακίου Προσυμβατικού Ελέγχου ή του Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίνεται ότι κωλύεται η υπογραφή της ελεγχόμενης σύμβασης, υποβάλλεται στη γραμματεία του αρμόδιου Τμήματος σε περίπτωση πλάνης περί τα πράγματα ή τον νόμο, από όποιον έχει έννομο συμφέρον προς τούτο ή από τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου χάριν του δημόσιου συμφέροντος, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες από την κοινοποίηση της πράξης του Κλιμακίου ή του Επιτρόπου στον αρμόδιο φορέα και τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
2. Η προσφυγή ανάκλησης κοινοποιείται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με επιμέλεια του αιτούντος, σε καθέναν που έχει έννομο συμφέρον. Ο Πρόεδρος του Τμήματος μπορεί να διατάξει τη γνωστοποίηση, με οποιονδήποτε τρόπο, της προσφυγής ανάκλησης και σε άλλους, οι οποίοι έχουν κατά την κρίση του έννομο συμφέρον. Δεύτερη προσφυγή ανάκλησης από τον ίδιο αιτούντα κατά της αυτής πράξης δεν επιτρέπεται.
3. Όποιος έχει έννομο συμφέρον, μπορεί να ασκήσει εγγράφως ή προφορικώς παρέμβαση μέχρι τη συζήτηση της προσφυγής ανάκλησης στο ακροατήριο.
4. Ο Πρόεδρος του Τμήματος ορίζει εισηγητή της υπόθεσης πριν από τη συζήτησή της. Οι διάδικοι μπορούν να υποβάλουν υπόμνημα μέσα σε τρεις (3) ημέρες από τη συζήτηση στο ακροατήριο της προσφυγής .
5. Η έκδοση μη οριστικής απόφασης επιτρέπεται μία μόνο φορά. Αν εκδοθεί αναβλητική απόφαση λόγω έλλειψης στοιχείων, ορίζεται προθεσμία που δεν υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) ημέρες, εντός της οποίας πρέπει να συμπληρωθούν τα στοιχεία του φακέλου. Μετά την πάροδο της προθεσμίας που έχει ορισθεί η υπόθεση εισάγεται προς συζήτηση στην αμέσως επόμενη δικάσιμο. Η απόφαση για την προσφυγή ανάκλησης εκδίδεται μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από τη συζήτησή της.
6. Το Τμήμα μπορεί, με απόφασή του, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, να υποβάλει ερώτημα στην Ολομέλεια, αν, κατά την εξέταση προσφυγής, κρίνει ότι διάταξη τυπικού νόμου είναι αντισυνταγματική ή αντίθετη σε άλλη υπερνομοθετικής ισχύος διάταξη, χωρίς το ζήτημα αυτό να έχει κριθεί με προηγούμενη απόφαση της Ολομέλειας ή αν κρίνει ότι ανακύπτει ζήτημα μείζονος σπουδαιότητας ή γενικότερης σημασίας.

Άρθρο 329
Προσφυγή αναθεώρησης

1. Προσφυγή αναθεώρησης κατά της απόφασης του Τμήματος, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή ανάκλησης, υποβάλλεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου, σε περίπτωση πλάνης περί τα πράγματα ή τον νόμο, από το Δημόσιο, την αναθέτουσα αρχή ή φορέα, τον παρεμβάντα κατά την εκδίκαση της προσφυγής ανάκλησης ή από τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

2. Η προσφυγή αναθεώρησης ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση, με επιμέλεια της γραμματείας του Τμήματος, της προσβαλλόμενης απόφασης στον προσφεύγοντα. Η προσφυγή αναθεώρησης κοινοποιείται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με επιμέλεια του αιτούντος, στο Δημόσιο και σε όσους είχαν μετάσχει στην εκδίκαση της προσφυγής ανάκλησης. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί να διατάξει τη γνωστοποίηση, με οποιονδήποτε τρόπο, της προσφυγής αναθεώρησης και σε άλλους που έχουν κατά την κρίση του έννομο συμφέρον.

3. Δεύτερη προσφυγή αναθεώρησης από τον ίδιο αιτούντα κατά της αυτής απόφασης δεν επιτρέπεται.

4. Η προσφυγή αναθεώρησης εκδικάζεται κατά την επόμενη της κατάθεσής της προγραμματισμένη συνεδρίαση της ελάσσονος Ολομέλειας, εφόσον από την κατάθεση της προσφυγής αναθεώρησης μέχρι τη δικάσιμο μεσολαβεί διάστημα οκτώ (8) τουλάχιστον ημερών. Σε επείγουσες περιπτώσεις, η ελάσσων Ολομέλεια συγκαλείται εκτάκτως από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου. Οι παρ. 4 και 5 του άρθρου 328 εφαρμόζονται αναλόγως και για την εκδίκαση της προσφυγής αναθεώρησης από την ελάσσονα Ολομέλεια.

5. Αν γίνει δεκτή η προσφυγή αναθεώρησης, η ελάσσων Ολομέλεια αποφασίζει οριστικά για την ελεγχόμενη σύμβαση.

Άρθρο 330

Περιεχόμενο του δικογράφου των προσφυγών

1. Στα δικόγραφα των προσφυγών επί διαφορών από τον προσυμβατικό έλεγχο αναφέρονται:

(α) ο δικαστικός σχηματισμός ενώπιον του οποίου απευθύνονται,

(β) ως προς τους διαδίκους και τους νόμιμους αντιπροσώπους τους, το όνομα, το επώνυμο, το πατρώνυμο, ο αριθμός φορολογικού μητρώου, η διεύθυνση κατοικίας, με προσδιορισμό οδού και αριθμού, η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και αν πρόκειται για νομικά πρόσωπα, εταιρείες χωρίς νομική προσωπικότητα, ενώσεις προσώπων και ομάδες περιουσίας, η επωνυμία, η έδρα τους, καθώς και η ηλεκτρονική τους διεύθυνση.

(γ) το αντικείμενο της προσφυγής, κατά τρόπο σαφή, ορισμένο και συνοπτικό,

(δ) ο τόπος και ο χρόνος σύνταξής τους.

Οι προσφυγές πρέπει να φέρουν στο τέλος την υπογραφή του πληρεξουσίου του διαδίκου.

2. Προσφυγή που δεν πληροί τις απαιτήσεις της παρ. 1 τότε μόνον είναι άκυρη, όταν, κατά την κρίση του αρμόδιου δικαστικού σχηματισμού, οι ελλείψεις την καθιστούν εντελώς αόριστη.

3. Κάθε μεταβολή δηλωθείσας διεύθυνσης πρέπει να γνωστοποιείται, είτε με τα κατατιθέμενα υπομνήματα είτε με αυτοτελές έγγραφο, που κατατίθεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου και τίθεται στον φάκελο της προσφυγής.

Άρθρο 331

Μη αναστολή προθεσμιών κατά τις δικαστικές διακοπές

Η προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής ανάκλησης και της προσφυγής αναθεώρησης δεν αναστέλλεται κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών.

Άρθρο 332

Προδικασία συζήτησης

1. Ο Πρόεδρος του αρμόδιου δικαστικού σχηματισμού ορίζει, με πράξη του, την ημέρα και την ώρα συζήτησης της προσφυγής, η οποία δεν μπορεί να απέχει λιγότερο από οκτώ (8) πλήρεις ημέρες από την κατάθεσή της.
2. Η κλήση για συζήτηση κοινοποιείται στον προσφεύγοντα, στους παρεμβαίνοντες και σε κάθε τρίτο ενδιαφερόμενο, την κλήτευση του οποίου θεωρεί αναγκαία ο Πρόεδρος του Τμήματος τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη συζήτηση.
3. Οι ανωτέρω προθεσμίες μπορεί να συντμηθούν, με πράξη του Προέδρου, όταν συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι.
4. Κλήτευση είναι και η προφορική ανακοίνωση, από τη γραμματεία, της ημέρας και της ώρας συζήτησης της προσφυγής, εφόσον βεβαιώνεται με έγγραφο, υπογραφόμενο από τον αρμόδιο υπάλληλο και από αυτόν στον οποίο απευθύνεται η ανακοίνωση.
5. Η κλήση για συζήτηση μπορεί να συντάσσεται και με χρήση ΤΠΕ και εγκεκριμένης ηλεκτρονικής υπογραφής. Η επίδοση της κλήσης του προηγούμενου εδαφίου γίνεται με χρήση ΤΠΕ, εφόσον επιστραφεί στον αποστολέα του εγγράφου από τον παραλήπτη ηλεκτρονική απόδειξη παραλαβής. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης καθορίζονται τα τεχνικά θέματα και οι λεπτομέρειες για τη διαδικασία ηλεκτρονικής επίδοσης, καθώς και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο 333

Προαπόδειξη

1. Οι προσφεύγοντες και οι παρεμβαίνοντες προσκομίζουν κατά τη συζήτηση της προσφυγής όλα τα κρίσιμα έγγραφα και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους.
2. Ύστερα από αίτημα των διαδίκων, που μπορεί να υποβληθεί και προφορικά κατά τη συζήτηση ή, αν τούτο ζητηθεί, από τον εισηγητή της υπόθεσης, κατά την προδικασία, παρίστανται στη συζήτηση για την παροχή εξηγήσεων στο Δικαστήριο πρόσωπα ικανά να το ενημερώσουν επί τεχνικής φύσης ζητημάτων. Η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων επικουρεί το Ελεγκτικό Συνέδριο κατά την άσκηση της δικαιοδοσίας του επί διαφορών προσυμβατικού ελέγχου. Παρεμβαίνει ως *amicus curiae* στις σχετικές δίκες, ή εκτελεί καθήκοντα συμβούλου σε τεχνικής ιδίως φύσεως ζητήματα όποτε της ζητηθεί από τον πρόεδρο του αρμόδιου σχηματισμού ή από το Δικαστήριο.
3. Το Δικαστήριο δύναται να διακόψει τη συζήτηση ή να εκδώσει προδικαστική απόφαση, αν κρίνει ότι η διευκρίνιση τεχνικής φύσης ζητήματος είναι αναγκαία για τον έλεγχο νομιμότητας που ασκεί.

Άρθρο 334

Συζήτηση

1. Η συζήτηση της προσφυγής ανάκλησης και της προσφυγής αναθεώρησης γίνεται με τη συμμετοχή του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου σε δημόσια συνεδρίαση, η οποία επιτρέπεται να αναβληθεί μία μόνο φορά, αν συντρέχει σοβαρός λόγος.

2. Από τη συζήτηση της προσφυγής ανάκλησης και της προσφυγής αναθεώρησης αποκλείεται ο δικαστικός λειτουργός που μετείχε στην έκδοση της επίδικης πράξης του Κλιμακίου Προσυμβατικού Ελέγχου. Ομοίως, από τη συζήτηση της προσφυγής αναθεώρησης αποκλείεται ο δικαστικός λειτουργός που μετείχε στην έκδοση της απόφασης του Τμήματος, κατά της οποίας στρέφεται η προσφυγή αναθεώρησης.

3. Κατά τη συζήτηση της προσφυγής ανάκλησης και της προσφυγής αναθεώρησης, οι άλλοι, πλην του Δημοσίου και των εξομοιούμενων με αυτό αιτούντες, παρίστανται μετά ή διά πληρεξούσιου δικηγόρου.

4. Περισσότερες προσφυγές ανάκλησης ή προσφυγές αναθεώρησης μπορεί να συνεκδικαστούν, όταν στρέφονται κατά της ίδιας πράξης ή απόφασης, αντιστοίχως, καθώς και όταν οι πράξεις ή οι αποφάσεις, των οποίων ζητείται η ανάκληση ή η αναθεώρηση, αντιστοίχως, είναι συναφείς.

Άρθρο 335

Παράβολα

1. Για τις προσφυγές ανάκλησης κατά των πράξεων των Κλιμακίων Προσυμβατικού Ελέγχου ή των πράξεων των Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί του προσυμβατικού ελέγχου, καταβάλλεται παράβολο εκατό (100) ευρώ.

2. Για τις προσφυγές αναθεώρησης κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των προσφυγών ανάκλησης της παρ. 1 καταβάλλεται παράβολο εκατόν πενήντα (150) ευρώ.

Άρθρο 336

Εφαρμοζόμενες διατάξεις

1. Με την επιφύλαξη όσων ορίζονται στα Κεφάλαια 53 και 54, στην εκδίκαση των διαφορών από τον προσυμβατικό έλεγχο εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 5 και 10, τα Κεφάλαια 2 έως και 6, το άρθρο 41, τα άρθρα 50 και 51, το Κεφάλαιο 9, το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 55, τα άρθρα 56 και 57, τα άρθρα 61, 62 και 63, τα Κεφάλαια 12, 13 και 14, το άρθρο 84, το Κεφάλαιο 16, τα άρθρα 106 έως και 109, τα άρθρα 187, 188, 189, 190, 191, 192 και 194, το Κεφάλαιο 29, τα Κεφάλαια 33 έως και 46, τα άρθρα 300 και 302, τα Κεφάλαια 48 και 49, το άρθρο 312 και το Κεφάλαιο 51.

2. Στη διαδικασία για την εξέταση της προσφυγής αναθεώρησης δεν εφαρμόζεται το Κεφάλαιο 27.

Άρθρο 337

Άρση αμφισβήτησης ή αμφιβολίας

1. Η αμφισβήτηση για την έννοια διατάξεων τυπικού νόμου που γεννώνται από την έκδοση αντίθετων πράξεων Κλιμακίων Προσυμβατικού Ελέγχου ή αντίθετων αποφάσεων του Τμήματος επί προσφυγών ανακλήσεως, καθώς και η αμφιβολία για την έννοια των διατάξεων αυτών σε εκκρεμείς υποθέσεις, αίρονται από την ελάχισσυνα Ολομέλεια.

2. Η αίτηση άρσης της αμφισβήτησης υποβάλλεται ενώπιον της ελάσσονος Ολομέλειας αυτεπάγγελτα από τον Πρόεδρο του Κλιμακίου ή του Τμήματος ή από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή με πρωτοβουλία αυτού που έχει έννομο συμφέρον.
3. Σε περίπτωση αμφιβολίας για την έννοια διατάξεων τυπικού νόμου, το Κλιμάκιο Προσυμβατικού Ελέγχου ή το Τμήμα που είναι αρμόδιο να αποφαινεται επί των προσφυγών ανάκλησης, παραπέμπει το ζήτημα στην ελάσσονα Ολομέλεια με πρακτικό.
4. Η ελάσσω Ολομέλεια εκδίδει απόφαση άρσης της αμφισβήτησης ή της αμφιβολίας μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την κατάθεση αυτής στη γραμματεία του.
5. Στη διαδικασία για την άρση της αμφισβήτησης ή αμφιβολίας εφαρμόζεται το παρόν Κεφάλαιο.

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΝΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 55
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗ ΑΣΚΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΟΥ
ΕΡΓΟΥ

Άρθρο 338
Ολομέλεια

Το άρθρο 4 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο (ν. 4129/2013, Α' 52) αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 4
Ολομέλεια

1. Η πλήρης Ολομέλεια αποτελείται από τον Πρόεδρο, τους Αντιπροέδρους και τους Συμβούλους.
2. Η Ολομέλεια λειτουργεί σε μείζονα και σε τρεις ελάσσονες σχηματισμούς, οι οποίοι μειώνονται ή αυξάνονται με απόφαση της πλήρους Ολομέλειας. Η μείζων Ολομέλεια συγκροτείται από τον Πρόεδρο, τους Αντιπροέδρους και είκοσι Συμβούλους που προκύπτουν από κλήρωση. Οι είκοσι κληρωθέντες Σύμβουλοι συμμετέχουν στη μείζονα Ολομέλεια κατά τη διάρκεια ενός δικαστικού έτους. Κατά το επόμενο δικαστικό έτος συμμετέχουν υποχρεωτικά στη συγκρότηση της μείζονος Ολομέλειας οι Σύμβουλοι που δεν είχαν κληρωθεί το προηγούμενο έτος και όσοι κληρωθούν στη νεότερη κλήρωση. Η ελάσσω Ολομέλεια συγκροτείται από τον Πρόεδρο του Δικαστηρίου και δεκατέσσερις (14) Αντιπροέδρους και Συμβούλους. Οι Αντιπρόεδροι κατανέμονται με σειρά αρχαιότητας σε καθένα από τους τρεις σχηματισμούς της ελάσσονος Ολομέλειας μέχρι να συμπληρωθεί ο αριθμός τους. Οι Σύμβουλοι προκύπτουν από κλήρωση. Αν για τη συγκρότηση των τριών σχηματισμών της ελάσσονος Ολομέλειας απαιτείται Σύμβουλος να συμμετέχει σε δύο από αυτούς, επιλέγεται ο νεότερος Σύμβουλος. Στις ελάσσονες και τη μείζονα Ολομέλεια μπορεί να προβλέπεται και η συμμετοχή δύο Παρέδρων με συμβουλευτική ψήφο. Με απόφαση της πλήρους Ολομέλειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι αρμοδιότητες των σχηματισμών της Ολομέλειας, μειώνεται ή

αυξάνεται ο αριθμός των σχηματισμών της ελάσσονος Ολομέλειας και ρυθμίζονται λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας. Με όμοια απόφαση μπορεί να ορίζεται ότι μη δικαιοδοτικά θέματα υπάγονται στην αρμοδιότητα της πλήρους Ολομέλειας.

3. Για την ύπαρξη απαρτίας στις περιπτώσεις των παρ. 1 και 2 απαιτείται να παρίστανται οι μισοί συν ένας από τον συνολικό αριθμό των μελών της Ολομέλειας, συμπεριλαμβανομένου του Προέδρου ή του νόμιμου αναπληρωτή του. Ο αριθμός των μελών διατηρείται περιττός με την αποχώρηση του νεότερου Συμβούλου ή, αν αυτός είναι εισηγητής στη κρινόμενη υπόθεση, με την αποχώρηση του αμέσως αρχαιότερου του.

4. Οι ελάσσονες σχηματισμοί μπορούν να παραπέμψουν υπόθεση στη μείζονα Ολομέλεια. Ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου μπορεί να παραπέμψει υπόθεση απευθείας στη μείζονα Ολομέλεια λόγω μείζονος σπουδαιότητας.

5. Οι συμμετέχοντες στις δημόσιες συνεδριάσεις της Ολομέλειας φορούν τήβεννο, η οποία καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και σύμφωνη γνώμη της Ολομέλειας.»

Άρθρο 339

Ρυθμίσεις για τα Τμήματα του Ελεγκτικού Συνεδρίου

Το άρθρο 8 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο αντικαθίσταται ως εξής:

«Άρθρο 8

Αρμοδιότητες Τμημάτων - Κλιμακίων και κατανομή δικαστικών λειτουργιών

1. Ο αριθμός των Τμημάτων με δικαστικές αρμοδιότητες ορίζεται σε επτά (7). Η κατανομή σε αυτά των υποθέσεων δικαιοδοσίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου γίνεται ως εξής:

(α) Πρώτο Τμήμα: Οι καταλογιστικές διαφορές Δημοσίου και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο Δημόσιο, καθώς και οι διαφορές από επιχορηγήσεις και κάθε είδους χρηματοδοτήσεις του Δημοσίου προς ιδιωτικά νομικά πρόσωπα ή ιδιώτες,

(β) Δεύτερο Τμήμα: Οι καταλογιστικές διαφορές οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν σε αυτά, καθώς και οι διαφορές από επιχορηγήσεις και κάθε είδους χρηματοδοτήσεις των ανωτέρω προς ιδιωτικά νομικά πρόσωπα ή ιδιώτες,

(γ) Τρίτο Τμήμα: Εφέσεις και εφέσεις-αγωγές σε συνταξιοδοτικές υποθέσεις πολιτικών υπαλλήλων και λειτουργών,

(δ) Τέταρτο Τμήμα: Αγωγές σε συνταξιοδοτικές υποθέσεις πολιτικών υπαλλήλων και λειτουργών,

(ε) Πέμπτο Τμήμα: Εφέσεις και εφέσεις - αγωγές σε συνταξιοδοτικές υποθέσεις στρατιωτικών συνταξιούχων,

(στ) Έκτο Τμήμα: Αγωγές σε συνταξιοδοτικές υποθέσεις στρατιωτικών συνταξιούχων,

(ζ) Έβδομο Τμήμα: Οι διαφορές από την άσκηση του προσυμβατικού ελέγχου και οι καταλογιστικές διαφορές από δημοσιονομικές διορθώσεις και ανακτήσεις εις βάρος υπόχρεων δημόσιας λογοδοσίας.

Το τεκμήριο της αρμοδιότητας για τις καταλογιστικές διαφορές ορίζεται υπέρ του Πρώτου Τμήματος και για τις συνταξιοδοτικές διαφορές υπέρ του Τρίτου. Το γενικό τεκμήριο αρμοδιότητας ορίζεται υπέρ του Έβδομου Τμήματος.

Με απόφαση της Ολομέλειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί, με κριτήρια τη λειτουργικότητα και την επιτάχυνση στην απονομή της δικαιοσύνης, να ανακατανέμονται στα επτά (7) Τμήματα οι κατηγορίες διαφορών που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να ρυθμίζεται κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη λειτουργία των Τμημάτων. Με όμοια απόφαση ρυθμίζεται κάθε ζήτημα σχετικό με τη μεταφορά των υποθέσεων στα επτά Τμήματα.

2. Με απόφαση της Ολομέλειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζεται ο τρόπος της συστηματικής παρακολούθησης από τα Τμήματα δικαστικής αρμοδιότητας του δημοσιονομικού υπόβαθρου των κατηγοριών υποθέσεων που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους, προκειμένου να διατυπώσουν προτάσεις στο Τμήμα Ελέγχων για τη διενέργεια στοχευμένων ελέγχων επιδόσεων.

3. Στις δημόσιες συνεδριάσεις των Τμημάτων εφαρμόζεται αναλόγως η παρ. 5 του άρθρου 4.

4. Ο αριθμός των Κλιμακίων και οι αρμοδιότητες κάθε Κλιμακίου καθορίζονται με απόφαση της Ολομέλειας που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με πράξη του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ορίζονται στην αρχή κάθε δικαστικού έτους οι πρόεδροι με τους αναπληρωτές τους και τα μέλη των Κλιμακίων. Με όμοια πράξη μπορεί να μεταβάλλεται, κατά τη διάρκεια του δικαστικού έτους, η σύνθεση των Κλιμακίων, εφόσον τούτο επιβάλλεται από τις ανάγκες της υπηρεσίας.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 56
ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΚΑΙ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Άρθρο 340
Τμήμα Ελέγχων

Μετά το άρθρο 5 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο προστίθεται άρθρο 5Α, ως εξής:

«Άρθρο 5Α
Τμήμα Ελέγχων

1. Στην αρμοδιότητα του Τμήματος Ελέγχων υπάγονται ο καθορισμός της στρατηγικής ελέγχων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο σχεδιασμός και η παρακολούθηση του ετήσιου και του πολυετούς προγράμματος ελέγχων, η έκδοση των κάθε είδους εκθέσεων ελέγχου, εφόσον αυτές δεν παραπέμπονται στην Ολομέλεια για έγκριση, ο προγραμματισμός και η παρακολούθηση των στοχευμένων ελέγχων του άρθρου 40, καθώς και η επεξεργασία των διαδηλώσεων και της ετήσιας έκθεσης.

2. Το Τμήμα Ελέγχων έχει το γενικό τεκμήριο αρμοδιότητας για κάθε θέμα που σχετίζεται με τον προγραμματισμό και τη διενέργεια κάθε είδους ελέγχων.

3. Στο Τμήμα προεδρεύει ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου με αναπληρωτή του έναν (1) Αντιπρόεδρο που ορίζεται από την Ολομέλεια κατά την έναρξη του δικαστικού έτους.»

Άρθρο 341**Έλεγχος αποτελεσματικότητας συστημάτων εσωτερικού ελέγχου – Νομική προστασία ελεγκτών**

1. Η περ. α΄ της παρ. 1 και η παρ. 7 του άρθρου 22 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο τροποποιούνται και το άρθρο 22 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 22

1. Οι Επίτροποι του Ελεγκτικού Συνεδρίου:

α) ασκούν τον προληπτικό έλεγχο της περίπτωσης α΄ του άρθρου 1 του παρόντος, καθώς και έλεγχο της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των ελεγχόμενων από αυτούς υπηρεσιών και φορέων,

β) ασκούν κατασταλτικό έλεγχο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 38, 39 και 51 του παρόντος,

γ) εξελέγχουν, με τη βοήθεια των υπαλλήλων της υπηρεσίας τους, τους λογαριασμούς των υπολόγων και συντάσσουν έκθεση σχετικά με αυτούς,

δ) επιμελούνται για την έγκαιρη και ακριβή διεξαγωγή του έργου των υπηρεσιών τους,

ε) επιβλέπουν το προσωπικό που ανήκει στην υπηρεσία τους και

στ) υπογράφουν με εντολή του Ελεγκτικού Συνεδρίου τα προπαρασκευαστικά έγγραφα των υποθέσεων της αρμοδιότητάς τους, καθώς και κάθε άλλο έγγραφο ύστερα από ειδική γι΄ αυτό εντολή του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

2. Ο Επίτροπος της Υπηρεσίας Επιτρόπου στη Γραμματεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και οι προϊστάμενοι των τμημάτων αυτής παρίστανται στις συνεδριάσεις και συντάσσουν τα πρακτικά τους, επιμελούνται για την έγκαιρη και ακριβή διεξαγωγή των εργασιών της υπηρεσίας τους και επικυρώνουν τα αντίγραφα των πράξεων και των αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και των εγγράφων αλληλογραφίας. Ο Επίτροπος ασκεί επίσης τις αρμοδιότητες που του ανατίθενται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και εποπτεύει το προσωπικό που ανήκει στην υπηρεσία του.

3. Ο Επίτροπος της προηγούμενης παραγράφου, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του, αναπληρώνεται από προϊστάμενο τμήματος της ίδιας υπηρεσίας και όταν ο τελευταίος απουσιάζει ή κωλύεται, από υπάλληλο ΠΕ κατηγορίας με βαθμό Β ή Γ΄ της αυτής υπηρεσίας κατά σειρά αρχαιότητας.

4. Ο Επίτροπος της Υπηρεσίας Επιτρόπου Αρχείου επιμελείται για την ταχεία διεξαγωγή της υπηρεσίας και την ασφάλεια των εγγράφων και των παραστατικών διαχειρίσεων που φυλάσσονται σε αυτήν και επιβλέπει το προσωπικό της υπηρεσίας του.

5. Τα καθήκοντα των υπαλλήλων κλάδου ΔΕ Ταξινόμων συνίστανται στην ταξινόμηση και αρχειοθέτηση των φυλασσόμενων στα Αρχεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου λογιστικών στοιχείων και παραστατικών διαχειρίσεων που ελέγχονται από αυτό, καθώς και στην εκτέλεση κάθε εργασίας συναφούς με τα καθήκοντα αυτά.

6. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 94, ορίζονται ειδικότερα τα καθήκοντα των Επιτρόπων και του λοιπού προσωπικού του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

7. Οι επίτροποι, που καταλαμβάνουν τις θέσεις που συστήθηκαν με το άρθρο 39 παρ. 1 του ν. 3772/2009 (Α΄ 112), είναι αρμόδιοι για τον εντοπισμό και την αποτροπή φαινομένων κακοδιαχείρισης, κατάχρησης, σπατάλης ή διαφθοράς και για την εν γένει διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των καταστημάτων κράτησης. Ασκούν τακτικούς και

εκτάκτους ελέγχους στη δημοσιονομική διαχείριση και στις πάγιες προκαταβολές κάθε καταστήματος κράτησης και ελέγχουν αν τα ποσά που δαπανώνται, χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς για τους οποίους εγκρίθηκαν ή χορηγήθηκαν. Δικαιούνται άμεσης πρόσβασης σε κάθε πληροφορία ή στοιχείο που αφορά ή είναι χρήσιμο στην άσκηση του έργου τους και εισηγούνται στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κάθε κατάλληλο και αναγκαίο μέτρο για την αποτελεσματικότερη οικονομική διαχείριση των καταστημάτων κράτησης. Κατά τη διενέργεια του ελέγχου εφαρμόζονται αναλόγως οι περί ελέγχου διατάξεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Με την επιφύλαξη των τεσσάρων τελευταίων εδαφίων της παρ. 1 του άρθρου 46 το έλλειμμα καταλογίζεται από τον αρμόδιο, σύμφωνα με την παρούσα, Επίτροπο.

8. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που εκδίδεται κατόπιν προτάσεως του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθορίζεται η έδρα των Επιτρόπων, που είναι αρμόδιοι για τους ελέγχους, τα καταστήματα κράτησης που ελέγχει ο επίτροπος, το αναγκαίο προσωπικό από υπαλλήλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου που μετακινείται για επικουρία των επιτρόπων αυτών, καθώς και κάθε άλλη λεπτομέρεια που είναι αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου.»

2. Η παρ. 9 του άρθρου 28 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο τροποποιείται και αναριθμείται ως παρ. 10, προστίθεται παρ. 9 και το άρθρο 28 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 28

1. Το Ελεγκτικό Συνέδριο:

α) Δύναται να ενημερώνεται δια των αρμόδιων Επιτρόπων του για τις υποχρεώσεις που έχουν αναληφθεί σε βάρος των πιστώσεων του Προϋπολογισμού, από τα βιβλία που τηρούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες εκκαθάρισης και εντολής πληρωμής των δαπανών.

β) Ασκεί, κατά το άρθρο 98 του Συντάγματος, τον έλεγχο των δαπανών του Κράτους, των Ο.Τ.Α. ή άλλων νομικών προσώπων που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στον έλεγχο του, με σκοπό τη βεβαίωση ότι υπάρχει γι' αυτές πίστωση που έχει νόμιμα χορηγηθεί και ότι κατά την πραγματοποίησή τους τηρήθηκαν οι διατάξεις του νόμου για το δημόσιο λογιστικό ή κάθε άλλη διάταξη νόμου, διατάγματος ή κανονιστικής απόφασης.

2. Το Ελεγκτικό Συνέδριο εξελέγχει τους λογαριασμούς που υποβάλλονται σε αυτό, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, επιφέρει τις μεταβολές που τυχόν ενδείκνυνται από τον έλεγχο και εκδίδει τα σχετικά με τις μεταβολές αυτές φύλλα χρέωσης και πίστωσης των υπολόγων.

3. Κατά τον έλεγχο που ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο επιτρέπεται η εξέταση και των ζητημάτων που αναφύονται παρεμπιπτόντως, με την επιφύλαξη των διατάξεων για το δεδικασμένο.

4. Ο έλεγχος που ασκείται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, διενεργείται δειγματοληπτικά κατά τα οριζόμενα με αποφάσεις της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Εφόσον από τον δειγματοληπτικό έλεγχο προκύψουν υπόνοιες για την ύπαρξη διαχειριστικών ανωμαλιών, ο έλεγχος αυτός επεκτείνεται στο σύνολο της διαχείρισης.

5. Ο έλεγχος της σκοπιμότητας των διοικητικών πράξεων εκφεύγει της αρμοδιότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

6. Σε περίπτωση αμφιβολιών του Επιτρόπου, που αναφέρονται στο ουσιαστικό μέρος της δαπάνης, θεωρείται μεν το ένταλμα, αναφέρεται δε συγχρόνως η περίπτωση στο αρμόδιο

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Π. Θεοδωρικάκος

Ι. Πλακιωτάκης

Κ. Πιερρακάκης

Αριθμ. 149 / 6 / 2020

ΓΕΝΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ε Κ Θ Ε Σ Η

**Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους
(άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος)**

Στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Δικαιοσύνης «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο και διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της Δικαιοσύνης».

Α. Με το υπόψη σχέδιο νόμου προβλέπονται τα ακόλουθα:

Ι. ΠΡΩΤΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Περιλαμβάνονται ρυθμίσεις για το Ελεγκτικό Συνέδριο και ειδικότερα:

1. Θεσπίζεται ενιαίο κείμενο δικονομίας για την εκδίκαση των διαφορών που υπάγονται στη δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την ενσωμάτωση υφιστάμενων ρυθμίσεων και την εισαγωγή νέων. Μεταξύ άλλων:
  - α. Όσον αφορά στα απαιτούμενα παράβολα για την παραδεκτή άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων, προβλέπονται τα ακόλουθα:
    - Αυξάνεται το ύψος των παραβόλων για την άσκηση της πλειονότητας των ασκούμενων βοηθημάτων και μέσων (έφεση, αναίρεση, παροχή προσωρινής δικαστικής προστασίας, ανακοπή, τριτανακοπή, αίτηση για δίκαιη ικανοποίηση κ.λπ.).
    - Επανακαθορίζεται το ύψος του παραβόλου και διαμορφώνεται στο ποσό των τριακοσίων πενήντα (350) ευρώ, για την άσκηση αναίρεσης για τις λοιπές, πλην των συνταξιοδοτικών διαφορών, περιπτώσεις. (Σήμερα, το εν λόγω παράβολο υπολογίζεται σε 1% επί του αμφισβητούμενου ποσού).
    - Θεσπίζεται ειδικό παράβολο για την υποβολή αιτήματος αναβολής, το οποίο εισπράττεται υπέρ του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτηρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ.) και ανέρχεται στο ποσό των πενήντα (50) ευρώ για τις υποθέσεις που εκδικάζονται ενώπιον Τμήματος και στο ποσό των εβδομήντα (70) ευρώ, για εκείνες που εκδικάζονται ενώπιον της Ολομέλειας.

β. Επαναλαμβάνονται κατά βάση οι ισχύουσες ρυθμίσεις όσον αφορά στη δικαστική δαπάνη και τη χορήγηση του ευεργετήματος της πενίας και επιπρόσθετα ορίζεται ότι, σε περίπτωση ήττας του διαδίκου στον οποίο χορηγήθηκε το εν λόγω ευεργέτημα, τα δικαστικά έξοδα βαρύνουν το Δημόσιο. **(άρθρα 1 – 323)**

2. Θεσπίζεται εκ νέου το πλαίσιο για τη διενέργεια προσυμβατικού ελέγχου στις συμβάσεις που συνάπτονται από το Δημόσιο, τους ο.τ.α. και τα νομικά τους πρόσωπα, τα ν.π.δ.δ. και τις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς. Ειδικότερα:

α. Υπάγονται ρητά στον προσυμβατικό έλεγχο και οι συμβάσεις αγοράς ακινήτων από το Δημόσιο, τους ο.τ.α. και τους προαναφερόμενους φορείς (σήμερα, υπάγονται οι συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών).

β. Επανακαθορίζονται τα χρηματικά όρια των συμβάσεων για την υποχρεωτική υπαγωγή τους στον προσυμβατικό έλεγχο.

γ. Καθορίζεται εκ νέου η διαδικασία εκδίκασης διαφορών από τον προσυμβατικό έλεγχο. Μεταξύ άλλων ορίζεται ότι, μπορεί να ζητηθεί η συνδρομή κατά τη συζήτηση. Στο πλαίσιο αυτό, η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.) επικουρεί το Ελεγκτικό Συνέδριο και εκτελεί καθήκοντα συμβούλου, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα.

δ. Αυξάνεται κατά πενήντα (50) ευρώ και ορίζεται στο ποσό των εκατόν πενήντα (150) ευρώ, το ύψος του παραβόλου για την άσκηση προσφυγής αναθεώρησης κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των προσφυγών ανάκλησης. **(άρθρα 324 – 337)**

3.α. Επέρχονται επιμέρους τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο (ν.4129/2013), οι οποίες αναφέρονται, μεταξύ άλλων, σε οργανωτικής φύσεως θέματα της Ολομέλειας και των Τμημάτων – Κλιμακίων καθώς και στη διενέργεια κατασταλακτικών ελέγχων (έλεγχος λογαριασμών του Δημοσίου μετά την αποστολή των Διαδηλώσεων στη Βουλή και μέχρι τη συμπλήρωση του χρόνου παραγραφής, συνεκτίμηση δυνατοτήτων του Δικαστηρίου για τον προγραμματισμό των ελέγχων κ.λπ.).

β. Διευρύνεται η παρεχόμενη νομική προστασία στο προσωπικό του Ελεγκτικού Συνεδρίου ως προς την άσκηση των ελεγκτικών του αρμοδιοτήτων, με την ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων που ισχύουν για το προσωπικό της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας (κάλυψη των εξόδων δικαστικής εκπροσώπησης από το ΝΣΚ ή δικηγόρο της επιλογής του, επιστροφή των εν λόγω δαπανών στο Ελεγκτικό Συνέδριο σε περίπτωση καταδίκης μέλους του προσωπικού αυτού κ.λπ.). **(άρθρα 338 – 357)**

II. ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Εισάγονται ρυθμίσεις για την αποτελεσματική απονομή της Δικαιοσύνης και ειδικότερα:

1.α. Συνιστάται στην κεντρική υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης Γραφείο Συλλογής και Επεξεργασίας Δικαστικών Στατιστικών Στοιχείων

(JustStat), υπαγόμενο απευθείας στον Υπουργό, με αντικείμενο τη συστηματική συλλογή στατιστικών στοιχείων, για κάθε κατηγορία υποθέσεων και διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων και των εισαγγελιών της χώρας, για τις υποθέσεις που διευθετήθηκαν με διαμεσολάβηση και δικαστική μεσολάβηση καθώς και για αυτές που έχουν υπαχθεί σε διαιτησία κ.λπ.

β. Τα θέματα συγκρότησης, οργάνωσης και λειτουργίας του συνιστώμενου Γραφείου καθορίζονται με π.δ. **(άρθρο 358)**

2.α. Επιτρέπεται η σύσταση στα πολιτικά Πρωτοδικεία και Εφετεία Αθηνών και Θεσσαλονίκης ειδικών τμημάτων για την εκδίκαση συγκεκριμένων υποθέσεων (διαφορές μεταξύ ιδιωτών που αφορούν στο εθνικό και ενωσιακό δίκαιο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, της ενέργειας και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα).

β. Παρέχεται, επίσης, η δυνατότητα σύστασης στα διοικητικά πρωτοδικεία και τα διοικητικά εφετεία ειδικών τμημάτων με βάση το αντικείμενο και τον αριθμό συγκεκριμένων κατηγοριών διοικητικών διαφορών.

γ. Επιτρέπεται η απόσπαση στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων για διάστημα δύο (2) ετών, ενός δικαστικού λειτουργού με βαθμό εφέτη των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων. **(άρθρα 359 – 361)**

3.α. Καθορίζεται η διαδικασία εκδίκασης από το διοικητικό πρωτοδικείο διαφορών, οι οποίες γεννώνται από την προσβολή ατομικών διοικητικών πράξεων που αφορούν στην απόρριψη αιτήματος περί μεταβολής φορολογικής κατοικίας από την Φορολογική Αρχή.

β. Αναστέλλεται για ένα (1) έτος, από την έναρξη ισχύος του υπό ψήφιση νόμου, η εφαρμογή του άρθρου 63 του Κώδικα του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων (ν.2304/1995), αναφορικά με την υποχρεωτική αποχώρηση από την υπηρεσία στρατιωτικών δικαστών, λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας. **(άρθρα 362 - 363)**

Β. Από τις προτεινόμενες διατάξεις προκαλούνται τα ακόλουθα οικονομικά αποτελέσματα:

Ι. Επί του κρατικού προϋπολογισμού

1. Εφάπαξ δαπάνη από την αναστολή, για ένα (1) έτος, της εφαρμογής του άρθρου 63 του Κώδικα του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων, αναφορικά με την υποχρεωτική αποχώρηση από την υπηρεσία στρατιωτικών δικαστών, λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας, και την ως εκ τούτου συνέχιση καταβολής εν ενεργεία αποδοχών (αντί σύνταξης) στους δικαιούχους που εμπίπτουν στη ρύθμιση. **(άρθρο 363)** Το ύψος της δαπάνης αυτής εκτιμάται από το αρμόδιο Υπουργείο στο ποσό των **21 χιλ. ευρώ** περίπου, για κάθε ένα από τα έτη 2020 και 2021.

2. Ενδεχόμενη δαπάνη από: α) την καταβολή των δικαστικών εξόδων, σε περίπτωση ήττας του διαδίκου στον οποίο χορηγήθηκε το ευεργέτημα της πενίας (**άρθρο 322**),

β) την κάλυψη των εξόδων της παρεχόμενης νομικής προστασίας στο προσωπικό του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά την άσκηση των ελεγκτικών του αρμοδιοτήτων (αμοιβή δικηγόρου επιλογής του κ.λπ.). [**άρθρο 341 παρ. 2 (παρ.10 άρθρου 28 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο)**]

Το ύψος της ανωτέρω δαπάνης εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα.

II. Επί του κρατικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων (ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. / φορέας Γενικής Κυβέρνησης), κατά περίπτωση

Αύξηση εσόδων από τη θέσπιση ειδικού παραβόλου για την υποβολή αιτήματος αναβολής καθώς και από τον επανακαθορισμό του ύψους των παραβόλων για την άσκηση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου. (**άρθρα 309, 311, 335**). Το ύψος της αύξησης αυτής εξαρτάται από πραγματικά περιστατικά.

Αθήνα, 17 Ιουνίου 2020

Η ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ κ.α.α.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΜΠΟΥΤΟΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

(άρθρο 75 παρ.3 του Συντάγματος)

Στο σχέδιο νόμου «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο και διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της Δικαιοσύνης».

Από τις διατάξεις του προτεινόμενου σχεδίου νόμου, προκαλούνται σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού οι ακόλουθες δαπάνες:

1. Εφάπαξ δαπάνη από την αναστολή, για ένα (1) έτος, της εφαρμογής του άρθρου 63 του Κώδικα του Δικαστικού Σώματος Ενόπλων Δυνάμεων, αναφορικά με την υποχρεωτική αποχώρηση από την υπηρεσία στρατιωτικών δικαστών, λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας, και την ως εκ τούτου συνέχιση καταβολής εν ενεργεία αποδοχών (αντί σύνταξης) στους δικαιούχους που εμπίπτουν στη ρύθμιση. **(άρθρο 363)** Το ύψος της δαπάνης αυτής εκτιμάται στο ποσό των **21 χιλ. ευρώ** περίπου, για κάθε ένα από τα έτη 2020 και 2021.

2. Ενδεχόμενη δαπάνη από: **α)** την καταβολή των δικαστικών εξόδων, σε περίπτωση ήττας του διαδίκου στον οποίο χορηγήθηκε το ευεργέτημα της πενίας. **(άρθρο 322)**, **β)** την κάλυψη των εξόδων της παρεχόμενης νομικής προστασίας στο προσωπικό του Ελεγκτικού Συνεδρίου κατά την άσκηση των ελεγκτικών του αρμοδιοτήτων (αμοιβή δικηγόρου επιλογής του κ.λπ.). **[άρθρο 341 παρ. 2 (παρ.10 άρθρου 28 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο)]**

Η ανωτέρω δαπάνη, το ύψος της οποίας εξαρτάται από πραγματικά γεγονότα, θα αντιμετωπίζεται από τις πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού.

Αθήνα, 17 Ιουνίου 2020

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΑΡΑΣ

ΕΚΘΕΣΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ****ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ****ΥΠΗΡΕΣΙΑ: ΓΡΑΦΕΙΟ ΥΠΟΥΡΓΟΥ****ΘΕΣΗ / ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ****ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 210.770.96.60****E-MAIL: grammateia@justice.gov.gr****ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ:**

ΕΝΙΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ, ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΝΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ: ΕΝΙΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ, ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΝΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Η πρώτη ενότητα αφορά ρυθμίσεις για το Ελεγκτικό Συνέδριο και διαρθρώνεται σε επτά (7) τμήματα.

Στο πρώτο τμήμα θεσπίζεται ένα ενιαίο κείμενο δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, εναρμονισμένο με τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, σύγχρονο και απλό, ακόμα και για τους μη εξοικειωμένους με τις λειτουργίες του Δικαστηρίου, αποτελεί δε προϊόν νομοπαρασκευαστικής επιτροπής το 2018.

Στο δεύτερο τμήμα θεσπίζεται ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο. Πρόκειται για μια μικρή κωδικοποίηση των ισχυουσών ρυθμίσεων, που θεσπίστηκαν περιστασιακά χωρίς συνοχή ή μία με την άλλη, ώστε να καταστούν φιλικές στον χρήστη τους και να αρθούν οι μεταξύ τους αντιφάσεις.

Στο τρίτο τμήμα εμπεριέχονται τροποποιήσεις στον κώδικα νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που αφορά μεταξύ άλλων ζητήματα σχετικά με οργανωτικές ρυθμίσεις, αναδιοργάνωση των ελεγκτικών διαδικασιών και επικαιροποίηση των κατασταλτικών ελέγχων.

Στο τέταρτο τμήμα περιέχονται εξουσιοδοτικές διατάξεις για τη δυνατότητα έκδοσης αποφάσεων προς το σκοπό της αποτελεσματικότερης λειτουργίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Στο πέμπτο τμήμα θεσπίζονται οι απαραίτητες μεταβατικές διατάξεις για εκκρεμείς διαδικασίες.

Στο έκτο τμήμα περιέχονται διατάξεις που καταργούνται.

Στο έβδομο τμήμα περιέχεται διατάξεις για την έναρξη ισχύος της δικονομίας και των οργανωτικών ρυθμίσεων.

A: ΚΥΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

1. Αναγκαιότητα

1.1. Περιγράψτε το πρόβλημα (οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο), το οποίο καθιστά αναγκαία την προώθηση και ψήφιση της αξιολογούμενης ρύθμισης

Στο πρώτο τμήμα θεσπίζεται ένα ενιαίο κείμενο δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, καλύπτοντας ένα κενό και αποτελώντας προϊόν μακροχρόνιας επεξεργασίας. Οι διατάξεις στοχεύουν να απλοποιήσουν τη διαδικασία ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την κατάργηση πολύπλοκων, αρχαϊκών θεσμών, χωρίς δικαιολόγηση πλέον, που δυσχεραίνουν την πρόσβαση σ' αυτό όσων δεν έχουν εξοικείωση με αυτούς και συγχρόνως την υιοθέτηση ρυθμίσεων, εκεί όπου υφίσταται κενό, οι οποίες είναι συνήθεις στις λοιπές δικονομίες, ώστε τελικά κάθε δικηγόρος να βρίσκει και στο Ελεγκτικό Συνέδριο τις διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων και των προθεσμιών, που αποτελούν τον κανόνα στις δίκες ενώπιον των δικαστηρίων των λοιπών δικαιοδοτικών κλάδων.

Στο δεύτερο τμήμα θεσπίζεται ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο. Πρόκειται για μια μικρή κωδικοποίηση των ισχυουσών ρυθμίσεων, που θεσπίστηκαν περιστασιακά χωρίς συνοχή ή μία με την άλλη, ώστε να καταστούν φιλικές στον χρήστη τους και να αρθούν οι μεταξύ τους αντιφάσεις. Οι διατάξεις του δεύτερου τμήματος είναι αναγκαίες για τον εξορθολογισμό των ορίων υπαγωγής στον προσυμβατικό έλεγχο και απλοποιούνται οι διέπουσες τη διεξαγωγή του ελέγχου αυτού διατάξεις, ώστε να καθίστανται εύχρηστες για τις αναθέτουσες αρχές και τους ενδιαφερομένους, ενώ, συγχρόνως, εισάγονται καινοτομίες, όπως η δυνατότητα του Δικαστηρίου να προσφεύγει στη συνδρομή ειδικών, για τη διευκρίνιση των, συχνά, περίπλοκων τεχνικής φύσης ζητημάτων που ανακύπτουν κατά τον έλεγχο και η ανάθεση της εκδίκασης της έως σήμερα αίτησης και εφεξής προσφυγής αναθεώρησης στην (ελάσσονα) Ολομέλεια.

Στο τρίτο τμήμα οι διατάξεις προβαίνουν σε οργανωτική μεταρρύθμιση με στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του Δικαστηρίου, ώστε να απελευθερωθεί πολύτιμος χρόνος εργασίας δικαστών, προκειμένου να ασκηθούν χωρίς ιδιαίτερη πίεση άλλες αρμοδιότητες, εξορθολογίζουν δε το ελεγκτικό έργο και επικαιροποιούν τους κατασταλτικούς ελέγχους.

Στο τέταρτο τμήμα περιέχονται εξουσιοδοτικές διατάξεις για έκδοση αποφάσεων για την κάλυψη ενδεχόμενης ανάγκης τροποποίησης των Κανονισμών του Ελεγκτικού Συνεδρίου και

της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου προς την αποτελεσματικότερη λειτουργία τους.

Στο πέμπτο τμήμα θεσπίζονται οι απαραίτητες μεταβατικές διατάξεις για εκκρεμείς διαδικασίες, ώστε να μην καταλείπεται κανένα κενό με την ψήφιση των νέων διατάξεων του παρόντος νόμου.

Στο έκτο τμήμα παρατίθενται οι διατάξεις που πρέπει να καταργηθούν.

Στο έβδομο τμήμα είναι αναγκαίο να τεθεί η έναρξη ισχύος της δικονομίας και των οργανωτικών ρυθμίσεων, καθόσον διαφέρει από την έναρξη ισχύος του νόμου.

1.2. Αναφέρατε τους στόχους που επιδιώκει η αξιολογούμενη ρύθμιση συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον τυχόν ποσοτικοποιημένα και ποιοτικά στοιχεία των επιδιωκόμενων στόχων και αποτελεσμάτων

Η απλοποίηση των δικονομικών διαδικασιών και η υιοθέτηση θεσμών που λειτουργούν χρόνια στα άλλα δικαστήρια αναμένεται να επιφέρει σημαντική επιτάχυνση της δικαιοσύνης και πιο απτά και μετρήσιμα αποτελέσματα στους ελέγχους του Δικαστηρίου.

1.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες που επηρεάζει άμεσα και αυτές που επηρεάζει έμμεσα η αξιολογούμενη ρύθμιση και προσδιορίστε τον λόγο της επιρροής

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις επηρεάζουν άμεσα, τόσο τους απασχολούμενους στη δικαιοσύνη, ήτοι δικαστικούς λειτουργούς, δικαστικούς υπαλλήλους και δικηγόρους, ωφελούν δε ευρύτερα όλο το κοινωνικό σύνολο.

2. Καταλληλότητα

2.1. Αναφέρατε, εάν υπάρχουν, προηγούμενες προσπάθειες αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος στην Ελλάδα και περιγράψτε αναλυτικά τα επιτυχή και τα προβληματικά σημεία των προσπαθειών αυτών.

Οι διατάξεις του πρώτου τμήματος είναι κατάλληλες και αναγκαίες για την ενοποίηση και επικαιροποίηση μιας δικονομίας κατεσπαρμένης σε πολλαπλά νομοθετήματα όπως στο π.δ. 1225/1981 (Α' 304), τον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (Α' 52), αλλά και ελλιπούς, με αποτέλεσμα να γίνεται παραπομπή αρχικώς στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και από το 2006 σ' αυτόν της Διοικητικής Δικονομίας, με πρόοδο σε ορισμένα σημεία (αίτηση αναστολής, αγωγή, δικαστικά έξοδα), αλλά αρκετές ελλείψεις σε πολλά άλλα κρίσιμα σημεία, λόγω των ιδιαιτεροτήτων της δομής του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

2.2. Αναφέρατε τουλάχιστον ένα παράδειγμα αντιμετώπισης του ίδιου ή παρόμοιου προβλήματος σε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του ΟΟΣΑ (εφόσον υπάρχει) και αιτιολογήστε τον λόγο για τον οποίο επιλέξατε τη συγκεκριμένη χώρα.

Δεν υπάρχει.

2.3. Απαριθμήστε αναλυτικά τα διατάγματα και τις κανονιστικές πράξεις που πρέπει να εκδοθούν, προκειμένου να εφαρμοστεί πλήρως η αξιολογούμενη ρύθμιση και περιγράψτε για κάθε μία από αυτές τυχόν θέματα που πρέπει να προσεχθούν κατά την εφαρμογή της

Εκκρεμεί η έκδοση κοινών αποφάσεων των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, σχετικά με την ενδεχόμενη αναπροσαρμογή παραβόλων και η έκδοση όμοιων αποφάσεων των Υπουργών Δικαιοσύνης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, σχετικά με την ηλεκτρονική άσκηση ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, αλλά και την επίδοση κλήσεων στους διαδικούς.

3. Συνέπειες στην Οικονομία

3.1 Αναφέρατε αναλυτικά ποιες κατηγορίες επιχειρήσεων αφορά η αξιολογούμενη ρύθμιση

Το δεύτερο τμήμα αφορά αυτές που δραστηριοποιούνται στους αναπτυξιακούς τομείς και ιδιαιτέρως τις εργοληπτικές επιχειρήσεις.

3.2 Αναφέρατε αναλυτικά την επίδραση της αξιολογούμενης ρύθμισης στη δομή της αγοράς

Αναμένεται ιδιαιτέρως θετική επίδραση λόγω της επιτάχυνσης του έργου της δικαιοσύνης και άρα της ταχείας διεκπεραίωσης των υποθέσεων.

3.3 Μετρήστε το κόστος εγκατάστασης για νέες επιχειρήσεις πριν και μετά την αξιολογούμενη ρύθμιση, με την χρήση του «τυποποιημένου μοντέλου κόστους»

Δεν υπάρχει.

3.4 Αναφέρατε αναλυτικά την επίδραση της προτεινόμενης ρύθμισης στις λειτουργίες της παραγωγής και του μάρκετινγκ των επιχειρήσεων

Δεν υπάρχει.

3.5. Αναφέρατε αναλυτικά και αιτιολογήστε την επίδραση της αξιολογούμενης ρύθμισης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων

Η ανταγωνιστικότητα εξυπηρετείται από την ταχεία απονομή της δικαιοσύνης.

3.6. Προσδιορίστε το διοικητικό βάρος των επιχειρήσεων που προκαλεί ή αφαιρεί η προτεινόμενη ρύθμιση, εφαρμόζοντας το «τυποποιημένο μοντέλο κόστους»

Δεν υπάρχει.

3.7 Προσδιορίστε ειδικότερα και μετρήστε αναλυτικά και ξεχωριστά το κόστος και τα οφέλη που θα προκύψουν από την προτεινόμενη ρύθμιση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Για όλες τις επιχειρήσεις, το κόστος πρόσβασης στη δικαιοσύνη εξορθολογίζεται, τα δε οφέλη από την ταχεία διεκπεραίωση των δικαστικών υποθέσεων συντείνουν στην ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία τους.

3.8. Προσδιορίστε αναλυτικά τα οφέλη ή την επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού, που αναμένεται να προκληθούν από την εξεταζόμενη ρύθμιση

Υπάρχουν αυξομειώσεις παραβόλων που επιφέρουν κατ' αποτέλεσμα θετικό πρόσημο, άρα όφελος για τον κρατικό προϋπολογισμό, η δε ταχεία διεκπεραίωση των υποθέσεων του δευτέρου τμήματος θα διευκολύνει επενδύσει και αναπτυξιακές δράσεις με αυτονόητο όφελος για τον κρατικό προϋπολογισμό.

3.9. Προσδιορίστε αναλυτικά τυχόν συνέπειες της προτεινόμενης ρύθμισης στην εθνική οικονομία

Οι διατάξεις της πρώτης ενότητας στο σύνολό τους βελτιώνοντας τις διαδικασίες στο Ελεγκτικό Συνέδριο ευεργετούν και την εθνική οικονομία, εξαιτίας της φύσεως των αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

4. Συνέπειες στην κοινωνία και στους πολίτες

4.1. Αναφέρατε τις προσδοκώμενες συνέπειες της προτεινόμενης ρύθμισης στην κοινωνία γενικά και στις επηρεαζόμενες κοινωνικές ομάδες ειδικά

Αναμένονται ιδιαιτέρως θετικές συνέπειες σε όλο το κοινωνικό σύνολο από την επιτάχυνση και την ταχεία διεκπεραίωση των δικαστικών υποθέσεων.

4.2. Αναφέρατε τα σημερινά δεδομένα για κάθε ένα τομέα και κάθε μία κοινωνική ομάδα που επηρεάζονται από την αξιολογούμενη ρύθμιση, όπως αυτά προκύπτουν από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

Δεν υπάρχουν.

4.3. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν για τον πολίτη από την προτεινόμενη ρύθμιση

Η ταχεία διεκπεραίωση των δικαστικών υποθέσεων θα επιφέρει ταχύτερη τακτοποίηση των υποθέσεων των πολιτών στους τομείς των συντάξεων και των υποθέσεων καταλογισμού.

4.4. Αναφέρατε τα σημεία της προτεινόμενης ρύθμισης, τα οποία επιφέρουν βελτίωση των υπηρεσιών του Κράτους προς τον πολίτη

Η συνολικά εύρυθμη λειτουργία της Δικαιοσύνης με απλοποιημένες διαδικασίες και ταχεία διεκπεραίωση αποτελεί αυτονόητη βελτίωση των σχετικών δικαστικών υπηρεσιών προς τον πολίτη.

4.5. Αναφέρατε τα σημεία της προτεινόμενης ρύθμισης, που απλουστεύουν τις διοικητικές διαδικασίες

Δεν υπάρχουν, διότι αφορούν δικαστικές διαδικασίες.

5. Συνέπειες στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

5.1. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και τη μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων

Δεν υπάρχουν.

5.2. Αναφέρατε περιληπτικά τα βασικά σημεία της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την προτεινόμενη ρύθμιση (εφόσον υπάρχει)

6. Συνέπειες στη Δημόσια Διοίκηση και την απονομή της Δικαιοσύνης

6.1. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης για τη βελτίωση της λειτουργίας και της αποδοτικότητας της Δημόσιας Διοίκησης

Η επικαιροποίηση των καταστατικών ελέγχων, μέσω των διαπιστώσεών τους, θα βελτιώσει τη λειτουργία και αποτελεσματικότητα της Δημόσιας Διοίκησης.

6.2. Αναφέρατε τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης στον τρόπο απονομής της Δικαιοσύνης (εφόσον υπάρχουν)

Οι διατάξεις του πρώτου τμήματος ενοποιούν τη δικονομία ενός Ανωτάτου Δικαστηρίου και επικαιροποιούν, καταργούν και βελτιώνουν διατάξεις συμβάλλοντες κατά αυτόν τον τρόπο στην αποδοτικότερη απονομή της δικαιοσύνης. Το ίδιο επιτυγχάνεται και με τις διατάξεις του δεύτερου τμήματος στο πεδίο του ελέγχου των δημοσίων συμβάσεων.

7. Νομιμότητα

7.1 Αναφέρατε το πλαίσιο διατάξεων του Συντάγματος στο οποίο ενδεχομένως εντάσσεται η προτεινόμενη ρύθμιση

Εντάσσεται στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 98 του Συντάγματος.

7.2. Αναφέρατε τυχόν νομολογία των εθνικών δικαστηρίων και ιδίως του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου που αφορά θέματα συναφή με την προτεινόμενη ρύθμιση

ΕΛΣ ΙΙΙ Τμ. 1064/2004, ΙΙ Τμ. 1717/2004, ΕΛΣ Ολ. 4326/2014, ΕΛΣ ΙΙ Τμ. 543/2016

7.3. Αναφέρατε τις σχετικές διατάξεις και προβλέψεις του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου και των διεθνών συμβάσεων που έχει κυρώσει η Ελλάδα, όπως επίσης και τυχόν νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Δεν υπάρχουν.

7.4. Αναφέρατε τυχόν σχετικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Απόφαση (dec.) του ΕΔΔΑ της 12ης.2.2019 Φραντζεσκάκη και λοιποί κατά Ελλάδα.

8. Αρμοδιότητα

8.1. Αναφέρατε τα υπουργεία που είναι συναρμόδια για τον σχεδιασμό και την προώθηση της αξιολογούμενης ρύθμισης, αιτιολογώντας ειδικά τους λόγους συναρμοδιότητας

Υπουργείο Οικονομικών για την αναπροσαρμογή των παραβόλων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης για τις ηλεκτρονικές διαδικασίες.

8.2. Αναφέρατε τις οργανικές μονάδες με τις οποίες υπήρξε συνεργασία του επισπεύδοντος υπουργείου κατά το στάδιο προετοιμασίας της εξεταζόμενης ρύθμισης

Όλες οι υπηρεσίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

8.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις υπηρεσίες, που θα είναι αρμόδιες για την εφαρμογή κάθε ξεχωριστής δράσης που προέρχεται από την εξεταζόμενη ρύθμιση

Όλες οι δικαστικές και ελεγκτικές υπηρεσίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

8.4. Σε περίπτωση που η προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπει τη σύσταση νέου φορέα, υπηρεσίας, νομικού προσώπου, επιτροπής, συμβουλίου ή άλλου συλλογικού οργάνου, αναφέρατε συνοπτικά τη γνωμοδότηση της Διυπουργικής Επιτροπής της απόφασης

Πρωθυπουργού Υ189/18-7-2006 (ΦΕΚ Β' 953) και επισυνάψτε τη μελέτη σκοπιμότητας και την οικονομοτεχνική μελέτη

Δεν προβλέπεται.

9. Τήρηση Νομοτεχνικών Κανόνων και Κωδικοποίηση

9.1. Αναφέρατε τους νομοτεχνικούς κανόνες, οι οποίοι εφαρμόστηκαν κατά τη σύνταξη της προτεινόμενης διάταξης, με αναφορά στο εγχειρίδιο οδηγιών της Κεντρικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής (ΚΕ.Ν.Ε.)

Όλες οι διατάξεις συζητήθηκαν και εξετάστηκαν από την Επιτροπή Αξιολόγησης Ποιότητας της Νομοπαρασκευαστικής Διαδικασίας και ενσωματώθηκαν οι παρατηρήσεις που αναφέρθηκαν στην έκθεση πορισμάτων της.

9.2. Προσδιορίστε τις διατάξεις που τροποποιεί, αντικαθιστά ή καταργεί η προτεινόμενη ρύθμιση και ιδίως αναφέρατε εάν υπάρχει ήδη κώδικας ρυθμίσεων συναφών με την προτεινόμενη

Οι διατάξεις του π.δ. 1225/1981 (Α' 304) περί δικονομίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και αυτές του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (Α' 52).

9.3. Αναφέρατε τις εν γένει βελτιώσεις που επιφέρει η προτεινόμενη ρύθμιση στην έννομη τάξη και ειδικά τις διατάξεις που κωδικοποιεί ή απλουστεύει

Βελτιώνει τις δικονομικές διαδικασίες ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

9.4. Προσδιορίστε τις διατάξεις της προτεινόμενης ρύθμισης που τροποποιούν εμμέσως υφιστάμενες ρυθμίσεις, χωρίς να τις καταργούν ρητώς και αιτιολογήστε την επιλογή αυτή

Δεν υπάρχουν.

10. Διαφάνεια - Κοινωνική συμμετοχή

10.1. Αναφέρατε αναλυτικά τους κοινωνικούς εταίρους και εν γένει τα ενδιαφερόμενα μέρη που κλήθηκαν να λάβουν μέρος στην διαβούλευση για την προτεινόμενη ρύθμιση

Έλαβαν μέρος όλοι οι δυνητικώς συμμετέχοντες στις δικαστικές διαδικασίες του Ελεγκτικού Συνεδρίου, είτε ως διάδικοι, είτε ως δικηγόροι.

10.2. Περιγράψτε αναλυτικά τον τόπο, τον χρόνο και τη διάρκεια της διαβούλευσης, τους συμμετέχοντες σε αυτήν, και τη διαδικασία διαβούλευσης που επελέγη

Η δημόσια διαβούλευση, μέσω της διαδικτυακής πύλης opengon.gr, συνιστά τη σημερινή ψηφιοποιημένη εποχή, ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία της καλής νομοθέτησης και της καλής διακυβέρνησης. Με την παράλληλη εποικοδομητική συμμετοχή των πολιτών, προωθείται η καλή ποιότητα των ρυθμίσεων, αυξάνει τα επίπεδα συμμόρφωσης με το ρυθμιζόμενο θέμα,, μειώνει τα επίπεδα διαφθοράς και επιγενόμενα αυξάνει την εμπιστοσύνη των υποκειμένων της ρύθμισης.

10.3. Αναφερθείτε στα αποτελέσματα της διαβούλευσης, αναφέροντας επιγραμματικά τις κυριότερες απόψεις που εκφράστηκαν υπέρ και κατά της προτεινόμενης ρύθμισης ή επιμέρους θεμάτων της

Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης καταγράφηκαν, αναλύθηκαν, αξιολογήθηκαν και ενσωματώθηκαν κατά το μέρος που συνέβαλαν στην βελτίωση του τελικού κειμένου.

10.4. Αναφέρατε τον σχεδιασμό που έχει γίνει για τον κοινωνικό διάλογο και τη διαβούλευση και στο στάδιο της εφαρμογής της προτεινόμενης ρύθμισης

Ο κοινωνικός διάλογος βασίστηκε στην ενεργή και ουσιαστική διαβούλευση του νομοσχεδίου στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής πύλης του opengon.gr. Η διενέργεια της διαβούλευσης αποσκοπεί στη διασφάλιση της αρχής της διαφάνειας και κατ' επέκταση τη θωράκιση του κράτους δικαίου. Η προώθηση της αντιπροσωπευτικότητας και της συμμετοχικότητας της διαδικασίας μέσω της διαδικασίας διαβούλευσης εξασφαλίζει την αποτελεσματική αξιολόγηση και τελική ενσωμάτωση προτάσεων πολιτών και φορέων, προσδίδοντας προστιθέμενη αξία στο υπό ψήφιση σχέδιο νόμου.

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΣΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ:

Στην Δεύτερη Ενότητα περιλαμβάνονται διατάξεις που στοχεύουν στην ορθότερη και ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης αλλά και στη βελτίωση αποδόσής της. Ειδικότερα, συστήνεται Γραφείο Συλλογής και Επεξεργασίας Δικαστικών Στατιστικών (JustStat), ενώ παράλληλα δημιουργούνται ειδικά τμήματα πολιτικών και διοικητικών δικαστηρίων, τροποποιούνται διατάξεις του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών και του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ

ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΤΥΧΟΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ:

A: ΚΥΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

1. Αναγκαιότητα

1.1. Περιγράψτε το πρόβλημα (οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο), το οποίο καθιστά αναγκαία την προώθηση και ψήφιση της αξιολογούμενης ρύθμισης

Με το άρθρο 358 παρέχεται η δυνατότητα στη διοίκηση της δικαιοσύνης να λαμβάνει τις αποφάσεις της σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των δικαστηρίων βάσει αντικειμενικών δεδομένων που αποτυπώνουν την πραγματική κατάσταση που επικρατεί σε αυτά.

Με το άρθρο 359 δίνεται η δυνατότητα στις Ολομέλειες των πολιτικών Πρωτοδικείων και Εφετείων Αθηνών και Θεσσαλονίκης να δημιουργήσουν, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, ειδικά τμήματα για την εκδίκαση των ενδίκων βοηθημάτων που υπάγονται στην καθ' ύλην αρμοδιότητά τους (ήτοι έχουν σήμερα αντικείμενο ανώτερο των 20.000 ευρώ) επί διαφορών που δημιουργούνται μεταξύ ιδιωτών και αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, την ενέργεια και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την εκδίκαση των ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των ως άνω ενδίκων βοηθημάτων.

Με το άρθρο 360 θεσμοθετείται πλέον, αυτό που ήδη ίσχυε στην πράξη, ήτοι η δυνατότητα των Ολομελειών των μεγάλων τακτικών διοικητικών δικαστηρίων να δημιουργούν, μετά από πρόταση των οικείων διοικήσεων, ειδικά τμήματα για την εκδίκαση όποιων κατηγοριών διοικητικών διαφορών κρίνεται κάθε φορά σκόπιμο.

Με το άρθρο 361 παρ.1 τροποποιείται η παρ. 5 του άρθρου 15 του ν. 1756/1988 η οποία κρίνεται αναγκαία και ορθολογική καθόσον η ανάγκη της εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης δεν επιτρέπει τη συχνή διενέργεια εκλογών που επιφέρουν εκ των πραγμάτων αναστάτωση και αρρυθμία στη λειτουργία των δικαστηρίων.

Με την παρ. 2 παρέχεται η δυνατότητα απόσπασης για δύο έτη ενός δικαστικού λειτουργού με βαθμό εφέτη των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στη Γενική Επιτροπεία της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων. Η πρόβλεψη αυτή παρίσταται αναγκαία, λόγω των συνεχών κενών που εμφανίζονται στην πλήρωση όλων των οργανικών θέσεων δικαστικών λειτουργών της Γενικής Επιτροπείας, κυρίως, λόγω των διευρυμένων αρμοδιοτήτων, την άσκηση των οποίων εμπιστεύθηκε πρόσφατα ο νομοθέτης στη Γενική Επιτροπεία, και των δράσεων τις οποίες η τελευταία καλείται να υλοποιήσει.

Με την παρ. 3 του άρθρου καταργείται η πρόβλεψη του άρθρου 63 του ν. 1756/1988 για δημοσίευση σε δύο ημερήσιες εφημερίδες της πρωτεύουσας της ανακοίνωσης του Υπουργού Δικαιοσύνης με την οποία προσκαλούνται να υποβάλουν αίτηση οι ενδιαφερόμενοι να διορισθούν σε θέση Αντεπιτρόπου και με τον τρόπο αυτό οι ενδιαφερόμενοι δικαστικοί λειτουργοί των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων λαμβάνουν πλέον άμεσα γνώση της ανακοίνωσης, με την ανάρτησή της στην επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Επιτροπείας στο πληροφοριακό σύστημα Ο.Σ.Δ.Δ.Υ. Δ.Δ.

Με την παρ. 4 του άρθρου προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις ματαίωσης της συζήτησης οι υποθέσεις επαναπροσδιορίζονται οίκοθεν με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, σε προσεχείς δικασίμους, χωρίς νέα κλήτευση, ώστε οι σχετικές υποθέσεις να προσδιορίζονται σύντομα και οι συγκεκριμένοι διάδικοι να μην βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση από άλλους διαδίκους, εξαιτίας γεγονότων για τα οποία οι ίδιοι δεν ευθύνονται.

Με το άρθρο 362 θεσμοθετείται η εκδίκαση υποθέσεων μεταβολής φορολογικής κατοικίας και προβλέπεται η μεταφορά των ως άνω ακυρωτικών διαφορών στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η Φορολογική Αρχή που

αρνήθηκε το σχετικό αίτημα περί μεταβολής της φορολογικής κατοικίας, το οποίο αποφαίνεται ανέκκλητα, έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι διάδικοι και οι σχετικές διαφορές, οι οποίες ως ακυρωτικές δεν υπόκεινται ούτε σε ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, να επιλύονται οριστικά, άμεσα και οικονομικά.

Με το άρθρο του 363 καλύπτεται η πάγια ανάγκη για την παροχή άμεσης ιατρικής φροντίδας από παθολόγο ιατρό στους σπουδαστές, τους διδάσκοντες και στο προσωπικό της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών, ενώ με την ρύθμιση της δεύτερης παραγράφου αφενός διευρύνεται ο κύκλος των υπαλλήλων που μπορούν να αποσπαστούν στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργιών και αφετέρου δίνεται η δυνατότητα απόσπασης στη Σχολή δικαστικών υπαλλήλων που είχαν αποσπαστεί ξανά στο παρελθόν (όχι όμως πριν να μεσολαβήσει μια τριετία από την τελευταία απόσπασή τους) και γνωρίζουν κατά τεκμήριο τη λειτουργία της Σχολής και τις διοικητικές της ιδιαιτερότητες.

Με το άρθρο 364 κρίνεται αναγκαία για την στελέχωση, ελλείψει θέσεων, της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης με στόχο την εύρυθμη λειτουργία της Υπηρεσίας μέσω της πλήρωσης θέσεων από υπαλλήλους που γνωρίζουν το αντικείμενο και το περιβάλλον της Υπηρεσίας.

Με τα άρθρα 365 έως και 378 επιλύονται ζητήματα στελέχωσης της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών με επιλογή ταχύτερων διαδικασιών, ενίσχυσης πόρων που ρυθμίζουν την οικονομική αυτοτέλεια και τη βιωσιμότητα της Αρχής, ανανέωσης θητείας του Προέδρου, παροχής εξουσιοδοτικής διάταξης για θέσπιση Ειδικού Πειθαρχικού Κανονισμού με προεδρικό διάταγμα. Επιπλέον, επιτυγχάνονται τροποποιήσεις για την αποσαφήνιση αρμοδιοτήτων και την αποτελεσματικότερη λειτουργία της Αρχής και την πλήρη εναρμόνισή της με το ψηφιακό πρόσημο της εποχής.

1.2. Αναφέρατε τους στόχους που επιδιώκει η αξιολογούμενη ρύθμιση συμπεριλαμβάνοντας επιπλέον τυχόν ποσοτικοποιημένα και ποιοτικά στοιχεία των επιδιωκόμενων στόχων και αποτελεσμάτων

1.3. Αναφέρατε αναλυτικά τις κοινωνικές και οικονομικές ομάδες που επηρεάζει άμεσα και αυτές που επηρεάζει έμμεσα η αξιολογούμενη ρύθμιση και προσδιορίστε τον λόγο της επιρροής

Με την διάταξη 358 προβλέπεται μία σημαντική καινοτομία αναφορικά με την επεξεργασία στατιστικών στοιχείων, με απώτερο σκοπό την υποβολή προτάσεων στα αρμόδια δικαστικά όργανα σχετικά με την ομαλή ροή των υποθέσεων, τον βέλτιστο αριθμό απασχολούμενων στις διάφορες οργανωτικές δομές, την αντιμετώπιση δομικών και λειτουργικών στρεβλώσεων και, γενικότερα, την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη απονομή της δικαιοσύνης.

Με την διάταξη 359 δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας ειδικών τμημάτων για την εκδίκαση ένδικων βοηθημάτων επί διαφορών που δημιουργούνται μεταξύ ιδιωτών και αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, την ενέργεια και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την εκδίκαση των ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των ως άνω ενδίκων βοηθημάτων.

Με την διάταξη 360 δημιουργούνται ειδικά τμήματα για την εκδίκαση όποιων κατηγοριών διοικητικών διαφορών κρίνεται κάθε φορά σκόπιμο. Τα τμήματα αυτά θα στελεχώνονται,

κατά προτίμηση, από εξειδικευμένους δικαστές, έτσι ώστε οι διαφορές που εισάγονται σε αυτά, οι οποίες συχνά διέπονται από ειδικές νομοθεσίες και είναι κρίσιμες τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαιοδοτικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Με την διάταξη 361 προβλέπεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δικαστικοί λειτουργοί των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων λαμβάνουν πλέον άμεσα γνώση της ανακοίνωσης, με την ανάρτησή της στην επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Επιτροπείας στο πληροφοριακό σύστημα Ο.Σ.Δ.Δ.Υ. Δ.Δ. Ταυτόχρονα, ενημερώνονται άμεσα για την ανάρτηση αυτή, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όλα τα Διοικητικά Εφετεία της Χώρας.

Με την διαταξη 361 παρ. 4 προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις ματαίωσης της συζήτησης οι υποθέσεις επαναπροσδιορίζονται οίκοθεν με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, σε προσεχείς δικασίμους, χωρίς νέα κλήτευση, ώστε οι σχετικές υποθέσεις να προσδιορίζονται σύντομα και οι συγκεκριμένοι διάδικοι να μην βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση από άλλους διαδίκους, εξαιτίας γεγονότων για τα οποία οι ίδιοι δεν ευθύνονται

Με το άρθρο 362 προβλέπεται η εκδίκαση των υποθέσεων μεταβολής φορολογικής κατοικίας για τους ιδιώτες που μετοίκησαν στο εξωτερικό, και η Φορολογική Αρχή απέρριψε το αίτημά τους για μεταφορά της φορολογικής τους κατοικίας. Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται η μεταφορά των ως άνω ακυρωτικών διαφορών στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η Φορολογική Αρχή που αρνήθηκε το σχετικό αίτημα περί μεταβολής της φορολογικής κατοικίας, το οποίο αποφαινεται ανέκκλητα, έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι διάδικοι και οι σχετικές διαφορές, οι οποίες ως ακυρωτικές δεν υπόκεινται ούτε σε ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, να επιλύονται οριστικά, άμεσα και οικονομικά.

Με τα άρθρα 365 έως και 378 επιλύεται το κώλυμα της υποστελέχωσης της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης από υπαλλήλους που υπηρετούν ήδη σε υπηρεσίες του , ενώ η υπηρεσία δεν θα πληγεί από το χρονικό στάδιο προσαρμογής που απαιτείται κατά την ενσωμάτωση στο δυναμικό της νέων υπαλλήλων , επιτυγχάνοντας παράλληλα μια συνέχεια στην Υπηρεσία.

3. Συνέπειες στην Οικονομία

3.1 Αναφέρατε αναλυτικά ποιες κατηγορίες επιχειρήσεων αφορά η αξιολογούμενη ρύθμιση

Δεν υφίσταται

3.2 Αναφέρατε αναλυτικά την επίδραση της αξιολογούμενης ρύθμισης στη δομή της αγοράς

Δεν υφίσταται

3.3 Μετρήστε το κόστος εγκατάστασης για νέες επιχειρήσεις πριν και μετά την αξιολογούμενη ρύθμιση, με την χρήση του «τυποποιημένου μοντέλου κόστους»

Δεν υφίσταται.

3.4 Αναφέρατε αναλυτικά την επίδραση της προτεινόμενης ρύθμισης στις λειτουργίες της παραγωγής και του μάρκετινγκ των επιχειρήσεων

Δεν υφίσταται.

3.5. Αναφέρατε αναλυτικά και αιτιολογήστε την επίδραση της αξιολογούμενης ρύθμισης στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων

Δεν υφίσταται.

3.6. Προσδιορίστε το διοικητικό βάρος των επιχειρήσεων που προκαλεί ή αφαιρεί η προτεινόμενη ρύθμιση, εφαρμόζοντας το «τυποποιημένο μοντέλο κόστους»

Δεν υφίσταται.

3.7 Προσδιορίστε ειδικότερα και μετρήστε αναλυτικά και ξεχωριστά το κόστος και τα οφέλη που θα προκύψουν από την προτεινόμενη ρύθμιση για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Δεν υφίσταται.

3.8. Προσδιορίστε αναλυτικά τα οφέλη ή την επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού, που αναμένεται να προκληθούν από την εξεταζόμενη ρύθμιση

Με το άρθρο 368 με το οποίο αυξάνεται η επιβαλλόμενη κράτηση για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών της ΑΕΠΠ σε 0,10%, επί όλων των συμβάσεων που υπάγονται στους νόμους 4412/2016 και 4413/2016. Η αύξηση των εσόδων εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 2.200.000,00 € ετησίως, με βάση τα απολογιστικά στοιχεία του οικονομικού έτους 2019.

Με το άρθρο 373 δεν προκαλεί επιβάρυνση στον κρατικό προϋπολογισμό αλλά ρυθμίζονται θέματα τυπικών προσόντων κατά την πλήρωση θέσεων προσωπικού της ΑΕΠΠ.

3.9. Προσδιορίστε αναλυτικά τυχόν συνέπειες της προτεινόμενης ρύθμισης στην εθνική οικονομία

Με το άρθρο 359 δημιουργούνται ειδικά τμήματα για εκδίκαση ένδικων βοηθημάτων επί διαφορών που δημιουργούνται μεταξύ ιδιωτών οι οποίες διέπονται, προεχόντως, από το ενωσιακό δίκαιο και είναι κρίσιμες τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαιοδοτικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Με το άρθρο 360 δημιουργούνται τμήματα, τα οποία θα στελεχώνονται, κατά προτίμηση, από εξειδικευμένους δικαστές, έτσι ώστε οι διαφορές που εισάγονται σε αυτά, οι οποίες συχνά διέπονται από ειδικές νομοθεσίες και είναι κρίσιμες τόσο για την οικονομική ανάπτυξη

της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαιοδοτικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Με το άρθρο 361 παρ. 4 προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις ματαίωσης της συζήτησης οι υποθέσεις επαναπροσδιορίζονται οίκοθεν με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, σε προσεχείς δικασίμους, χωρίς νέα κλήτευση με αποτέλεσμα να εξοικονομούνται πόροι του ελληνικού κράτους πχ. με την αποφυγή επιδόσεων

Με το άρθρο 362 οι διαφορές που προκύπτουν από την μεταφορά φορολογικής κατοικίας θα εκδικάζονται ενώπιον των Διοικητικών Πρωτοδικείων της χώρας και όχι ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, ενισχύοντας την τοπική οικονομία.

Με το άρθρο 368 με το οποίο αυξάνεται η επιβαλλόμενη κράτηση για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών της ΑΕΠΠ σε 0,10%, επί όλων των συμβάσεων που υπάγονται στους νόμους 4412/2016 και 4413/2016. Η αύξηση των εσόδων εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 2.200.000,00 € ετησίως, με βάση τα απολογιστικά στοιχεία του οικονομικού έτους 2019.

4. Συνέπειες στην κοινωνία και στους πολίτες

4.1. Αναφέρατε τις προσδοκώμενες συνέπειες της προτεινόμενης ρύθμισης στην κοινωνία γενικά και στις επηρεαζόμενες κοινωνικές ομάδες ειδικά

Με την διάταξη 358 προβλέπεται μία σημαντική καινοτομία αναφορικά με την επεξεργασία στατιστικών στοιχείων, με απώτερο σκοπό την υποβολή προτάσεων στα αρμόδια δικαστικά όργανα σχετικά με την ομαλή ροή των υποθέσεων, τον βέλτιστο αριθμό απασχολούμενων στις διάφορες οργανωτικές δομές, την αντιμετώπιση δομικών και λειτουργικών στρεβλώσεων και, γενικότερα, την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη απονομή της δικαιοσύνης.

Με την διάταξη 359 δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας ειδικών τμημάτων για την εκδίκαση ένδικων βοηθημάτων επί διαφορών που δημιουργούνται μεταξύ ιδιωτών και αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, την ενέργεια και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την εκδίκαση των ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των ως άνω ενδίκων βοηθημάτων.

Με την διάταξη 360 δημιουργούνται ειδικά τμήματα για την εκδίκαση όποιων κατηγοριών διοικητικών διαφορών κρίνεται κάθε φορά σκόπιμο. Τα τμήματα αυτά θα στελεχώνονται, κατά προτίμηση, από εξειδικευμένους δικαστές, έτσι ώστε οι διαφορές που εισάγονται σε αυτά, οι οποίες συχνά διέπονται από ειδικές νομοθεσίες και είναι κρίσιμες τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαιοδοτικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Με την διάταξη 361 προβλέπεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δικαστικοί λειτουργοί των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων λαμβάνουν πλέον άμεσα γνώση της ανακοίνωσης, με την ανάρτησή της στην επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Επιτροπείας στο πληροφοριακό σύστημα Ο.Σ.Δ.Δ.Υ. Δ.Δ. Ταυτόχρονα, ενημερώνονται άμεσα για την ανάρτηση αυτή, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όλα τα Διοικητικά Εφετεία της Χώρας συμβάλλοντας στην ταχύτερη και άμεση πληροφόρηση των διαδίκων.

Με την διάταξη 361 παρ. 4 προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις ματαίωσης της συζήτησης οι υποθέσεις επαναπροσδιορίζονται οίκοθεν με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, σε προσεχείς δικασίμους, χωρίς νέα κλήτευση, ώστε οι σχετικές υποθέσεις να προσδιορίζονται σύντομα και οι συγκεκριμένοι διάδικοι να μην βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση από άλλους διαδίκους, εξαιτίας γεγονότων για τα οποία οι ίδιοι δεν ευθύνονται.

Με το άρθρο 362 προβλέπεται η εκδίκαση των υποθέσεων μεταβολής φορολογικής κατοικίας για τους ιδιώτες που μετοίκησαν στο εξωτερικό, και η Φορολογική Αρχή απέρριψε το αίτημά τους για μεταφορά της φορολογικής τους κατοικίας. Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται η μεταφορά των ως άνω ακυρωτικών διαφορών στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η Φορολογική Αρχή που αρνήθηκε το σχετικό αίτημα περί μεταβολής της φορολογικής κατοικίας, το οποίο αποφαίνεται ανέκκλητα, έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι διάδικοι και οι σχετικές διαφορές, οι οποίες ως ακυρωτικές δεν υπόκεινται ούτε σε ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, να επιλύονται οριστικά, άμεσα και οικονομικά.

Με το άρθρο 364 επιλύεται το κώλυμα της υποστελέχωσης της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης από υπαλλήλους που υπηρετούν ήδη σε υπηρεσίες του , ενώ η υπηρεσία δεν θα πληγεί από το χρονικό στάδιο προσαρμογής που απαιτείται κατά την ενσωμάτωση στο δυναμικό της νέων υπαλλήλων , επιτυγχάνοντας παράλληλα μια συνέχεια στην Υπηρεσία.

4.2. Αναφέρατε τα σημερινά δεδομένα για κάθε ένα τομέα και κάθε μία κοινωνική ομάδα που επηρεάζονται από την αξιολογούμενη ρύθμιση, όπως αυτά προκύπτουν από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

Δεν υφίστανται

4.3. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τα οφέλη που αναμένεται να προκύψουν για τον πολίτη από την προτεινόμενη ρύθμιση

Τα οφέλη που προκύπτουν από την διάταξη 358 έγκεινται στην υποβολή προτάσεων στα αρμόδια δικαστικά όργανα σχετικά με την ομαλή ροή των υποθέσεων, τον βέλτιστο αριθμό απασχολούμενων στις διάφορες οργανωτικές δομές, την αντιμετώπιση δομικών και λειτουργικών στρεβλώσεων και, γενικότερα, την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη απονομή της δικαιοσύνης για τον πολίτη.

Τα οφέλη που προκύπτουν από την διάταξη 359 έγκεινται στην ταχύτερη απονομή δικαιοσύνης και αποτελεσματικότερη επί διαφορών που δημιουργούνται μεταξύ ιδιωτών και αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, την ενέργεια και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την εκδίκαση των ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των ως άνω ενδίκων βοηθημάτων.

Τα οφέλη που προκύπτουν από την διάταξη 360 έγκεινται στο γεγονός ότι θα δημιουργηθούν νέα τμήματα τα οποία θα στελεχώνονται από εξειδικευμένους δικαστές, έτσι ώστε οι διαφορές που εισάγονται σε αυτά, οι οποίες συχνά διέπονται από ειδικές νομοθεσίες και

είναι κρίσιμες τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαιοδοτικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Τα οφέλη που προκύπτουν από την διάταξη 361 παρ. 4 έγκεινται στο γεγονός ότι οι ματαιωθείσες υποθέσεις θα προσδιορίζονται σύντομα και οι συγκεκριμένοι διάδικοι δεν θα βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση από άλλους διαδίκους, εξαιτίας γεγονότων για τα οποία οι ίδιοι δεν ευθύνονται καθώς στις περιπτώσεις ματαίωσης της συζήτησης οι υποθέσεις επαναπροσδιορίζονται οίκοθεν με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, σε προσεχείς δικασίμους, χωρίς νέα κλήτευση.

Τα οφέλη που προκύπτουν από την διάταξη 362 έγκεινται στο γεγονός ότι επειδή η εκδίκαση των κατά τόπων αρμόδιων Διοικητικών στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η Φορολογική Αρχή που αρνήθηκε το σχετικό αίτημα περί μεταβολής της φορολογικής κατοικίας, το οποίο αποφαινεται ανέκκλητα, διευκολύνει τους διαδίκους διάδικοι και οι σχετικές διαφορές, οι οποίες ως ακυρωτικές δεν υπόκεινται ούτε σε ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, να επιλύονται οριστικά, άμεσα και οικονομικά.

4.4. Αναφέρατε τα σημεία της προτεινόμενης ρύθμισης, τα οποία επιφέρουν βελτίωση των υπηρεσιών του Κράτους προς τον πολίτη

Με την διάταξη 358 προβλέπεται μία σημαντική καινοτομία αναφορικά με την επεξεργασία στατιστικών στοιχείων, με απώτερο σκοπό την υποβολή προτάσεων στα αρμόδια δικαστικά όργανα σχετικά με την ομαλή ροή των υποθέσεων, τον βέλτιστο αριθμό απασχολούμενων στις διάφορες οργανωτικές δομές, την αντιμετώπιση δομικών και λειτουργικών στρεβλώσεων και, γενικότερα, την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη απονομή της δικαιοσύνης και την εύρυθμη λειτουργία των Δικαστηρίων της χώρας.

Με την διάταξη 359 δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας ειδικών τμημάτων για την εκδίκαση ένδικων βοηθημάτων επί διαφορών που δημιουργούνται μεταξύ ιδιωτών και αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, την ενέργεια και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την εκδίκαση των ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των ως άνω ενδίκων βοηθημάτων, στοχεύοντας στην άμεση και αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης.

Με την διάταξη 360 δημιουργούνται ειδικά τμήματα για την εκδίκαση όποιων κατηγοριών διοικητικών διαφορών κρίνεται κάθε φορά σκόπιμο. Τα τμήματα αυτά θα στελεχώνονται, κατά προτίμηση, από εξειδικευμένους δικαστές, έτσι ώστε οι διαφορές που εισάγονται σε αυτά, οι οποίες συχνά διέπονται από ειδικές νομοθεσίες και είναι κρίσιμες τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαιοδοτικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Με την διάταξη 361 προβλέπεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δικαστικοί λειτουργοί των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων λαμβάνουν πλέον άμεσα γνώση της ανακοίνωσης, με την ανάρτησή της στην επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Επιτροπείας στο πληροφοριακό σύστημα Ο.Σ.Δ.Δ.Υ. Δ.Δ. Ταυτόχρονα, ενημερώνονται άμεσα για την ανάρτηση αυτή, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όλα τα Διοικητικά Εφετεία της Χώρας συμβάλλοντας στην ταχύτερη και άμεση πληροφόρηση των διαδίκων.

Με την διάταξη 361 παρ. 4 προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις ματαίωσης της συζήτησης οι υποθέσεις επαναπροσδιορίζονται οίκοθεν με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, σε προσεχείς δικασίμους, χωρίς νέα κλήτευση, ώστε οι σχετικές υποθέσεις να προσδιορίζονται σύντομα και οι συγκεκριμένοι διάδικοι να μην βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση από άλλους διαδίκους, εξαιτίας γεγονότων για τα οποία οι ίδιοι δεν ευθύνονται

Με το άρθρο 362 προβλέπεται η εκδίκαση των υποθέσεων μεταβολής φορολογικής κατοικίας για τους ιδιώτες που μετοίκησαν στο εξωτερικό, και η Φορολογική Αρχή απέρριψε το αίτημά τους για μεταφορά της φορολογικής τους κατοικίας. Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται η μεταφορά των ως άνω ακυρωτικών διαφορών στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η Φορολογική Αρχή που αρνήθηκε το σχετικό αίτημα περί μεταβολής της φορολογικής κατοικίας, το οποίο αποφαίνεται ανέκκλητα, έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι διάδικοι και οι σχετικές διαφορές, οι οποίες ως ακυρωτικές δεν υπόκεινται ούτε σε ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, να επιλύονται οριστικά, άμεσα και οικονομικά.

4.5. Αναφέρατε τα σημεία της προτεινόμενης ρύθμισης, που απλουστεύουν τις διοικητικές διαδικασίες

Με την διάταξη 359 απλουστεύονται οι διοικητικές διαδικασίες καθώς δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας ειδικών τμημάτων για την εκδίκαση ένδικων βοηθημάτων επί διαφορών που δημιουργούνται μεταξύ ιδιωτών και αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, την ενέργεια και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την εκδίκαση των ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των ως άνω ενδίκων βοηθημάτων.

Με την διάταξη 360 απλουστεύονται οι διοικητικές διαδικασίες καθώς δημιουργούνται ειδικά τμήματα για την εκδίκαση όποιων κατηγοριών διοικητικών διαφορών κρίνεται κάθε φορά σκόπιμο. Τα τμήματα αυτά θα στελεχώνονται, κατά προτίμηση, από εξειδικευμένους δικαστές, έτσι ώστε οι διαφορές που εισάγονται σε αυτά, οι οποίες συχνά διέπονται από ειδικές νομοθεσίες και είναι κρίσιμες τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαιοδοτικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Με την διάταξη 361 απλουστεύονται οι διοικητικές διαδικασίες καθώς προβλέπεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δικαστικοί λειτουργοί των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων λαμβάνουν πλέον άμεσα γνώση της ανακοίνωσης, με την ανάρτησή της στην επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Επιτροπείας στο πληροφοριακό σύστημα Ο.Σ.Δ.Δ.Υ. Δ.Δ. Ταυτόχρονα, ενημερώνονται άμεσα για την ανάρτηση αυτή, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όλα τα Διοικητικά Εφετεία της Χώρας.

Με την διαταξη 361 παρ. 4 απλουστεύονται οι διοικητικές διαδικασίες καθώς προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις ματαίωσης της συζήτησης οι υποθέσεις επαναπροσδιορίζονται οίκοθεν με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, σε προσεχείς δικασίμους, χωρίς νέα κλήτευση, ώστε οι σχετικές υποθέσεις να

προσδιορίζονται σύντομα και οι συγκεκριμένοι διάδικοι να μην βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση από άλλους διαδίκους, εξαιτίας γεγονότων για τα οποία οι ίδιοι δεν ευθύνονται

Με το άρθρο 362 απλουστεύονται οι διοικητικές διαδικασίες καθώς πλέον οι ακυρωτικές διαφορές των υποθέσεων μεταβολής φορολογικής κατοικίας μεταφέρονται από το Συμβούλιο της Επικρατείας στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η Φορολογική Αρχή που αρνήθηκε το σχετικό αίτημα περί μεταβολής της φορολογικής κατοικίας.

5. Συνέπειες στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον

5.1. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος και τη μείωση των περιβαλλοντικών κινδύνων

Δεν υφίστανται.

5.2. Αναφέρατε περιληπτικά τα βασικά σημεία της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων για την προτεινόμενη ρύθμιση (εφόσον υπάρχει)

Δεν υφίστανται.

6. Συνέπειες στη Δημόσια Διοίκηση και την απονομή της Δικαιοσύνης

6.1. Περιγράψτε ξεχωριστά και αναλυτικά τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης για τη βελτίωση της λειτουργίας και της αποδοτικότητας της Δημόσιας Διοίκησης

Με την διάταξη 358 προβλέπεται μία σημαντική καινοτομία αναφορικά με την επεξεργασία στατιστικών στοιχείων, με απώτερο σκοπό την υποβολή προτάσεων στα αρμόδια δικαστικά όργανα σχετικά με την ομαλή ροή των υποθέσεων, τον βέλτιστο αριθμό απασχολούμενων στις διάφορες οργανωτικές δομές, την αντιμετώπιση δομικών και λειτουργικών στρεβλώσεων και, γενικότερα, την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη απονομή της δικαιοσύνης και την εύρυθμη λειτουργία των Δικαστηρίων της χώρας.

Με την διάταξη 359 δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας ειδικών τμημάτων για την εκδίκαση ένδικων βοηθημάτων επί διαφορών που δημιουργούνται μεταξύ ιδιωτών και αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, την ενέργεια και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την εκδίκαση των ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των ως άνω ενδίκων βοηθημάτων, στοχεύοντας στην άμεση και αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης.

Με την διάταξη 360 δημιουργούνται ειδικά τμήματα για την εκδίκαση όποιων κατηγοριών διοικητικών διαφορών κρίνεται κάθε φορά σκόπιμο. Τα τμήματα αυτά θα στελεχώνονται, κατά προτίμηση, από εξειδικευμένους δικαστές, έτσι ώστε οι διαφορές που εισάγονται σε αυτά, οι οποίες συχνά διέπονται από ειδικές νομοθεσίες και είναι κρίσιμες τόσο για την

οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαιοδοτικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Με την διάταξη 361 προβλέπεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δικαστικοί λειτουργοί των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων λαμβάνουν πλέον άμεσα γνώση της ανακοίνωσης, με την ανάρτησή της στην επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Επιτροπείας στο πληροφοριακό σύστημα Ο.Σ.Δ.Δ.Υ. Δ.Δ. Ταυτόχρονα, ενημερώνονται άμεσα για την ανάρτηση αυτή, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όλα τα Διοικητικά Εφετεία της Χώρας συμβάλλοντας στην ταχύτερη και άμεση πληροφόρηση των διαδίκων.

Με την διάταξη 361 παρ. 4 προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις ματαίωσης της συζήτησης οι υποθέσεις επαναπροσδιορίζονται οίκοθεν με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, σε προσεχείς δικασίμους, χωρίς νέα κλήτευση, ώστε οι σχετικές υποθέσεις να προσδιορίζονται σύντομα και οι συγκεκριμένοι διάδικοι να μην βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση από άλλους διαδίκους, εξαιτίας γεγονότων για τα οποία οι ίδιοι δεν ευθύνονται

Με το άρθρο 362 προβλέπεται η εκδίκαση των υποθέσεων μεταβολής φορολογικής κατοικίας για τους ιδιώτες που μετοίκησαν στο εξωτερικό, και η Φορολογική Αρχή απέρριψε το αίτημά τους για μεταφορά της φορολογικής τους κατοικίας. Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται η μεταφορά των ως άνω ακυρωτικών διαφορών στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η Φορολογική Αρχή που αρνήθηκε το σχετικό αίτημα περί μεταβολής της φορολογικής κατοικίας, το οποίο αποφαίνεται ανέκκλητα, έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι διάδικοι και οι σχετικές διαφορές, οι οποίες ως ακυρωτικές δεν υπόκεινται ούτε σε ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, να επιλύονται οριστικά, άμεσα και οικονομικά.

6.2. Αναφέρατε τις αναμενόμενες συνέπειες της αξιολογούμενης ρύθμισης στον τρόπο απονομής της Δικαιοσύνης (εφόσον υπάρχουν)

Με την διάταξη 358 προβλέπεται μία σημαντική καινοτομία καθώς με την επεξεργασία στατιστικών στοιχείων, με απώτερο σκοπό την υποβολή προτάσεων στα αρμόδια δικαστικά όργανα σχετικά με την ομαλή ροή των υποθέσεων, τον βέλτιστο αριθμό απασχολούμενων στις διάφορες οργανωτικές δομές, την αντιμετώπιση δομικών και λειτουργικών στρεβλώσεων και, γενικότερα, την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη απονομή της δικαιοσύνης και την εύρυθμη λειτουργία των Δικαστηρίων της χώρας.

Με την διάταξη 359 δίνεται η δυνατότητα δημιουργίας ειδικών τμημάτων για την εκδίκαση ένδικων βοηθημάτων επί διαφορών που δημιουργούνται μεταξύ ιδιωτών και αφορούν τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, την ενέργεια και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και για την εκδίκαση των ενδίκων μέσων κατά των αποφάσεων που εκδίδονται επί των ως άνω ενδίκων βοηθημάτων, στοχεύοντας στην άμεση και αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης.

Με την διάταξη 360 δημιουργούνται ειδικά τμήματα για την εκδίκαση όποιων κατηγοριών διοικητικών διαφορών κρίνεται κάθε φορά σκόπιμο. Τα τμήματα αυτά θα στελεχώνονται, κατά προτίμηση, από εξειδικευμένους δικαστές, έτσι ώστε οι διαφορές που εισάγονται σε αυτά, οι οποίες συχνά διέπονται από ειδικές νομοθεσίες και είναι κρίσιμες τόσο για την

οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαιοδοτικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Με την διάταξη 361 προβλέπεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δικαστικοί λειτουργοί των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων λαμβάνουν πλέον άμεσα γνώση της ανακοίνωσης, με την ανάρτησή της στην επίσημη ιστοσελίδα της Γενικής Επιτροπείας στο πληροφοριακό σύστημα Ο.Σ.Δ.Δ.Υ. Δ.Δ. Ταυτόχρονα, ενημερώνονται άμεσα για την ανάρτηση αυτή, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, όλα τα Διοικητικά Εφετεία της Χώρας συμβάλλοντας στην ταχύτερη και άμεση πληροφόρηση των διαδίκων.

Με την διάταξη 361 παρ. 4 προβλέπεται ότι στις περιπτώσεις ματαίωσης της συζήτησης οι υποθέσεις επαναπροσδιορίζονται οίκοθεν με πράξη του προέδρου του συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, σε προσεχείς δικασίμους, χωρίς νέα κλήτευση, ώστε οι σχετικές υποθέσεις να προσδιορίζονται σύντομα και οι συγκεκριμένοι διάδικοι να μην βρίσκονται σε δυσμενέστερη θέση από άλλους διαδίκους, εξαιτίας γεγονότων για τα οποία οι ίδιοι δεν ευθύνονται

Με το άρθρο 362 προβλέπεται η εκδίκαση των υποθέσεων μεταβολής φορολογικής κατοικίας για τους ιδιώτες που μετοίκησαν στο εξωτερικό, και η Φορολογική Αρχή απέρριψε το αίτημά τους για μεταφορά της φορολογικής τους κατοικίας. Με τη διάταξη αυτή προβλέπεται η μεταφορά των ως άνω ακυρωτικών διαφορών στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Πρωτοδικείου στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει η Φορολογική Αρχή που αρνήθηκε το σχετικό αίτημα περί μεταβολής της φορολογικής κατοικίας, το οποίο αποφαίνεται ανέκκλητα, έτσι ώστε να διευκολυνθούν οι διάδικοι και οι σχετικές διαφορές, οι οποίες ως ακυρωτικές δεν υπόκεινται ούτε σε ενδικοφανή προσφυγή ενώπιον της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, να επιλύονται οριστικά, άμεσα και οικονομικά.

7. Νομιμότητα

7.2. Αναφέρατε τυχόν νομολογία των εθνικών δικαστηρίων και ιδίως του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου που αφορά θέματα συναφή με την προτεινόμενη ρύθμιση

Το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει κρίνει ότι οι διαφορές που αφορούν την απόρριψη αιτήματος περί μεταβολής της φορολογικής κατοικίας από την Φορολογική Αρχή είναι ακυρωτικές, όπως αναφέρεται ενδεικτικά στις υπ' αριθμούς ΣτΕ 420/2020, 1212/2019, 2105/2018 κ.α.

7.3. Αναφέρατε τις σχετικές διατάξεις και προβλέψεις του ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου και των διεθνών συμβάσεων που έχει κυρώσει η Ελλάδα, όπως επίσης και τυχόν νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Δεν υφίσταται

7.4. Αναφέρατε τυχόν σχετικές προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Δεν υφίσταται

8. Αρμοδιότητα

8.4. Σε περίπτωση που η προτεινόμενη ρύθμιση προβλέπει τη σύσταση νέου φορέα, υπηρεσίας, νομικού προσώπου, επιτροπής, συμβουλίου ή άλλου συλλογικού οργάνου, αναφέρατε συνοπτικά τη γνωμοδότηση της Διυπουργικής Επιτροπής της απόφασης Πρωθυπουργού Υ189/18-7-2006 (ΦΕΚ Β' 953) και επισυνάψτε τη μελέτη σκοπιμότητας και την οικονομοτεχνική μελέτη

Δεν προβλέπεται.

10. Διαφάνεια - Κοινωνική συμμετοχή

10.1. Αναφέρατε αναλυτικά τους κοινωνικούς εταίρους και εν γένει τα ενδιαφερόμενα μέρη που κλήθηκαν να λάβουν μέρος στην διαβούλευση για την προτεινόμενη ρύθμιση

10.2. Περιγράψτε αναλυτικά τον τόπο, τον χρόνο και τη διάρκεια της διαβούλευσης, τους συμμετέχοντες σε αυτήν, και τη διαδικασία διαβούλευσης που επελέγη

Η δημόσια διαβούλευση, μέσω της διαδικτυακής πύλης opengov.gr, συνιστά τη σημερινή ψηφιοποιημένη εποχή, ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία της καλής νομοθέτησης και της καλής διακυβέρνησης. Με την παράλληλη εποικοδομητική συμμετοχή των πολιτών, προωθείται η καλή ποιότητα των ρυθμίσεων, αυξάνει τα επίπεδα συμμόρφωσης με το ρυθμιζόμενο θέμα,, μειώνει τα επίπεδα διαφθοράς και επιγενόμενα αυξάνει την εμπιστοσύνη των υποκειμένων της ρύθμισης.

10.3. Αναφερθείτε στα αποτελέσματα της διαβούλευσης, αναφέροντας επιγραμματικά τις κυριότερες απόψεις που εκφράστηκαν υπέρ και κατά της προτεινόμενης ρύθμισης ή επιμέρους θεμάτων της

Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης καταγράφηκαν, αναλύθηκαν, αξιολογήθηκαν και ενσωματώθηκαν κατά το μέρος που συνέβαλαν στην βελτίωση του τελικού κειμένου.

10.4. Αναφέρατε τον σχεδιασμό που έχει γίνει για τον κοινωνικό διάλογο και τη διαβούλευση και στο στάδιο της εφαρμογής της προτεινόμενης ρύθμισης

Ο κοινωνικός διάλογος βασίστηκε στην ενεργή και ουσιαστική διαβούλευση του νομοσχεδίου στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής πύλης του opengov.gr. Η διενέργεια της διαβούλευσης αποσκοπεί στη διασφάλιση της αρχής της διαφάνειας και κατ' επέκταση τη θωράκιση του κράτους δικαίου. Η προώθηση της αντιπροσωπευτικότητας και της συμμετοχικότητας της διαδικασίας μέσω της διαδικασίας διαβούλευσης εξασφαλίζει την αποτελεσματική αξιολόγηση και τελική ενσωμάτωση προτάσεων πολιτών και φορέων, προσδίδοντας προστιθέμενη αξία στο υπό ψήφιση σχέδιο νόμου.

ΕΚΘΕΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Επισπεύδων Φορέας: ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ:

«ΕΝΙΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ, ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΩΔΙΚΑ ΝΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ»

Το Σ/Ν ΑΝΑΡΤΗΘΗΚΕ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ στις 14 Μαΐου 2020, και ώρα 20.00 με τίτλο «Ρυθμίσεις για το Ελεγκτικό Συνέδριο και διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης».

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ 29 Μαΐου 2020, 08:00 και ώρα 08.00 **Δικτυακός τόπος**
Ανάρτησης : www.opengov.gr **ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ:** Δ. Βουζουνεράκη και Κ. Γαζέτα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ: Είκοσι πέντε (25)

ΠΛΗΘΟΣ ΑΡΘΡΩΝ:365

ΣΥΝΟΛΟ ΣΧΟΛΙΩΝ :Επί Κεφαλαίων Ενοτήτων και άρθρων : τριάντα επτά (37)

Επί του Κεφαλαίου 3: « ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΜΕΡΟΛΗΨΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ»

1. 15 Μαΐου 2020, 12:56 | Α.: «Όταν Κυβερνητικό στέλεχος σχολιάζει την εισαγγελέα στην υπόθεση Τοπαλούδη θεωρείται ότι διακυβεύεται η αμεροληψία της δικαιοσύνης; τι όχι;

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν έχει σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις

Επί του Κεφαλαίου 6: « ΔΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ»

1. 21 Μαΐου 2020, 11:08 | Κ. Δ.: «στα φυσικά και νομικά πρόσωπα η πληρεξουσιότητα σε δικηγόρο να είναι δυνατό να γίνεται και με βεβαίωση του γνήσιου της υπογραφής και από δικηγόρο -> όχι μόνο από δημόσια αρχή ή δημοτική αρχή ή συμβολαιογράφο»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

Επί του Κεφαλαίου 13: «ΟΙ ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ »

1. **15 Μαΐου 2020, 11:21 | Γ. Θ.:** «Να γίνονται οι επιδόσεις δικογράφων ηλεκτρονικά όπως ψηφίστηκε την 14/5/20».
2. **18 Μαΐου 2020, 09:42 | Ο.:** «Οι επιδόσεις γίνονται με προχειρότητα και πετάνε δικόγραφα στον δρόμο. Οι επιμελητές δεν μπαίνουν καν στην διαδικασία να δουν αν η διεύθυνση ισχύει με αποτέλεσμα ο διάδικος να έχει αλλάξει τόπο κατοικίας και προσωπικά δεδομένα να έρχονται στην κυριότητα τρίτων. Η ΑΠΔΠΧ είναι σαφής περί αυτού. Να υπάρξουν ποινές βαρύτατες σε περίπτωση δικαστικών επιμελητών που πετάνε έγγραφα στον δρόμο. Οι καταγγελίες να γίνονται με μία απλή αναφορά στο Υπουργείο, όχι στο σωματείο τους γιατί φέρνουν συνέχεια προσκόμματα με σκοπό να θαφτεί. Δικάζουν ερήμην ανθρώπους χωρίς να έχουν λάβει καν γνώση. Σταματήστε αυτό το έγκλημα επιτέλους.»
3. **Επί του άρθρου 67: « Όργανα Επίδοσης » 27 Μαΐου 2020, 19:05 | ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ :**« Η παράγραφος 1 του άρθρου προτείνουμε να διατυπωθεί ως εξής: «Οι επιδόσεις από τον ιδιώτη διάδικο γίνονται με δικαστικό επιμελητή και με ηλεκτρονικά μέσα, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 122 Α του Κ.Πολ.Δικ. αν δεν ορίζεται διαφορετικά σε ειδικές διατάξεις του παρόντος. Με την διατύπωση, αυτή θα είναι δυνατή η επίδοση και με ηλεκτρονικά μέσα από τον δικαστικό επιμελητή, επί τη βάση του προσφάτως (21.5.2020) ψηφισθέντος Νόμου, με τον οποίον εισάγεται νέο άρθρο 122 Α στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, περί επιδόσεων με ηλεκτρονικά μέσα.Υ.Γ. Τα σχόλια στο εν λόγω άρθρο, περί της προχειρότητας του δικαστικού επιμελητή κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, είναι προσβλητικά για τον κλάδο των δικαστικών επιμελητών και δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα. Ο δικαστικός επιμελητής, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, υπόκειται σε έλεγχο κατά τις διατάξεις του κώδικα δικαστικών επιμελητών (Ν. 2318/1995) και κάθε πολίτης έχει το δικαίωμα να προσφύγει στα αρμόδια πειθαρχικά συμβούλια ή στα αρμόδια ποινικά Δικαστήρια. Η διαδικασία διαβούλευσης, ΔΕΝ προσφέρεται για πικρόχολα σχόλια και ατεκμηρίωτες κατηγορίες.
4. **Επί του άρθρου 77 |Θ.:**«Επίδοση σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής» **18 Μαΐου 2020, 09:24 | :** «Επίδοση σε πρόσωπα άγνωστης διαμονής Τα αγνώστου διαμονής γίνονται συνήθεια για να βγαίνουν αποφάσεις ερήμην στα οικογενειακά. Είναι κοινό μυστικό. Οι δε δικαστικοί επιμελητές δεν μπαίνουν καν στην διαδικασία αναζήτησης του διαδίκου. Ας ανατρέξουμε σε δικηγορικά σάϊτ να δούμε πως βγάζουν αποφάσεις εν αγνοία του αντιδίκου. Τα λένε όλα οι ίδιοι.»
5. **Επί του άρθρου 78 : «Άρνηση παραλαβής» 16 Μαΐου 2020, 15:27 | Δημήτρης Γέμελος :** «Πρέπει να αλλάξει η διατύπωση στο άρθρο 78. Το έγγραφο δεν μπορεί και να επιδίδεται (διαδικασία θυροκόλλησης) και να αποστέλλεται μέσω συστημένης ταχυδρομικής επιστολής. Ένα από τα δύο πρέπει να είναι αντίγραφο.»

Παρατηρήσεις : Το υπ' αριθμ. 1 σχόλιο καλύπτεται από το ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 17. Το υπ' αριθμ. 2 σχόλιο δεν έχει σχέση με την προτεινόμενη ρύθμιση.

Το υπ' αριθμ. 3 σχόλιο δεν γίνεται δεκτό, γιατί οι επιδόσεις γίνονται μόνο από δικαστικούς επιμελητές του Δικαστηρίου. Το υπ' αριθμ. 4 σχόλιο δεν έχει σχέση με την προτεινόμενη ρύθμιση.

Το υπ' αριθμ. 5 σχόλιο γίνεται δεκτό.

Επί του Κεφαλαίου 16: «ΟΙ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΑΚΥΡΟΤΗΤΕΣ»

1. **27 Μαΐου 2020, 10:17 | Γ.Μ. :** «Σαν πρόεδρος της ΠΕΔΜΗΕΔΕ- Πανελλήνιας Ένωσης Μηχανολόγων Ηλεκτρολόγων ΕΔΕ προτείνω όπως : 1) Στο σχέδιο νόμου και τουλάχιστον για τις διαφορές του προσυμβατικού ελέγχου – αν όχι σε όλα τα αντικείμενα από τα οποία βλάπτεται μέλος πανελλήνιας ένωσης – το αντίστοιχο ένδικο μέσο , ήτοι προσφυγή ανάκλησης η αναθεώρησης πράξεως , να ασκείται νομίμως από το σωματείο , το οποίο έχει μέλη αναδόχους δημοσίων συμβάσεων , έργων η προμηθειών η υπηρεσιών εφόσον από την εφαρμογή της πράξεως του Ελεγκτικού Συνεδρίου είτε διώκεται μέλος είτε βλάπτονται τα συμφέροντά του. Στερείται πάσης λογικής και ασφάλειας δικαίου , να διώκεται ποινικά μέλος σωματείου από παράνομη ανάθεση και εκτέλεση εντάλματος δημόσιας υπηρεσίας και το σωματείο να θεωρείται παράνομο με την αρχή actio popularis και να καθορίζεται από το ΕΣ ότι δικαίωμα για ανάκληση εντάλματος έχουν η υπηρεσία που το εξέδωσε και αυτός που εισέπραξε τα χρήματα δηλαδή μόνο οι δύο παράνομοι και όχι ο βλαπτόμενος η η ένωση στην οποία ανήκει.(Ελ. Συνέδριο VII τμήμα σε συμβούλιο πράξη 0008/8-5-2018 Συνεδρ. 5η) 2) Σε πάμπολλα σημεία του σχεδίου νόμου αναφέρονται λόγοι ακυρότητας μίας σύμβασης η μίας δαπάνης . Προτείνεται σαν γενικός κανόνας να προστεθεί ότι αν μία σύμβαση η μία δαπάνη κριθεί παράνομη για λόγους που δεν εμπλέκεται ο ανάδοχος και δεν είναι στον έλεγχό του, αλλά αφορά σφάλματα υπηρεσίας η σύμβαση να σταματάει την ίδια στιγμή και να εκκαθαρίζεται και να εξοφλείται ο ανάδοχος για ότι έχει κάνει μέχρι τότε και πιθανός καταλογισμός παράνομων πράξεων να γίνεται στην υπηρεσία-φορέα-αρχή που έκανε το σφάλμα. Στην πράξη οποιαδήποτε αβλεψία η παρανομία γίνεται από μία δημόσια αρχή την πληρώνει ο ανάδοχος ο οποίος να είναι μικροποσά πρέπει να τα ξεχάσει και αν είναι σοβαρότερα ποσά τα αναζητάει από τα δικαστήρια και τα πληρώνεται-αν τα πληρωθεί ποτέ- μετά, από χρόνια και αφού έχει πληρώσει μεγάλο ποσοστό σε δικηγόρους και γεμίζοντας φυσικά και τα πινάκια των δικαστηρίων για ανύπαρκτες διαφορές. Έτσι το κράτος αυτοπροσδιορίζεται σε αναξιόπιστο συνεργάτη και το Ελεγκτικό Συνέδριο που απορρίπτει δαπάνες εκτελεσμένων συμβάσεων σε εταιρία οικονομικών δολοφόνων αντί για τηρητή της ασφάλειας δικαίου. (Μόνο στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας μένουν ανεξόφλητα για απόλυτα γελοίες παρατυπίες των οργάνων της 2.500 τιμολόγια τον χρόνο με αποτέλεσμα πλέον άμεσο στην ασφάλεια των πτήσεων.

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

Επί του Κεφαλαίου 20: «ΤΟ ΕΝΔΙΚΟ ΒΟΗΘΗΜΑ ΤΗΣ ΕΦΕΣΗΣ»

1. **Επί του άρθρου 116 «Εξουσίες του δικαστηρίου» 15 Μαΐου 2020, 19:20 | Σ. :** «Κατά το άρθρο 116, σε κάθε περίπτωση μη τήρησης της προηγούμενης ακρόασης (ως ουσιώδους τύπου της διαδικασίας) η προσβαλλόμενη πράξη ακυρώνεται και η υπόθεση αναπέμπεται στη Διοίκηση και μάλιστα ο έλεγχος της τήρησης του ουσιώδους αυτού τύπου θα γίνεται αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο!!! Τούτο θα οδηγήσει σε περιττές ακυρώσεις, όταν παρά την ανωτέρω παράλειψη της Διοίκησης να ζητήσει την άποψη του διοικούμενου πριν τον καταλογισμό, ο καταλογισθείς δεν έχει κάποιον ουσιώδη πραγματικό ισχυρισμό να προβάλει, ο οποίος θα επηρέαζε την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης. Ειδικώς η ακρόαση δεν θα έπρεπε να εξετάζεται αυτεπαγγέλτως και μάλιστα θα έπρεπε για το λυσιτελές της κατ' έφεση προβολής της να αναφέρονται και οι ισχυρισμοί, τους οποίους ο διοικούμενος θα προέβαλε ενώπιον της Διοίκησης, αν είχε κληθεί και οι οποίοι είναι ουσιώδεις, υπό την έννοια ότι θα μπορούσαν να ασκήσουν επιρροή στην εκτίμηση των πραγμάτων από τη Διοίκηση. Αλλιώς θα διαιωνίζονται διαφορές χωρίς πραγματικό όφελος για κανέναν (θα επικρέμεται ένας

καταλογισμός για χρόνια), με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το Δημόσιο συμφέρον και τη διασφάλιση της εύλογης διάρκειας των δικών, κατά το άρθρο 6 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α. και το άρθρο 20 παρ. 1 του Συντάγματος.»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

Επί του Κεφαλαίου 30 : «Η ΑΝΑΚΟΠΗ ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑΣ»

1. **16 Μαΐου 2020, 18:39 | Σ. :** «Για λόγους ασφάλειας δικαίου και σταθερότητας των διοικητικών καταστάσεων (ιδίως για την εκτέλεση της προσβαλλόμενης απόφασης) πρέπει να προβλέπεται και καταχρηστική προθεσμία για την άσκηση της ανακοπής ερημοδικίας (λ.χ. 3 ετών από τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης).»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

Επί του Κεφαλαίου 34 : «Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ »

1. **21 Μαΐου 2020, 11:52 | Κ.Δ. :** « πρέπει να υπάρξει η δυνατότητα μεταβατικής έδρας του Δικαστηρίου (έστω στο σχηματισμό των κλιμακίων ή τμημάτων) στα δικαστικά μέγαρα των εδρών των αποκεντρωμένων διοικήσεων»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

Επί του Κεφαλαίου 38 : «Ο ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ»

1. **21 Μαΐου 2020, 15:56 | Όνομα:** «Με την παρ. 3 του άρθρου 75 του Ν. 4635/19 (ΦΕΚ 167 Α), προστέθηκε στο άρθρο 23 του π.δ. 18/1989 (Δικονομία ΣτΕ) παράγραφος 4 ως εξής: «4. Η έκθεση των απόψεων της Διοίκησης και ο φάκελος που τη συνοδεύει υποβάλλονται αποκλειστικώς με ηλεκτρονικά μέσα, σε μορφή δεκτική περαιτέρω χρήσης και επεξεργάσιμη με αυτοματοποιημένα μέσα, από την 1η.1.2021. Η έκθεση απόψεων και το διαβιβαστικό έγγραφο, αν υπάρχει, φέρουν υποχρεωτικά προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος 1 του π.δ. 150/2001 και σύμφωνα με τις απαιτήσεις των άρθρων 25 έως 27 του Κανονισμού (ΕΕ) 910/2014. Στην έκθεση απόψεων πρέπει να επισημαίνονται διακριτά τα έγγραφα που αποτελούν περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου που αποστέλλεται και περιέχουν στοιχεία στα οποία η Διοίκηση ζητά να μην επιτραπεί η πρόσβαση των λοιπών διαδίκων, για τον λόγο ότι παραβιάζεται απόρρητο, το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις.». Ίσως να πρέπει να υπάρξει ανάλογη πρόβλεψη και στο άρθρο 248.»
2. **15 Μαΐου 2020, 17:09 | Σ.:** «Είναι πολύ σημαντικό να προστεθεί στην παράγραφο 1 του άρθρου 248 στη θέση του «και τις απόψεις της», το εξής «και αναλυτική έκθεση απόψεων για τη διαφορά, διευκρινίζοντας σαφώς το συναφές με κάθε ισχυρισμό πραγματικό μέρος». Έτσι, δηλαδή, όπως ορίζεται στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας και στο προεδρικό διάταγμα 18/1989. Διαφορετικά αφήνεται στην ευχέρεια του αρμόδιου υπαλλήλου το αν θα απαντήσει επί της έφεσης ή της αγωγής ή αν απλώς θα στείλει πανομοιότυπες γενικόλογες απόψεις σε κάθε υπόθεση. Επίσης, χρήσιμο θα ήταν να προβλέπεται ότι η μη αποστολή φακέλου συνοδευόμενου από απόψεις συνιστά ιδιαίτερο πειθαρχικό αδίκημα του αρμόδιου για την ενέργεια αυτή υπαλλήλου (αυτό ορίζεται τόσο στον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας όσο και στο προεδρικό διάταγμα 18/1989). Τα ανωτέρω δηλαδή

επιβάλλονται και για την ενότητα των δικονομικών ρυθμίσεων. Εν όψει αυτών, ο τίτλος του κεφαλαίου αυτού θα μπορούσε να είναι ακριβέστερα «Υποχρεώσεις της Διοίκησης».

Παρατηρήσεις : Το υπ' αριθμ. 1 σχόλιο καλύπτεται από το ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 17. Το υπ' αριθμ. 2 σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

Επί του Κεφαλαίου 51: « ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ »

1. **18 Μαΐου 2020, 09:11 | εκλογές ή αντικατάσταση:** «Την ειδική διαδικασία των οικογενειακών ο καθ' ου προκαταβάλει τα δικαστικά έξοδα στην ενάγουσα ειδάλλως ερημοδικεί. Πιο σεξιστικό κατάλοιπο ενάντια στην ισότητα ανδρών γυναικών δεν υπάρχει. Έχει καταντήσει η ιδιότητα του πατέρα στην Ελλάδα ποινικό αδίκημα και με αυτήν την κυβέρνηση πάρα τις προεκλογικές υποσχέσεις της. Σας ευχαριστούμε κε Υπουργέ.»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν έχει σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

Επί του Κεφαλαίου 53: «ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΥΜΒΑΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ»

1. **16 Μαΐου 2020, 00:21 | Σ. :** «Αναφέρω απλώς ότι πέραν των πολλών άλλων μειζόνων διαφορών του είδους του ασκούμενου από το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχου σε σχέση με αυτόν της ΑΕΠΠ, ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι πλήρης, αυτεπάγγελτος και καθολικός και δεν αρκείται σε ορισμένα ζητήματα που μπορεί να έχει προβάλει κάποιος θιγόμενος. Γι' αυτό και είναι απαραίτητη η εξέταση όλων των εγγράφων του φακέλου, η οποία πρακτικώς δεν είναι δυνατή, αν αυτά αποστέλλονται μόνον ηλεκτρονικώς, όπως καλοπροαίρετα προτάθηκε στο προηγούμενο σχόλιο.»
2. **17 Μαΐου 2020, 13:39 | Α.Φ. – ΔΗΜΟΣ ΝΑΞΟΥ & ΜΙΚΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ:** «Προσυπογράφω απόλυτα το προηγούμενο σχόλιο ως προς τη διαφορά του ασκούμενου ελέγχου της ΑΕΠΠ και του ΕΛΣυν και προσθέτω ότι κυρίαρχο κριτήριο για οποιασδήποτε ρύθμιση των σχετικών διαδικασιών πρέπει να είναι η διασφάλιση της ποιότητας του ασκούμενου ελέγχου. Ωστόσο θεωρώ ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης της προτεινόμενης διαδικασίας με χρήση σύγχρονων μέσων ΤΠΕ προς όφελος των πολιτών και αξίζει τον κόπο να εξεταστεί η εφαρμογή τους.»
3. **Επί του άρθρου 326 : « Διαδικασία άσκησης του προσυμβατικού ελέγχου» 15 Μαΐου 2020, 15:40 | Α.Φ. – Δήμος Νάξου και Μικρών Κυκλάδων:** « Η προτεινόμενη ρύθμιση στο άρθρο 326, χρήζει περαιτέρω βελτίωσης προς την κατεύθυνση της επέκτασης των διαδικασιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και στον προσυμβατικό έλεγχο. Άλλωστε το σύνολο των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων που εμπíπτουν στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, πραγματοποιείται με ηλεκτρονικό τρόπο, μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ). Το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο που αφορά τη διενέργεια των ηλεκτρονικών διαγωνισμών μέσω του ΕΣΗΔΗΣ [ΥΑ 56902/215/17 (ΦΕΚ 1924/Β/2-6-17), ΚΥΑ 117384/17 (ΦΕΚ 3821/Β/31-10-17)], προβλέπει τη δυνατότητα εγγραφής και πρόσβασης σε αυτό και των ελεγκτικών – εποπτικών αρχών (όπως είναι τα όργανα του ΕΛ.Συν. κατά τον προσυμβατικό έλεγχο). Ωστόσο, σήμερα, μόνο η Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) λειτουργεί μέσω του συστήματος. Το Ελεγκτικό Συνέδριο στα πλαίσια προσυμβατικού ελέγχου, δε χρησιμοποιεί τις ως άνω δυνατότητες, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται σοβαρά προβλήματα και καθυστερήσεις στις σχετικές διαδικασίες ελέγχου. Με το υφιστάμενο πλαίσιο (το οποίο δεν τροποποιείται από την προτεινόμενη ρύθμιση της παρ.1, του άρ. 326) οι αρμόδιοι φορείς, παρά το γεγονός ότι το σύνολο των διαδικασιών και εγγράφων είναι καταχωρημένα ηλεκτρονικά στα διάφορα υποσυστήματα του

ΕΣΗΔΗΣ, υποχρεούνται να εκτυπώσουν το σύνολο των εγγράφων και δικαιολογητικών!!! και μάλιστα με πρωτότυπες υπογραφές και σφραγίδες!!! και να αποστείλουν ταχυδρομικά τον ογκώδη φάκελο στην αρμόδια υπηρεσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Είναι σαφές ότι η ως άνω πρακτική είναι απαρχαιωμένη με τις σύγχρονες δυνατότητες και μέσα, καθιστά βασικούς στόχους της ηλεκτρονικής διαδικασίας δημοσίας σύμβασης (μείωση χρόνου διαδικασιών – διοικητικού φόρτου, εξοικονόμηση πόρων και προστασία περιβάλλοντος από εκτυπώσεις χαρτιού) άνευ αντικειμένου, δυσχεραίνει χωρίς ουσιαστικό λόγο την όλη διαδικασία ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων και τελικά την εξυπηρέτηση των πολιτών. Τα ως άνω προβλήματα επιλύονται άμεσα, απλώς και μόνο με τη χρήση και από μέρους των οργάνων του Ελεγκτικού Συνεδρίου στα πλαίσια προσυμβατικού ελέγχου της πλατφόρμας του ΕΣΗΔΗΣ, όπως άλλωστε προβλέπεται και στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο που προαναφέρθηκε. Χαρακτηριστικό καλό παράδειγμα εφαρμογής της χρήσης του ΕΣΗΔΗΣ από ελεγκτική αρχή, είναι η χρήση του από την ΑΕΠΠ, η οποία δεν απαιτεί κανένα έντυπο δικαιολογητικό, ενώ ελέγχει το σύνολο του διαγωνισμού μέσω της πλατφόρμας. Η προτεινόμενη ρύθμιση της παρ.2, του άρθρου 326, σύμφωνα με την οποία η διακίνηση της οριστικής πράξης του Ελεγκτικού Συνεδρίου γίνεται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Ωστόσο με δεδομένο ότι το θεσμικό πλαίσιο του ΕΣΗΔΗΣ [ΥΑ 56902/215/17 (ΦΕΚ 1924/Β/2-6-17), ΚΥΑ 117384/17 (ΦΕΚ 3821/Β/31-10-17)], προβλέπει τη διακίνηση εγγράφων μέσω της λειτουργικότητας της «επικοινωνίας» κ.λπ. (άρθρο 8 ανωτέρω ΥΑ, ΚΥΑ), η ως άνω διακίνηση θα μπορούσε να γίνεται μέσω ΕΣΗΔΗΣ.

4. **15 Μαΐου 2020, 10:47 | Α.Φ. :** « Στο άρθρο 326, η μόνη αλλαγή που παραπέμπει στην απαίτηση για εκσυγχρονισμό της διαδικασίας (δεδομένης και της ταχείας προώθησης των διαδικασιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης) είναι η πρόβλεψη της παρ.2 για διακίνηση της οριστικής πράξης του Ελ.Συν. με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Αντίθετα στην παρ.1 αναφέρεται ότι «Για το σκοπό του προβλεπόμενου στο Κεφάλαιο αυτό ελέγχου, υποβάλλεται στο οικείο κατά περίπτωση Κλιμάκιο Προσυμβατικού Ελέγχου ή στον Επίτροπο από τον αρμόδιο Υπουργό ή φορέα ο φάκελος με όλα τα σχετικά έγγραφα και στοιχεία.» Με δεδομένο ότι πλέον όλες οι διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων διενεργούνται με ηλεκτρονικό τρόπο μέσω του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) και κατά συνέπεια το σύνολο των απαιτούμενων στοιχείων υποβάλλεται με ηλεκτρονικό τρόπο, θεωρώ ότι στην παρ.1 του ως άρθρου 326, θα πρέπει να επιβάλλεται η χρήση του ΕΣΗΔΗΣ και κατά τον προσυμβατικό έλεγχο από τα στελέχη του Ελεγκτικού Συνεδρίου όπως συμβαίνει σήμερα και με την Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ). Διαφορετικά η προτεινόμενη ρύθμιση διατηρεί την υφιστάμενη απαρχαιωμένη διαδικασία κατά την οποία οι φορείς υποχρεούνται να εκτυπώνουν πλήθος δικαιολογητικών και εντύπων (τα οποία υπάρχουν σε ηλεκτρονική μορφή στο ΕΣΗΔΗΣ) και να αποστέλλουν σχετικούς ογκώδεις φακέλους στην αρμόδια υπηρεσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με ότι συνεπάγεται σε παντελώς άσκοπο διοικητικό φόρτο, δαπάνες, περιβαλλοντικές συνέπειες από κατανάλωση χαρτιού κ.λπ.»

Παρατηρήσεις : Τα υπ' αριθμ. 1 και 2 σχόλια ελήφθησαν υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση. Τα υπ' αριθμ. 3 και 4 σχόλια δεν γίνονται δεκτά, καθόσον ήδη δεν απαγορεύεται η ηλεκτρονική υποβολή φακέλου προς προσυμβατικό έλεγχο.

Επί του Κεφαλαίου 56 ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΚΑΙ ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

1. **Επί του άρθρου 343 :** «Ρυθμίσεις για τον έλεγχο του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους και τις Διαδηλώσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου» 16 Μαΐου 2020, 17:19 | Σ. : «Στο άρθρο

343 ορίζεται «Το Ελεγκτικό Συνέδριο επιστρέφει τον απολογισμό και ισολογισμό του Κράτους στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους μαζί με τις σχετικές διαδηλώσεις του εντός της προθεσμίας που προβλέπεται στο άρθρο 76 παρ. 1 του ν. 2362/1995». Όμως, με το άρθρο 177 παρ. 1 του ν. 4270/2014 καταργήθηκε το άρθρο 76 του ν. 2362/1995. Πρόκειται επομένως για το ισχύον άρθρο 167 παρ. 1 του ν. 4270/2014 (δεν καλύπτεται από το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 177 του ν. 4270/2014, με το οποίο ρυθμίζονται αναφορές σε τότε υφιστάμενες διατάξεις που καταργούνται με το νόμο αυτό)»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο γίνεται δεκτό.

Επί του Κεφαλαίου 57 «ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ»

1. **22 Μαΐου 2020, 00:51 | Δ.Κ.:** « Γιατί ο καταλογισμός ελλειμμάτων από το Κλιμάκιο, μετά την έκθεση Επιτρόπου, να γίνεται μόνο για ποσά άνω των 100.000 ευρώ και όχι εν γένει για όλες τις περιπτώσεις; Έτσι αποφεύγεται η υπερεξουσία ενός μόνο υπαλλήλου στην ευχέρεια καταλογισμού και ο τυχόν πειρασμός συναλλαγής, περιενδύεται η τελική καταλογιστική πράξη με αυξημένες δικαστικές εγγυήσεις και αναπληρώνεται το εργασιακό κενό στα Κλιμάκια μετά την κατάργηση της διαδικασίας του προληπτικού ελέγχου.»
2. **Επί του άρθρου 345 «Αρμοδιότητα καταλογισμού» 27 Μαΐου 2020, 10:20 | Όνομα:** «Το όριο των 100.000, του άρθρου 345, να μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση της Ολομελείας, που θα δημοσιεύεται στην ΕτΚ.»

Παρατηρήσεις :Τα σχόλια ελήφθησαν υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

1. **28 Μαΐου 2020, 22:34 | Η.Σ. :** «Τροπολογία σχετική με τον νέο Π.Κ. Μετά την θέση σε ισχύ του νέου Π.Κ. εγκλήματα όπως η υπεξαίρεση (375), προϋποθέτουν την έγκληση από τον παθόντα ή σε ερίπτωση που η ποινική δίωξη είχε αρχίσει πριν τον νέο Π.Κ. απαιτείται να υποβληθεί εντός 4 μηνών (έως 01-11-2019) δήλωση από τον παθόντα για συνέχιση της ποινικής διαδικασίας. Στον Π.Κ. αλλά και στον Κ.Π.Δ. δεν προβλέφθηκε οι υποθέσεις αυτές, που δεν κατατέθηκαν οι σχετικές δηλώσεις των παθόντων, να τήθωνται στο αρχείο, μετά την 01-11-2019, με πράξη των αρμόδιων εισαγγελέων ή κατόπιν πρότασής τους στο αρμόδιο Δικαστικό Συμβούλιο. Εν όψη των δυσκολιών που προστίθενται λόγω της υγειονομικής κρίσης νομίζω μία τέτοια πρόβλεψη (μέσω τροπολογίας) θα έκανε το αυτονόητο ώστε να μην χρειάζεται μόνο για την διαπίστωση του γεγονότος της μη υποβολής δήλωσης από τον παθόντα, να πραγματοποιείται δίκη. Πρόσφατα με τροπολογία δόθηκε η δυνατότητα στους εισαγγελείς με πράξη τους να αρχειοθετούν ποινικές υποθέσεις που προβλέπουν ποινές μέχρι 1 έτος. Κάτι ανάλογο, ίσως καλύτερα με έκδοση βουλεύματος, θα έπρεπε να γίνει και για τις ποινικές υποθέσεις που λόγω της μη υποβολής δήλωσης από τον παθόντα για συνέχιση της ποινικής δίωξης ουσιαστικά δεν θα εκδικαστούν. Για πιο λόγο να υποχρεωθούν κατηγορούμενοι, συνήγοροι, μάρτυρες να παραστούν σε μία δίκη με μόνο σκοπό να διαπιστωθεί από τους δικαστές η παύση της δίωξης.

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν έχει σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

2. **26 Μαΐου 2020, 14:08 | Θ.Β. :** «Είναι γνωστό ότι στα μεγάλα Διοικητικά Εφετεία και Πρωτοδικεία της χώρας λειτουργούν ήδη ειδικά τμήματα εκδίκασης συγκεκριμένων κατηγοριών υποθέσεων. Τα τμήματα αυτά στοχεύουν στην μεγαλύτερη εξειδίκευση των δικαστών και η μέχρι σήμερα λειτουργία τους έχει στεφθεί με επιτυχία. Στο σ/ν με τίτλο «Ρυθμίσεις για το Ελεγκτικό Συνέδριο και διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης», περιέχεται άρθρο 362 με τίτλο «Ειδικά τμήματα Διοικητικών Δικαστηρίων» με το οποίο ο νομοθέτης επιδιώκει την περαιτέρω αναβάθμιση των ήδη υφιστάμενων, κατά τα ανωτέρω, τμημάτων. Εν προκειμένω, η προεκτεθείσα προτεινόμενη διάταξη, η οποία καταρχήν συνάδει με την παλιά και ήδη αντικατασταθείσα διάταξη του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων (Ν 1756/1988), δημιουργεί εύλογο προβληματισμό στο εδάφιο α' αυτής, καθώς η προβλεπόμενη έγκριση της Ολομέλειας του οικείου Δικαστηρίου, προβλέπεται εκ των υστέρων, δηλαδή μετά την ίδρυση των σχετικών «Ειδικών τμημάτων», μάλιστα δε, αν τελικά η έγκριση αυτή δεν δοθεί, ουδόλως εμποδίζει την συζήτηση των ήδη προσδιορισμένων στα ειδικά τμήματα υποθέσεων. Καθίσταται επομένως αναγκαία η τροποποίηση του εδαφίου α' της ανωτέρω διάταξης, ώστε η έγκριση της Ολομέλειας του οικείου Δικαστηρίου να είναι αναγκαία προϋπόθεση για την λειτουργία των ειδικών τμημάτων και να δίδεται πριν αυτά λειτουργήσουν και ανατεθούν υποθέσεις στους σχηματισμούς τους. Περαιτέρω, θα πρέπει να επανεξεταστεί και το εδάφιο γ' της προτεινόμενης διάταξης το οποίο ορίζει ότι «Στα ειδικά τμήματα μπορούν να εισαχθούν επίσης και άλλες υποθέσεις, εάν, κατά την κρίση του τριμελούς συμβουλίου διεύθυνσης ή του δικαστή που διευθύνει το δικαστήριο, τούτο απαιτείται λόγω υπηρεσιακών αναγκών...». Η ρύθμιση του εδαφίου αυτού, δημιουργεί εύλογο προβληματισμό, σχετικά με την τήρηση του κατοχυρωμένου στο άρθρο 8 του Συντάγματος θεμελιώδους δικαιώματος του νόμιμου δικαστή. Τούτο διότι, οι εισαχθείσες, κατά το εδάφιο γ', στα «ειδικά τμήματα» υποθέσεις, δεν θα είναι εκ των προτέρων και αντικειμενικά ορισμένες, ούτε θα έχουν εγκριθεί από την οικεία Ολομέλεια, (καθώς το εδάφιο γ' δεν προβλέπει τέτοια έγκριση), αλλά θα είναι υποθέσεις οι οποίες θα ορίζονται εκάστοτε από τον Διοικούντα το Δικαστήριο με κριτήριο τις «υπηρεσιακές ανάγκες». Μάλιστα, η περίπτωση της ανάθεσης κατά το εδάφιο γ' της προτεινόμενης διάταξης στα ανωτέρω «Ειδικά τμήματα» κατά την κρίση του τριμελούς συμβουλίου διεύθυνσης του δικαστηρίου, δεν τυγχάνει ούτε της έγκρισης της Ολομέλειας που προβλέπεται από την παρ. α' του εν λόγω άρθρου. Καθίσταται επομένως αναγκαία η περαιτέρω ενασχόληση του νομοθέτη με την διάταξη του άρθρου 362 του ανωτέρω ν/σ, ώστε η προβλεπόμενη στο εδάφιο α' έγκριση της Ολομέλειας του οικείου Δικαστηρίου, περί της σύστασης των «Ειδικών τμημάτων» αυτού, να προηγείται της σύστασης τους και να είναι αναγκαία προϋπόθεση για τη λειτουργία τους, το δε εδάφιο γ' της διάταξης να απαλειφθεί πλήρως για τους ανωτέρω εκτεθέντες λόγους.»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο έγινε δεκτό

3. **22 Μαΐου 2020, 08:39 | Ι.Κ. :** «ΘΕΜΑ : ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ (α) Πρόταση ιδρύσεως Πρωτοδικείου Ανατολικής Αττικής [έδρα : Αγία Παρασκευή – Σταθμός Μετρό] ιδίως για την κατά τόπο αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των πολυσχιδών νομικών και δικαστικών εκκρεμοτήτων από την φυσική καταστροφή στο Μάτι και τον Νέο Βουτζά Αττικής, που θα απαιτήσουν πολυετείς δικαστικές αντιδικίες και διαδικασίες, και υπαγωγή των επιχωρίων Ειρηνοδικείων, β) Πρόταση ιδρύσεως Πρωτοδικείου Δυτικής Αττικής [έδρα : Ανθούπολη – Σταθμός Μετρό] για τις καταστροφές στην ευρύτερη Περιοχή (τέως) Μεγαρίδος, καθώς και για

την αναβάθμιση της περιοχής, και υπαγωγή των επιχωρίων Ειρηνοδικείων, (γ) Αναγκαστική σύνδεση της ίδρυσης των νέων Πρωτοδικείων Ανατολικής και Δυτικής Αττικής με τις προσφάτως προκύψασες νέες Εκλογικές Περιφέρειες στην Αττική κατόπιν της διάσπασης των τέως ανοικονόμητων εκλογικών περιφερειών και την ανάγκη ευχερέστερης εποπτείας της διαδικασίας των Εκλογών από τους Εφόρους ανά Πρωτοδικείο, ιδίως εάν ασκηθεί και η νομοθετική πρωτοβουλία περί – επιστολικής ή όχι – ψήφου στους Έλληνες Εξωτερικού, (δ) Πρόταση ίδρυσης [μετά αυτήν των δύο νέων Πρωτοδικείων] και ενός νέου Εφετείου [το λειτουργούν Εφετείο Πειραιώς πρέπει να παραμείνει ως έχει ενισχυομένης από πλευράς ταχύτητας της ειδικής καθ'ύλην αρμοδιότητας των διαφορών Ναυτικού Δικαίου σε συνεννόηση με τον κόσμο της Ελληνικής Ναυτιλίας] : το λειτουργούν Εφετείο Αθηνών θα είναι αρμόδιο για το Πρωτοδικείο Αθήνας και το νέο Πρωτοδικείο Δυτικής Αττικής, ενώ το ΝΕΟ Εφετείο ΑΤΤΙΚΗΣ {έδρα : η αυτή ορισθησόμενη έδρα του Πρωτοδικείου Ανατολικής Αττικής} θα είναι αρμόδιο για το νέο Πρωτοδικείο Ανατολικής Αττικής και κατά συγχώνευση για το έως σήμερα απαραδέκτως υποστελεχωμένο και υπολειτουργούν Εφετείο Ευβοίας (Χαλκίδα) διατηρώντας στην Χαλκίδα Μεταβατική Έδρα του προς αποφυγή τοπικών αντιδράσεων, ιδίως μετά την διαπίστωση από το Πανελλήνιο από την «Υπόθεση Αρ. Φλώρου» της πλημμελούς λειτουργίας του έως σήμερα διορθώνοντας έτσι την προ ετών αστοχία της το πρώτον ιδρύσεώς του, (ε) Πρόταση ίδρυσης αντίστοιχων Υπηρεσιών Εισαγγελιών στις νέες Δικαστικές Μονάδες, (στ) Πρόταση κατά Κώδικα Δικηγόρων υποχρεωτικής κατά δεσμία αρμοδιότητα ίδρυσης και συγκρότησης δύο (2) ΝΕΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ με διχοτόμηση του ΔΣΑ λόγω της ίδρυσης των δύο Νέων Πρωτοδικείων, κάτι που άλλωστε αποτελεί τον ΜΟΝΟ, πλην ανομολόγητο και αδημοσιοποίητο, λόγο για την τόσο «έντονη» αντίδραση του ΔΣΑ και μέρους των Μελών ΔΣ των Δικαστικών Ενώσεων – έκαστος μπορεί βάσιμα να αναμείνει μόνο θετικές εξελίξεις για το Δικηγορικό Σώμα, την Δικαιοσύνη, τον ίδιο τον υδροκέφαλο σημερινό ΔΣΑ και την Επιστήμη από την λειτουργία των Νέων Συλλόγων και των ΔΣ αυτών σε θεσμικό, επιστημονικό, συνδικαλιστικό, ακόμα και πολιτικό επίπεδο, με την ανάδειξη νέων ισορροπιών και άφθαρτων προσώπων στον εν λόγω επαγγελματικό χώρο. (ζ) Πρόταση νομοθετικής τροποποίησης του ισχύοντος Οργανισμού Δικαστηρίων προς την κατεύθυνση της ΕΠΑΝΑΚΑΘΙΕΡΩΣΗΣ και ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ κατά τα πρότυπα του Ν. 2797/09.07.1922 του ευδοκίμως ισχύσαντος ιεραρχικού βαθμού του ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΦΕΤΩΝ και του ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ σε αντιστοιχία με τον βαθμό του Αντιπροέδρου ΑΠ, καθώς και των Αντεισαγγελέα Πρωτοδικών, Αντεισαγγελέα Εφετών, Αντεισαγγελέα ΑΠ, με σκοπό τόσο την συμπλήρωση στην δικαστική ιεραρχία του συνταγματικού χαρακτηριστικού της αρμονίας, της αξιοκρατίας και της διαρκούς αξιολόγησης κατά την ανέλιξη των Δικαστικών Λειτουργών, καθώς και την ανάδειξη νέων δυνάμεων και προσώπων στο Δικαστικό Σώμα προς το συμφέρον της ίδιας της δικαιοδοτικής λειτουργίας.»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν έχει σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

4. 22 Μαΐου 2020, 08:52 | Ι.Κ. : « ΘΕΜΑ : ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ (α) Πρόταση ιδρύσεως Πρωτοδικείου Ανατολικής Αττικής [έδρα : Αγία Παρασκευή – Σταθμός Μετρό] ιδίως για την κατά τόπο αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των πολυσχιδών νομικών και δικαστικών εκκρεμοτήτων από την φυσική καταστροφή στο Μάτι και τον Νέο Βουτζά Αττικής, που θα απαιτήσουν πολυετείς δικαστικές αντιδικίες και διαδικασίες, και υπαγωγή των επιχωρίων Ειρηνοδικείων, (β) Πρόταση ιδρύσεως Πρωτοδικείου Δυτικής Αττικής [έδρα : Ανθούπολη – Σταθμός Μετρό] για τις καταστροφές στην ευρύτερη Περιοχή (τέως) Μεγαρίδος, καθώς και για την αναβάθμιση της περιοχής, και υπαγωγή των επιχωρίων Ειρηνοδικείων, (γ) Αναγκαστική σύνδεση της ίδρυσης των νέων Πρωτοδικείων Ανατολικής και

Δυτικής Αττικής με τις προσφάτως προκύψασες νέες Εκλογικές Περιφέρειες στην Αττική κατόπιν της διάσπασης των τέως ανοικονόμητων εκλογικών περιφερειών και την ανάγκη ευχερέστερης εποπτείας της διαδικασίας των Εκλογών από τους Εφόρους ανά Πρωτοδικείο, ιδίως εάν ασκηθεί και η νομοθετική πρωτοβουλία περί – επιστολικής ή όχι – ψήφου στους Έλληνες Εξωτερικού, (δ) Πρόταση ίδρυσης [μετά αυτήν των δύο νέων Πρωτοδικείων] και ενός νέου Εφετείου [το λειτουργούν Εφετείο Πειραιώς πρέπει να παραμείνει ως έχει ενισχυομένης από πλευράς ταχύτητας της ειδικής καθ' ύλην αρμοδιότητας των διαφορών Ναυτικού Δικαίου σε συνεννόηση με τον κόσμο της Ελληνικής Ναυτιλίας] : το λειτουργούν Εφετείο Αθηνών θα είναι αρμόδιο για το Πρωτοδικείο Αθήνας και το νέο Πρωτοδικείο Δυτικής Αττικής, ενώ το ΝΕΟ Εφετείο ΑΤΤΙΚΗΣ {έδρα : η αυτή ορισθησόμενη έδρα του Πρωτοδικείου Ανατολικής Αττικής} θα είναι αρμόδιο για το νέο Πρωτοδικείο Ανατολικής Αττικής και κατά συγχώνευση για το έως σήμερα απαραδέκτως υποστελεχωμένο και υπολειτουργούν Εφετείο Ευβοίας (Χαλκίδα) διατηρώντας στην Χαλκίδα Μεταβατική Έδρα του προς αποφυγή τοπικών αντιδράσεων, ιδίως μετά την διαπίστωση από το Πανελλήνιο από την «Υπόθεση Αρ. Φλώρου» της πλημμελούς λειτουργίας του έως σήμερα διορθώνοντας έτσι την προ ετών αστοχία της το πρώτον ιδρύσεώς του, (ε) Πρόταση ίδρυσης αντίστοιχων Υπηρεσιών Εισαγγελιών στις νέες Δικαστικές Μονάδες, (στ) Πρόταση κατά Κώδικα Δικηγόρων υποχρεωτικής κατά δεσμία αρμοδιότητα ίδρυσης και συγκρότησης δύο (2) ΝΕΩΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ με διχοτόμηση του ΔΣΑ λόγω της ίδρυσης των δύο Νέων Πρωτοδικείων, κάτι που άλλωστε αποτελεί τον ΜΟΝΟ, πλην ανομολόγητο και αδημοσιοποίητο, λόγο για την τόσο «έντονη» αντίδραση του ΔΣΑ και μέρους των Μελών ΔΣ των Δικαστικών Ενώσεων – έκαστος μπορεί βάσιμα να αναμείνει μόνο θετικές εξελίξεις για το Δικηγορικό Σώμα, την Δικαιοσύνη, τον ίδιο τον υδροκέφαλο σημερινό ΔΣΑ και την Επιστήμη από την λειτουργία των Νέων Συλλόγων και των ΔΣ αυτών σε θεσμικό, επιστημονικό, συνδικαλιστικό, ακόμα και πολιτικό επίπεδο, με την ανάδειξη νέων ισορροπιών και άφθαρτων προσώπων στον εν λόγω επαγγελματικό χώρο. (ζ) Πρόταση νομοθετικής τροποποίησης του ισχύοντος Οργανισμού Δικαστηρίων προς την κατεύθυνση της ΕΠΑΝΑΚΑΘΙΕΡΩΣΗΣ και ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ κατά τα πρότυπα του Ν. 2797/09.07.1922 του ευδοκίμως ισχύσαντος ιεραρχικού βαθμού του ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΕΦΕΤΩΝ και του ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ σε αντιστοιχία με τον βαθμό του Αντιπροέδρου ΑΠ, καθώς και των Αντεισαγγελέα Πρωτοδικών, Αντεισαγγελέα Εφετών, Αντεισαγγελέα ΑΠ, με σκοπό τόσο την συμπλήρωση στην δικαστική ιεραρχία του συνταγματικού χαρακτηριστικού της αρμονίας, της αξιοκρατίας και της διαρκούς αξιολόγησης κατά την ανέλιξη των Δικαστικών Λειτουργών, καθώς και την ανάδειξη νέων δυνάμεων και προσώπων στο Δικαστικό Σώμα προς το συμφέρον της ίδιας της δικαιοδοτικής λειτουργίας.»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν έχει σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

5. **22 Μαΐου 2020, 08:16 | Ι.Κ. :** « ΘΕΜΑ : ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΑΣΤΙΚΩΝ ΔΙΚΩΝ Α. 1. Τα συσσωρευμένα προβλήματα δεκαετιών στην λειτουργία της πολιτικής/αστικής δικαιοσύνης ως αποτέλεσμα ελλείψεως πόρων και εξοπλισμού μεν, μα κυρίως ελλείψεως βούλησης και δημιουργικής διάθεσης, έχουν φέρει την κατάσταση στην Δικαιοσύνη στην Χώρα μας στα όριά της. Αποτέλεσμα δεν είναι μόνο το δομικό πρόβλημα των Δικαστηρίων περί την εξοργιστική πολλές φορές καθυστέρηση κατά την απονομή της δικαιοσύνης, για το οποίο ακόμα η Χώρα διατρέχει τον κίνδυνο αποπομπής από την ΕΣΔΑ [ΕΔΔΑ Υπόθεση Αθανασίου/Ελληνική Δημοκρατία (2009)] – ΠΑΡΟΤΙ ΑΠΟ 15.05.2020 ΤΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ – πέραν της προσθήκης δημοσιονομικού κόστους και οικονομικού κόστους απώλειας ανθρωποημερών, αλλά και η ημέρα με την ημέρα εμπέδωση στην κοινωνία του

αισθήματος πλήρους ανασφάλειας Δικαίου και εδραίας απογοήτευσης στους πολίτες από την διάψευση των προσδοκιών τους περί την ζοφερή πραγματικότητα του συνταγματικώς προβλεπόμενου κοινωνικού κράτους Δικαίου. Στην τρέχουσα συγκυρία επιβάλλονται πρακτικές λύσεις, ενώ οι επιβαλλόμενες μεταρρυθμίσεις κατά την άσκηση νομοθετικής πρωτοβουλίας από το Υπουργείο σας θα μπορούσαν να έχουν χρονικό στόχο και ορίζοντα εφαρμογής την 25η Οκτωβρίου, Ευρωπαϊκή Ημέρα Πολιτικής/Αστικής Δικαιοσύνης. 2. Μέσα στις τόσες κατά καιρούς προτάσεις, όπως έχουν κατατεθεί ιδίως την τελευταία δεκαετία από τους Δικηγορικούς Συλλόγους της Χώρας, τις Επιστημονικές Ενώσεις περί τους Κλάδους του Ιδιωτικού Δικαίου, τα Επιμελητήρια και την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων, στα πλαίσια των προβλέψεων των επί σειράς ετών Εκθέσεων της Επιτροπής / Justice Scoreboard ως υποβάλω ταπεινοφρόνως και την ημέτερη προσανατολισμένη σε συγκεκριμένα θέματα, όπως έχουν θεσπισθεί και καταστρωθεί στον ισχύοντα ΚΠολΔ. Περαιτέρω φρονώ ότι δεν αποτελεί λύση από μόνη της η κάλυψη των υπηρεσιακών κενών στις οργανικές θέσεις δικαστικών υπαλλήλων και γραμματέων, όπως αυτές προβλέπονται στους ήδη απηρχαιωμένους Οργανισμούς των Δικαστηρίων της Χώρας, ούτε η πρόσληψη ισόβιων Δικαστικών Λειτουργών. Μάλιστα θεωρώ ότι η κάλυψη των υπηρεσιακών κενών μπορεί να γίνει με κινητικότητα, ενώ η ανάθεση δευτερευουσών και βοηθητικών υπηρεσιών στις Γραμματείες Πολιτικών Δικαστηρίων μπορούν να ανατεθούν αζημίως με αυστηρή επιλογή σε καταδικασθέντες προσφέροντες κοινωφελή εργασία κατ'άρ. 105Α Νέου ΠΚ. Β. Συγκεκριμένες προτάσεις θα μπορούσαν να είναι: -. Υποχρεωτική ηλεκτρονική κατάθεση εισαγωγικών δικογράφων δίκης (άρ. 215 επ. ΚΠολΔ) και δικογράφων και εγγράφων περί την ανοιγείσα δίκη (άρ. 237 ΚΠολΔ) σε όλα ανεξαιρέτα τα Δικαστήρια της Χώρας ταυτόχρονα υπό την έννοια ότι είναι προτιμότερο ακόμα και να ανασταλούν επί διάστημα οι λειτουργίες των Γραμματειών των ενδιαφερομένων Δικαστηρίων, για να υπαχθούν στην ψηφιακή δομή, αρκεί να υποδέχονται τις καταθέσεις δικογράφων αποκλειστικώς ψηφιακά. -. Αντικατάσταση παραβόλων κατάθεσης και δικαστικών ενσήμων υψηλού ποσού κατά την κατάθεση με αντίστοιχα μικρού πάγιου ποσού και πολλαπλασιασμός της επιβαλλόμενης δικαστικής δαπάνης και των δικαστικών εξόδων.-. Κατάργηση του θεσμού της αναβολής και ειδικώς των άρθρων 241 ΚΠολΔ περί αναβολής συζήτησης του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου, καθώς και λοιπών άρθρων περί αναβολής (πχ ΚΠολΔ 265, 266), και θέσπισης της δυνατότητας διακοπής της δίκης για λόγους ανωτέρας βίας και συνέχισής της άπαξ εντός δεκαπενθημέρου με την ίδια σύνθεση.-. Κατάργηση της νεοφανούς και μη ρητώς προβλεπόμενης στον Κώδικα οιοθεί διαδικαστικής ενέργειας «ματαιώση ή παραίτηση μετά την συζήτηση».-. Υποχρεωτική καθιέρωση προκατάθεσης έγγραφης δήλωσης παράστασης των Δικηγόρων των αντιδίκων σε όλες τις διαδικασίες (άρ. 242 ΚΠολΔ) ενώπιον όλων των Δικαστηρίων με ταυτόχρονο αυστηρό περιορισμό των διαδικασιών, που επιβάλλουν την προφορική συζήτηση.-. Μεταφορά πολλών διαδικασιών γνήσιας και μη γνήσιας εκούσιας δικαιοδοσίας και ομάδων Υποθέσεων κατ'άρ. 93 παρ. 2 Συντάγματος στα διοικητικά και μη δικαστικά όργανα εκούσιας δικαιοδοσίας (λχ στους Συμβολαιογράφους : συναινετικές προσημειώσεις και άρσεις προσημειώσεων, Διαταγές πληρωμής, Διαταγές αποδόσεως μισθίων, Καταστατικά Σωματείων και εταιρικά, κληρονομητήρια, εκδόσεις πιστοποιητικών, ή στους Υποθηκοφύλακες : Υποθέσεις Κτηματολογίου). – Καθιέρωση θεσμού ιδιωτών επί πενταετή θητεία Επίκουρων Μελών Πολιτικών/Αστικών Δικαστηρίων προς άμεση βοήθεια του έργου των Δικαστών. – Επαναφορά θεσμού εισηγητή Δικαστή κατ'άρ. 240 ΚΠολΔ/1968. -.Ενίσχυση της προληπτικής δικαστικής προστασίας κατ'άρ. 69 ΚΠολΔ. -.Ενίσχυση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών.-.Σύντμηση σε πεντάμηνη της έως σήμερα οκτάμηνης προθεσμίας άρθ. 307 ΚΠολΔ για την έκδοση Απόφασης - .Καθιέρωση νέου άρθρου 559Α στον ΚΠολΔ αντίστοιχου του άρθ. 53 παρ. 3 κωδ.ΠΔ 18/1989 στην

αναιρετική διαδικασία και ως λόγου παραδεκτού η έλλειψη νομολογίας ΑΠ στο αναιρεσιβαλλόμενο ζήτημα. -Καθιέρωση νέου άρθρου 566Α ΚΠολΔ περί Συμβουλίου Τμήματος ΑΠ για την εκκαθάριση των ήδη κατατεθεισών προφανώς απαραδέκτων και αβασίμων Αιτήσεων Αναίρεσεως ιδιωτών και του Ελληνικού Δημοσίου έως σήμερα.-Καθιέρωση νέου άρθρου 566Β ΚΠολΔ αντίστοιχου με τα άρθρα 34Α και 34Β κωδ.ΠΔ 18/1989 περί της διαδικασίας και των δικαστικών δαπανών και εξόδων επί απαραδέκτων Αιτήσεων Αναίρεσεως.-Ενίσχυση της διαδικασίας διαμεσολάβησης, πλην όμως του προαιρετικού χαρακτήρα της. -Ενίσχυση της συμβιβαστικής επέμβασης ειρηνοδίκη (208 επ. ΚΠολΔ) προς επίτευξη δικαστικού συμβιβασμού, καθώς και των διαδικασιών των άρθρων 214Α (συμβιβαστική επέμβαση διαφορών) και 214Β ΚΠολΔ (δικαστική μεσολάβηση). Η ενίσχυση μπορεί να υλοποιηθεί διά (ι) της καθιέρωσης των διαδικασιών αυτών ενώπιον όλων των πρωτοβάθμιων Δικαστηρίων και σε όλες τις διαδικασίες αστικών διαφορών επί ποινή απαραδέκτου ως υποχρεωτικών και συνοπτικών, (ιι) διά της υποχρεωτικής παράστασης αμφοτέρων των πλευρών επί ποινή συνομολόγησης της απουσιάζουσας των αξιώσεων της επισπεύδουσας στην απόπειρα εξώδικης επίλυσης και καταδίκης της σε αυξημένη δικαστική δαπάνη, της υποχρεωτικής σύνταξης πρακτικού συνάντησης και μη κατάληξης σε καμία συνεννόηση ή συμφωνία, αλλά υποχρεωτικώς της δεσμευτικής καταγραφής ως ελεύθερης διάθεσης του αντικείμενου της δίκης των σημείων της διαφωνίας των διαδίκων – τα περιοριστικώς καταγραφόμενα σημεία θα αποτελούν και το αντικείμενο της δίκης υποβαλλόμενο στο Δικαστήριο και θα δεσμεύει και αυτό πέραν των αυτεπαγγέλτως ερευνημένων θεμάτων ακόμα και υπό τον τύπο των δύο μονομερών Δηλώσεων των διαδίκων, (ιιι) της δυναμικής προσκομιδής του Πρακτικού από εκάτερο των διαδίκων στον Πρόεδρο του Τριμελούς Συμβουλίου Διοίκησης του Πρωτοδικείου προς διορισμό άπαξ κατ'άρ. 214 Β ΚΠολΔ Δικαστή προς μεσολάβηση στη διαφορά., (ιιι) η έκδοση Πρακτικού επίλυσης της διαφοράς θα επέχει θέση δικαστικού συμβιβασμού και παραίτησης από τα ένδικα μέσα, (ιιι) η μη ευδοκίμηση της απόπειρας εξώδικης επίλυσης (α) θα επιτρέπει την συζήτηση της Αγωγής, (β) δεν θα επιτρέπεται παραίτηση από το δικόγραφο ή από το δικαίωμα της Αγωγής με την παρέλευση ενός μηνός από την αποτυχημένη απόπειρα εξώδικης επίλυσης και τον προσδιορισμό της Αγωγής, (γ) δεν θα επιτρέπεται αναβολή της συζήτησης της Αγωγής για κανένα λόγο προς ταχεία επίλυση των διαφορών. - Διατήρηση της προθεσμίας των 100 ημερών (+ 15) κατ'άρ. 237 ΚΠολΔ, υποχρεωτικός προσδιορισμός της συζήτησης του ενδίκου βοηθήματος εντός 30 ημερών από την λήξη των 115 ημερών και έκδοση της Απόφασης εντός πενταμήνου από την συζήτηση. Γ. Οι ως άνω προτάσεις σκοπό έχουν την επιτάχυνση των αστικών δικών προς αποκατάσταση της ασφάλειας δικαίου χωρίς δημοσιονομική επιβάρυνση του Κράτους : για λόγους προστασίας του εθνικού φιλότιμου ας μην ξαναυπάρξουν σε κείμενο διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας προβλέψεις του τύπου άρθρου δευτέρου παρ. 5.2 («Δικαιοσύνη») Ν.4338/14.08.2015 (Α' 94).»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν έχει σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

6. **22 Μαΐου 2020, 08:25 | Ι.Κ. :** « ΘΕΜΑ : ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΕΠΙ ΘΗΤΕΙΑ «ΕΠΙΚΟΥΡΩΝ ΜΕΛΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ» ΩΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΛΥΣΗ ΣΤΟ ΧΡΟΝΙΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ Συνοπτικό διάγραμμα α. Το πρόβλημα στην διοικητική δικαιοσύνη β. 700 Επίκουρα Μέλη [30 Συντονιστές – 5μελές Ανώτατο Συμβούλιο Εποπτείας] : λειτουργία, καθήκοντα.γ. Σκοπιμότητα πρότασης α. Από πολλές πλευρές διαρκώς αναφέρονται και υπογραμμίζονται παράμετροι του χρόνιου και δομικού προβλήματος λειτουργίας κατά την απονομή ιδίως της διοικητικής δικαιοσύνης. Η κατάσταση γνωστή : κατάθεση ενδίκου βοηθήματος και προσδιορισμός της πρώτης συζήτησης της Υπόθεσης μετά από πέντε,έξι ή και επτά (!) κατά μέσο όρο χρόνια, ενώ

για την έκδοση αμετάκλητης Απόφασης μπορεί να απαιτηθούν έως και ... δεκατέσσερα χρόνια ! Σε τέτοιο σημείο είχε φθάσει η κατάσταση, ώστε σε έκαστο εκ των τριών Μνημονίων της Χώρας μας εν μέσω κρίσης (2010-2019) και ύφεσης να τίθεται ουσιώδης όρος από τους δανειστές η διεθνής υποχρέωση της Χώρας περί την άμεση εκκαθάριση των δικαστικών εκκρεμοτήτων των εκατοντάδων χιλιάδων φορολογικών κτλ δικογραφιών (βλ. ενδεικτικώς άρ. 1 εδ. 5.2 {Δικαιοσύνη} Ν. 4336/14.08.2015 (Α' 94) – Γ' Μνημόνιο). Επιγραμματικώς τα κατ'εμέ δεδομένα του ζητήματος είναι (α) η άρνηση των Διοικητικών Δικαστών να αυξήσουν την αποδοτικότητά τους και η προσκόλλησή τους σε τυπολατρικές άνευ ουσίας ξεπερασμένες από τα πράγματα πρακτικές, (β) η έλλειψη πρωτοβουλίας, (γ) ο συγκεκριμένος κτιριακός και λοιπός εξοπλισμός των Διοικητικών Δικαστηρίων, (δ) η τάση των φορολογικών Αρχών να δημιουργούν φορολογικές αμφισβητήσεις, (ε) η τάση του Δικηγορικού Σώματος να «δικαστηριοποιεί» πάσα εκκρεμότητα χάριν διεύρυνσης της δικηγορικής ύλης, (στ) η ορθή, αλλά αδιέξοδη και δυσλειτουργική, θέσπιση, πλην όμως μη εφαρμοσθείσα, καθιέρωση του Σώματος Φορολογικών Διαιτητών, (ζ) η απερίσκεπτη άρνηση καθιέρωσης της δυνατότητας φορολογικών συμβιβασμών και συμψηφισμών, (η) η τάση έκαστης Διοικητικής Αρχής να δημιουργεί αντιδικίες με τον ιδιώτη και να εξαντλεί τα ένδικα μέσα, ακόμα και εάν έχει ηττηθεί δικαστικώς από τον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, (θ) η έλλειψη πλαισίου κυρώσεων κατά όσων συντηρούν την αντιδικία από πλευράς Διοικητικών Αρχών και επιβαρύνουν τελικώς το Δημόσιο με τόκους και προσαυξήσεις. Η Χώρα μας για τις προκλητικά μεγάλες καθυστερήσεις κατά την απονομή της διοικητικής δικαιοσύνης ειδικά έχει επανειλημμένα καταδικασθεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), μολονότι σταθερά στο Στρασβούργο αυτή επικαλείται τους ίδιους λόγους περί έλλειψης ανθρώπινου δυναμικού και εξοπλισμού κτλ. Η στα όρια του κυνισμού αδιαφορία για τις συνέπειες από τις καθυστερήσεις οδήγησε στο σημείο, αντί να λυθεί άρδην το πρόβλημα των καθυστερήσεων, (ι) να καθιερωθεί διά του Ν. 4055/2012 ειδικό ένδικο βοήθημα, η Αίτηση Δίκαιης Ικανοποίησης, με αίτημα την καταβολή αποζημίωσης του αντιδίκου του Δημοσίου για την ζημία του από μόνη την καθυστέρηση, που έχει προκληθεί από το δομικό πρόβλημα της Δικαιοσύνης, είτε κερδίσει είτε ηττηθεί στην Υπόθεση (!), (ιι) να αναγνωρισθεί δικαστικώς σχεδόν ανερευθρίαστα και εξόχως «ωχαδελφικά» ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ η αστική ευθύνη του Ελληνικού Δημοσίου για πράξεις και παραλείψεις των δικαστικών αρχών κατά την εκτέλεση των δικαιοδοτικών καθηκόντων τους κατά την Απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ 1501/2014!... Η κατάσταση λόγω της καθυστέρησης απονομής δικαιοσύνης και τελικώς αρνησιδικίας έχει επισημανθεί εντός συνόρων από τον ΣΕΒ, ενώ διεθνώς από τον ΟΟΣΑ, την Παγκόσμια Τράπεζα [στην Έκθεση «Doing Business 2020»] ακόμα και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στους εκδιδόμενους κατ' έτος Πίνακες Επιδόσεων των Εθνικών Συστημάτων Δικαιοσύνης της ΕΕ βάσει των στοιχείων του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ, όπου η Χώρα μας κατατάσσεται πολύ χαμηλά ιδίως όσον αφορά την αντίληψη των πολιτών για την κατάσταση και την ανεξαρτησία των συστημάτων δικαιοσύνης στην Χώρα τους, για να μην αναφέρουμε τον χρόνο απονομής δικαιοσύνης ανά Υπόθεση (1.711 ημέρες κατά μέσο όρο σήμερα!) και το οικονομικό κόστος για τον πολίτη ως προς την λειτουργία και την απονομή δικαιοσύνης (309 ευρώ σήμερα). β. 1. Η λύση στο πρόβλημα ΔΕΝ είναι η πρόσληψη και άλλων Δικαστικών Λειτουργών ή η ψηφιοποίηση της γραμματειακής και άλλης διοικητικής λειτουργίας των Δικαστηρίων ή η χωρίς στόχευση και σχεδιασμό τοποθέτηση διοικητικών υπαλλήλων στις Γραμματείες των Δικαστηρίων παρά τα αναμφισβήτητα τεράστια κενά στην στελέχωση των Υπηρεσιών. Και αυτό, διότι οι απαρχαιωμένοι Κανονισμοί Εσωτερικής Υπηρεσίας στα Δικαστήρια αποτελούν Αποφάσεις της Ολομέλειας αυτών, που εγκρίνονται στην Ολομέλεια του οικείου Ανωτάτου Δικαστηρίου (βλ. ενδεικτικώς Ολ ΣτΕ 2/2014 Αρμ.2014.658), ενώ απλώς διαχειρίζονται

την γραφειοκρατική αντίληψη καταγραφής αριθμού οργανικών θέσεων σε ξεπερασμένα από τα πράγματα οργανογράμματα χάριν εξασφάλισης δημοσιούπαλληλικής σταδιοδρομίας χωρίς περιγραφή αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων εξ αυτών σε απόλυτη συνεργασία με τα προβλεπόμενα κατ'άρ. 92 Συντάγματος αντιστοίχως λειτουργούντα Υπηρεσιακά Συμβούλια (βλ. ενδ. ΟλομστΕ 3178/2014 ΕΔΔΔ 2015.291). Πρόταση του ταπεινοφρόνως υπογράφοντος είναι η ενίσχυση του ανθρωπίνου δυναμικού στα Διοικητικά Δικαστήρια διά της άμεσης καθιέρωσης ως βοηθών και συνεργατών των Δικαστικών Λειτουργών θέσεων «Επίκουρων Μελών Διοικητικών Δικαστηρίων» επί θητεία [στο εξής:ΕΜΔΔ] και σε αριθμό τουλάχιστον επτακοσίων (700) ατόμων σε πρώτη πιλοτική φάση προς διασπορά στα τριάντα (30) Διοικητικά Πρωτοδικεία της Χώρας. 2. Τα ΕΜΔΔ ΔΕΝ θα είναι δικαστικοί λειτουργοί απολαμβάντες των συνταγματικών εγγυήσεων της ισοβιότητας και της ανεξαρτησίας της γνώμης και της δυνατότητας διάχυτου συνταγματικού ελέγχου των νόμων, αλλά Δημόσιοι Λειτουργοί επί θητεία με σύμβαση συνεργασίας με το Ελληνικό Δημόσιο επί πενταετία χωρίς δικαίωμα ανανέωσης με καθήκοντα Εισηγητή στα Διοικητικά Δικαστήρια επί φορολογικών, τελωνειακών Υποθέσεων και Υποθέσεων προστίμων και οικονομικών εκκρεμοτήτων με το Ελληνικό Δημόσιο. Η ευδόκιμη και επιτυχής ολοκλήρωση της πενταετούς θητείας τους θα αποτελέσει λόγο μοριοδότησης κατά πενήντα τοις εκατό (50%) για την είσοδο στην Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών στους δύο (2) περιοριστικά επόμενους της θητείας διαγωνισμούς προσλήψεως στην εν λόγω Σχολή, ενώ κατά την θητεία τους θα τελούν σε απόλυτη και αυτόματη αναστολή του επαγγέλματός τους, η δε προέλευσή τους μπορεί να είναι (α) Οικονομολόγοι με τουλάχιστον πενταετή πραγματική επαγγελματική προϋπηρεσία [σε ποσοστό 25% των υπό πρόσληψη] και (β) Δικηγόροι με δεκαετή πραγματική προϋπηρεσία στην μάχιμη δικηγορία και προαχθέντες σε Δικηγόρο παρ' Εφέταις, προσλαμβανόμενοι κατόπιν ειδικού δημόσιου (ακόμα και διεθνούς) διαγωνισμού από την Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών και τελούντες στο ειδικό υπηρεσιακό καθεστώς του ΠΔ 410/1988, ως ισχύει, τοποθετούμενοι προσωπαγώς στον μόνο Βαθμό Α' διοριζόμενοι χωρίς μετάθεση ή απόσπαση ή άλλη μετακίνηση στην έδρα Διοικητικού Πρωτοδικείου της Χώρας κατά την επίδοσή τους εντός της Σχολής σε τρίμηνα σεμινάρια ταχείας κατάρτισης και κατά τις διαπιστωθείσες ανάγκες ύστερα από γνώμη του Επιθεωρητή Διοικητικών Δικαστηρίων και με αποδοχές 1ου Μισθολογικού Κλιμακίου κατά τα σημερινά ισχύοντα. Τα καθήκοντα των ΕΜΔΔ θα μπορούν να είναι η επεξεργασία και η προετοιμασία των διοικητικών δικογραφιών προς προσδιορισμό και συζήτηση στα Δικαστήρια : τα ΕΜΔΔ δεν θα έχουν επαφή με τους τακτικούς Δικαστικούς Λειτουργούς, αλλά θα έχουν παραδώσει τις χρεωθείσες δικογραφίες προ της χρέωσής των σε Δικαστικούς προς εκδίκηση. Είτε σε ασκηθέντα ένδικα βοηθήματα και μέσα και εκκρεμείς Υποθέσεις είτε σε ανοιγόμενες δίκες τα ΕΜΔΔ (α) θα συγκροτούν την δικογραφία, (β) θα καλούν την Διοίκηση και τον ιδιώτη διάδικο να συμπληρώσουν την δικογραφία εντός διαλυτικών ανατρεπτικών προπαρασκευαστικών προθεσμιών ενεργείας επί ποινή τεκμηρίου ομολογίας και απαραδέκτου, (γ) θα καταγράφουν τα αποδεικτικά μέσα, (δ) θα απαιτούν επί ποινή ακυρότητας και απαραδέκτου την διενέργεια απόπειρας εξώδικης συμβιβαστικής επίλυσης της διοικητικής διαφοράς, (ε) θα συντάσσουν Πρακτικό ολοκλήρωσης της επεξεργασίας της δικογραφίας και εισηγητικό σημείωμα με την νομική άποψή τους και Έκθεση Απόψεων με καταγραφή των νομικών ζητημάτων, (στ) θα αξιοποιούν τον θεσμό της Πρότυπης Δίκης και θα κωδικοποιούν προς διοικητική χρήση την φορολογική και τελωνειακή νομολογία προς σύνταξη και διακίνηση διοικητικών εγκυκλίων, (ζ) θα παραδίδουν έτοιμη και ήδη χειρισθείσα την χρεωθείσα δικογραφία επί ποινή προσωπικής ευθύνης τους σε ενενήντα (90) ημέρες το πλείστο από την χρέωση σε αυτά, (η) η δε προετοιμασμένη δικογραφία θα εισάγεται προσδιοριζόμενη σε δικάσιμο προς συζήτηση εντός το πολύ εξήντα (60) ημερών από την

παράδοσή της από τα ΕΜΔΔ, η δε Απόφαση επ' αυτής θα εκδίδεται υποχρεωτικώς εντός εξήντα (60) μερών από την εκδίκαση, (θ) στην διάρκεια της θητείας τους θα αξιοποιούν την περίοδο των λεγομένων δικαστικών διακοπών (30.06. – 16.09. εκάστου έτους) για την ταχεία παράδοση των εισηγήσεών τους, (ι) η όλη πορεία τους, η μη ταχεία παράδοση των ανατιθεμένων δικογραφιών και η πλημμελής άσκηση των καθηκόντων τους θα ελέγχονται διαρκώς ιεραρχικώς, ενώ η παράβαση των καθηκόντων τους θα αποτελεί προβλεπόμενο ιδιώνυμο υπηρεσιακό αδίκημα διωκόμενο σε βαθμό κακουργήματος. Σε ένα έκαστο Διοικητικό Πρωτοδικείο ήδη από την αποφοίτηση των ΕΜΔΔ από την Σχολή θα τοποθετείται και Συντονιστής των ΕΜΔΔ εκ των φοιτησάντων στην Σχολή με διετή προϋπηρεσία, οι δε τριάντα (30) Συντονιστές θα έχουν καταταγεί στη θέση τους βάσει των βαθμών επιδόσεώς τους εντός της Σχολής και της επιτυχούς εξέτασης σε ειδική δοκιμασία προ της αναλήψεως των καθηκόντων τους. Οι Συντονιστές των υπηρετούντων ανά Διοικητικό Πρωτοδικείο ΕΜΔΔ θα συνεργάζονται με το Τριμελές Συμβούλιο Διοίκησης του Δικαστηρίου, θα παρίστανται στις συνεδριάσεις του με δικαίωμα λόγου και όχι ψήφου και θα εκτελούν τις κατευθύνσεις του Προϊσταμένου του Δικαστηρίου επί της διοικητικής διαδικασίας απονομής της δικαιοσύνης. Των ΕΜΔΔ θα προΐσταται πενταμελές Ανώτατο Συμβούλιο Εποπτείας συγκροτούμενο από ένα Αντιπρόεδρο ΣτΕ, τον Γενικό Γραμματέα Δικαιοσύνης, τον Διοικητή Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, τον Γενικό Επίτροπο Επικράτειας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων και τον Γενικό Επίτροπο Επικράτειας στο Ελεγκτικό Συνέδριο ως Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο και εποπτικό όργανο αρμόδιο για κάθε ζήτημα και για την σύνταξη ετησίων φύλλων αξιολόγησης και ποιότητας, καθώς και της τελικής αξιολόγησης εκάστου ΕΜΔΔ στο πέρα της θητείας τους. Οι πράξεις του Ανωτάτου Συμβουλίου Εποπτείας θα προσβάλλονται με Αίτηση Ακυρώσεως ενώπιον του ΣτΕ. γ. Το ισχύον συνταγματικό καθεστώς στην Χώρα μας επιτρέπει την καθιέρωση των ΕΜΔΔ, ενώ κατά ημέτερους υπολογισμούς το προσδοκώμενο άμεσο ταμειακό όφελος για το Ελληνικό Δημόσιο από την εκδίκαση των λιμναζουσών εκκρεμών δικογραφιών και την επίλυση των φορολογικών κά οικονομικών διαφορών είναι ευχάριστα ...ανυπολόγιστο (!) ανερχόμενο ακόμα και σε δις. Ευρώ (!!), το δε κόστος (μισθολογικό και διοικητικό) της απασχόλησης επτακοσίων ΕΜΔΔ επί πενταετία [στην ουσία μισθοί επτακοσίων Διευθυντών του Ελληνικού Δημοσίου, δηλαδή των οργάνων, που δημιουργούν το .. πρόβλημα!] ανέρχεται σχηματικώς στο ΕΝΑ ΤΕΤΑΡΤΟ (1/4) (ή και λιγότερο) της μισθοδοσίας του ίσου αριθμού πρωτοδιοριζόμενων Δικαστικών Λειτουργών της Διοικητικής Δικαιοσύνης χωρίς την προνομιακή μεταχείρισή τους, ενώ είναι αμελητέο εμπρός στο ανυστερόβουλο όφελος για το Κράτος Δικαίου και τον συνταγματικό πολιτισμό μας από την εκδίκαση μίας διαφοράς ενός ιδιώτη με το Δημόσιο σε πρώτο βαθμό εντός έξι μηνών από την ανάθεση σε ΕΜΔΔ.»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν έχει σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

7. **22 Μαΐου 2020, 08:28 | Ι.Κ. :** « ΘΕΜΑ : ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ Πρόταση ψήφισης Ειδικού Προγράμματος χρηματοδότησης Σεμιναρίων παρακολούθησης για Μέλη Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας προς πιστοποίηση ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ. Εξ ίδιας γνώσεως και πείρας αναφέρω ότι πολλοί ΚΚ Συνάδελφοι Δικηγόροι ανά την Χώρα ενδιαφέρονται πραγματικά να πιστοποιηθούν ως κατά Νόμο Δικαστικοί Διαμεσολαβητές υπό την ισχύ του Ν.4640/2019, αλλά λόγω συγκυρίας τούς εμποδίζει το υψηλό κόστος συμμετοχής στα Ειδικά Σεμινάρια ένεκα του ποσού τουλάχιστον 1.800 ευρώ (πχ στο ΑΚΚΕΔ ΔΣΑ «Προμηθέας»). Νομίζω ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης, που έχει κάθε λόγο να υποστηρίξει τον θεσμό, μπορεί για λόγους δημοσίου συμφέροντος να ικανοποιήσει το δίκαιο αίτημα πολλών Δικηγόρων της Χώρας προς το συμφέρον της λειτουργίας της ίδιας της Δικαιοσύνης. Θεωρώ ότι η

πρόταση αυτή θα τύχει ευμενούς αποδοχής από το Υπουργείο, αλλά και τους ΚΚ Συναδέλφους σε όλη την Χώρα με σκοπό την κατάρτιση νέων και περισσότερων Διαμεσολαβητών ως Λειτουργών της Δικαιοσύνης.»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν έχει σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

- 8. 18 Μαΐου 2020, 10:04 | Ε.Λ. :** «νομίζω πώς πρέπει ρητώς να προβλέπεται ότι και οι αιτήσεις προσωρινής προστασίας θα υπάγονται στην αρμοδιότητα των ειδικών τμημάτων, ώστε να υπάρχει μια ολοκληρωμένη προστασία»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

- 9. Επί του άρθρου 360: «Αυτοτελής Υπηρεσία Συλλογής και Επεξεργασίας Στατιστικών Στοιχείων (JustStat)» 16 Μαΐου 2020, 18:15 | Α.Β. :** « Άρθρο 360 Προσθήκη: (ι) i. Την εκπόνηση ερευνών με σκοπό τη διαμόρφωση προτάσεων και άμεσων παρεμβάσεων επί συγκεκριμένων δυσλειτουργιών, τον καλύτερο σχεδιασμό μακροπρόθεσμων στρατηγικών αποφάσεων, την αναμόρφωση μέτρων και δομών, καθώς και την βελτίωση των μηχανισμών διαφάνειας και λογοδοσίας όλων των παραγόντων που συμμετέχουν στην απονομή της Δικαιοσύνης (κ) iv. Την μελέτη και ανάλυση των οικονομικών δεδομένων της Δικαιοσύνης και ιδίως: α) την βελτίωση κατανομής του προϋπολογισμού ανά φορέα δικαστικής υπηρεσίας, β) τον σαφή υπολογισμό του κόστους διαχείρισης των υποθέσεων, ανά κατηγορία υπόθεσης και διαδικασίας, γ) τον υπολογισμό των εσόδων της Δικαιοσύνης από τη δικαστική (αγωγόσημα, ένσημα, παράβολα, χρηματικές ποινές) και εξώδικη πρακτική (έσοδα υποθηκοφυλακείων/κτηματολογικών γραφείων, ένσημα δικηγόρων και δικαστικών επιμελητών, κλπ.), δ) τον υπολογισμό του κόστους συντήρησης, αναβάθμισης και συνεχούς ανανέωσης των δικαστικών κτηρίων, των συστημάτων πληροφορικής υποδομής (λογισμικού και μηχανημάτων) και των συστημάτων ασφαλείας, ε) την μέτρηση-ποσοτικοποίηση της ζημίας των διαδίκων (ιδίως των επιχειρήσεων) λόγω της καθυστερημένης επίλυσης των διαφορών τους βλ. Κοριατοπούλου, Π, Βαρβέρης, Α & Ματθαίου, Β 2015, «Δημιουργία Παρατηρητηρίου Δικαιοσύνης». σε: Συμβολή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σσ. 639-644”»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

- 10. Επί του άρθρου 361 με τίτλο «Ειδικά τμήματα πολιτικών δικαστηρίων». 19 Μαΐου 2020, 14:07 | Δ.Τ.:** « Επί του άρθρου 361 με τίτλο «Ειδικά τμήματα πολιτικών δικαστηρίων». Με τον Ν. 4529/2018 ενσωματώθηκε (με καθυστέρηση) στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2014/104/ΕΕ «σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημίωσης βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών – μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλες διατάξεις». Ο νόμος αυτός έχει ως στόχο (κατά την αιτιολογική έκθεση) να καταστεί δυνατή η αγωγή αποζημίωσης κατά επιχειρήσεων που έχουν παραβεί το δίκαιο του ανταγωνισμού (Καρτέλ και Μονοπώλια), μέσω «πλεονεκτημάτων» ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου που θεσπίζονται υπέρ των θυμάτων αντι-ανταγωνιστικών πρακτικών. Σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 4529/2018 θα έπρεπε να έχει συσταθεί στο Πρωτοδικείο Αθηνών ειδικό τμήμα εκδίκασης των υποθέσεων του δικαίου ανταγωνισμού, αλλά ακόμα εκκρεμεί. Με βάση την εμπειρία αυτή, το υπό διαβούλευση άρθρο 361 που θέτει ως δυνατότητα τη σύσταση των ειδικών τμημάτων («δύνανται να συνιστώνται») για υποθέσεις του δικαίου ηλεκτρονικών

επικοινωνιών, ενέργειας και προστασίας προσωπικών δεδομένων, εκλαμβάνεται ως ευχή. Η ευχή, δε, μεγαλώνει, αν αναλογιστεί κανείς ότι ο Νομοθέτης έχει ήδη φροντίσει πριν μερικούς μήνες (στις 28.11.2019, με εκπρόθεσμη τροπολογία, κυριολεκτικά της νύχτας) να «προ-αποσυμφορήσει» τα ειδικά τμήματα που ήθελε κάποια στιγμή συσταθούν (και θα δικάζουν υποθέσεις με σοβαρό οικονομικό αντικείμενο), επιβάλλοντας δικαστικό ένημο στις αναγνωριστικές αγωγές που ασκούνται ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου (και μάλιστα με αναδρομική ισχύ!), παρέχοντας έτσι ασυλία στους «επενδυτές» εναγόμενους. Ειδικότερα, στις 19.11.2019, λίγες ημέρες πριν ψηφιστεί η ως άνω τροπολογία για το δικαστικό ένημο στις αναγνωριστικές αγωγές του Πολυμελούς, η οποία εισήχθη στο νομοσχέδιο για τη διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ο Υπουργός Δικαιοσύνης (αντιγράφουμε από δημοσίευμα) «μιλώντας κατά τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου του ΣΕΒ, έπειτα από πρόσκληση του προέδρου του Συνδέσμου, Θεόδωρου Φέσσα, έκανε ιδιαίτερη αναφορά στην ενίσχυση του θεσμού της διαμεσολάβησης, έπειτα από την κατάθεση του σχετικού νομοσχεδίου, ανακοινώνοντας ταυτόχρονα ότι το υπουργείο Δικαιοσύνης θα συστήσει ειδικά τμήματα στα δικαστήρια, όπου θα εκδικάζονται εθνικές και διασυνοριακές υποθέσεις ανταγωνισμού και επενδύσεων, με εκτίμηση ότι τούτο θα συμβεί στις αρχές του νέου έτους, οπότε θα μπορούμε να μιλάμε για ένα ολοκληρωτικά διαφορετικό δικαστικό σύστημα που δεν θα λειτουργεί αποτρεπτικά για τις επενδύσεις και θα συνεπάγεται τη δημιουργία χιλιάδων θέσεων εργασίας» (βλ. σχετικά δημοσιεύματα της 19.11.2019, λχ <https://www.iefimerida.gr/politiki/tsiaras-eidika-tmimata-dikastiria-gia-ependyseis>). Αν θέλουμε λοιπόν πράγματι «οι συγκεκριμένες διαφορές, οι οποίες είναι κρίσιμες τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαστικού μας συστήματος, να επιλύονται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα» (βλ. αιτιολογική έκθεση), θα πρέπει να διαμορφωθεί η διάταξη του 361, κατά τις ανωτέρω επισημάνσεις, ως εξής: Αντί για «δύνανται να συνιστώνται», να αναγραφεί ότι «συστήνονται». Να προστεθεί πέμπτη (5η) παράγραφος με την οποία θα ορίζεται ρητώς ότι τόσο στις υποθέσεις του άρθρου 361 του υπό διαβούλευση νομοσχεδίου όσο και στις υποθέσεις του δικαίου του ελεύθερου ανταγωνισμού (οι οποίες, ομοίως, «είναι κρίσιμες τόσο για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας όσο και για τη διεθνή αξιολόγηση του δικαστικού μας συστήματος», βλ. Οδηγία 2014/104/ΕΕ) καταργείται η υποχρέωση καταβολής δικαστικού ενσήμου, που θεσπίστηκε με το άρθρο 42 του Ν. 4640/2019.

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν έχει σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

11. Επί του άρθρου 361 με τίτλο :«Ειδικά τμήματα πολιτικών δικαστηρίων». 27 Μαΐου 2020, 11:25 | Δ.Τ. : «Σχετικά με το άρθρο 361 (Ειδικά τμήματα πολιτικών δικαστηρίων): Η δημιουργία ειδικών τμημάτων θα καταστήσει αποδοτικότερη την απονομή της δικαιοσύνης στα Πολιτικά Δικαστήρια της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, όπου και εκδικάζεται η συντριπτική πλειοψηφία των σχετικών υποθέσεων. Για ποιον, όμως, λόγο οι συγκεκριμένες υποθέσεις όλης της υπόλοιπης χώρας να εκδικάζονται από τα ειδικά τμήματα των Δικαστηρίων Αθήνας και Θεσσαλονίκης; Η εξειδίκευση δικαστών που υπηρετούν στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη δεν θα πρέπει να στερεί από τους δικαστές όλης της υπόλοιπης χώρας τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις ικανότητές τους επί των δικαιωμάτων που προβλέπονται στο ενωσιακό δίκαιο. Τέτοιος συγκεντρωτισμός θα οδηγήσει σε ασύμμετρη απορρόφηση του γνωστικού αντικειμένου, που πάντοτε είναι σε βάρος των πολιτών. Ο περιορισμός της ενασχόλησης των δικαστών της υπόλοιπης χώρας στην ποινική μόνο υφή των συγκεκριμένων υποθέσεων οδηγεί σε μη ολιστική αντιμετώπιση των ζητημάτων. Τέλος, με ποιον τρόπο υπάρχει πρόσβαση στη δικαιοσύνη όταν η έφεση επί απόφασης του Ειρηνοδικείου Ηρακλείου Κρήτης εκδικάζεται ενώπιον του Πρωτοδικείου Αθηνών; Ούτε η οικονομική ανάπτυξη

της χώρας ούτε και η διεθνής αξιολόγηση του δικαστικού μας συστήματος εξαρτάται από το μικρό ποσοστό των υποθέσεων που εκδικάζονται ενώπιον των τοπικά αρμόδιων Δικαστηρίων πέραν της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Προτείνω η δικαιοδοσία των ειδικών τμημάτων να εκτείνεται στην περιφέρεια του Εφετείου τους, και η παράγραφος 2 του άρθρου 361 (Ειδικά τμήματα πολιτικών δικαστηρίων) να αναδιατυπωθεί ως εξής: 2. Για την εκδίκαση των ως άνω υποθέσεων εκτείνεται η δικαιοδοσία: α) των ειδικών τμημάτων του Πρωτοδικείου και του Εφετείου Αθηνών στην περιφέρεια των Εφετείων Αθηνών και Πειραιώς, και β) των ειδικών τμημάτων του Πρωτοδικείου και του Εφετείου Θεσσαλονίκης, στην περιφέρεια του Εφετείου Θεσσαλονίκης. Για τον καθορισμό της καθ' ύλην αρμοδιότητας εφαρμόζονται οι εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας.

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

12. Επί του άρθρου 362: «Ειδικά τμήματα διοικητικών δικαστηρίων» 28 Μαΐου 2020, 12:23 | Κ.Κ. :

«Άρθρο 362: Τροποποίηση παρ.6 άρθρου 4 Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων 1.περ.α: Δίνεται η δυνατότητα στις διοικήσεις των μεγάλων διοικητικών δικαστηρίων να δημιουργήσουν ειδικά τμήματα, για την εκδίκαση όποιων κατηγοριών διοικητικών διαφορών κρίνουν κάθε φορά σκόπιμο, με στόχο την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επίλυση των συγκεκριμένων διαφορών από εξειδικευμένους δικαστές, που θα στελεχώνουν τα οικεία τμήματα (σχ. αιτιολ. έκθ. άρθρου 362, σε συνδ.με 361). Προβληματισμό όμως γεννά η δυνατότητα λειτουργίας των εν λόγω τμημάτων πριν την έγκριση σχετικής τροποποίησης του Κανονισμού από την οικεία Ολομέλεια του Δικαστηρίου. Η παρεμφερής διατύπωση της υπάρχουσας διάταξης σε σχέση με τα φορολογικά δικαστήρια (εισαχθείσα με το άρθρο 57 παρ.3 ν.3900/2010), προφανώς απέβλεψε στην αντιμετώπιση ειδικής (ισχύουσας τότε) κατάστασης (μεγάλη σώρευση φορολογικών υποθέσεων τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή, οικονομική κρίση κλπ.), η οποία (κατάσταση), κατά την κρίση του νομοθέτη, επέβαλε την άμεση ίδρυση των συγκεκριμένων τμημάτων, κατάσταση όμως που δεν προκύπτει ότι συντρέχει εν προκειμένω. Γι' αυτό, κατά την άποψή μου, θα έπρεπε να τεθεί ως προϋπόθεση λειτουργίας των εκάστοτε ιδρυόμενων ειδικών τμημάτων, η προηγούμενη έγκριση σχετικής τροποποίησης του οικείου Κανονισμού. Πέραν τούτου, προβληματική φαίνεται και η δυνατότητα παράτασης της λειτουργίας των ειδικών τμημάτων, την ίδρυση των οποίων τελικά δεν εγκρίνει η Ολομέλεια (με τροποποίηση του οικείου Κανονισμού) για την εκδίκαση αλλά και τη δημοσίευση των ήδη προσδιορισμένων υποθέσεων, επομένως ακόμη και μετά το πέρας του οικείου δικαστικού έτους (αντίθετα με όσα προβλέπει η ήδη ισχύουσα διάταξη), κάτι που πιθανότατα θα δημιουργήσει και αρκετά πρακτικά προβλήματα (π.χ. σε σχέση με τους υπηρετούντες στα ειδικά τμήματα δικαστές). 2.περ.γ: Η νέα διάταξη της περίπτωσης γ παρέχει δυνατότητα εισαγωγής πάσης φύσεως υποθέσεων στα δημιουργούμενα ειδικά τμήματα, αναλόγως των υπηρεσιακών αναγκών. Χαρακτηριστικό μάλιστα είναι το ότι η συγκεκριμένη δυνατότητα προβλέπεται γενικώς (όποτε η Διοίκηση του Δικαστηρίου το κρίνει σκόπιμο) και όχι ως εξαίρεση, χωρίς καν να γίνεται διάκριση μεταξύ ακυρωτικών διαφορών και διαφορών ουσίας (βλ.π.χ. ισχύοντα Κανονισμό Λειτουργίας Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, όπου προβλέπεται η «κυρίως» εκδίκαση συγκεκριμένης κατηγορίας υποθέσεων από το ειδικό τμήμα, εντός όμως πάντα του ίδιου σχηματισμού, ακυρωτικού ή ουσίας). Επισημαίνεται ότι πέραν όποιων άλλων προβλημάτων, η συγκεκριμένη διάταξη αναιρεί την ίδια την έννοια του «ειδικού τμήματος», καθιστώντας το αναποτελεσματικό. Εξάλλου, η επιδιωκόμενη αποτελεσματικότητα του νέου

συστήματος προφανώς βασίζεται στην εξειδίκευση των υπηρετούντων στα ειδικά τμήματα δικαστών και όχι στην κατά προτεραιότητα εκδίκαση συγκεκριμένων κατηγοριών υποθέσεων, κάτι που θα μπορούσε να προβλεφθεί και χωρίς τη σύσταση ειδικών τμημάτων (π.χ. βλ. σχ. Ν.3959/2011 άρθρο 30 παρ.4 για τις υποθέσεις ανταγωνισμού). 3.περ.δ: Η πρόβλεψη της τοποθέτησης στα ειδικά τμήματα «κατά προτίμηση» δικαστών με εξειδίκευση ή ιδιαίτερη εμπειρία στη συγκεκριμένη κατηγορία διαφορών και μάλιστα με συγκεκριμένο προσδιορισμό της έννοιας της «εξειδίκευσης και ιδιαίτερης εμπειρίας», αφενός είναι δύσκολα εφαρμόσιμη (τα περισσότερα μεταπτυχιακά προγράμματα τουλάχιστον των Νομικών Σχολών της Ελλάδας είναι γενικού περιεχομένου, οι δε περιπτώσεις δικαστών που διαθέτουν εμπειρία σε συναφή δραστηριότητα με συγκεκριμένο αντικείμενο ειδικού τμήματος, πριν την ένταξή τους σε τέτοιο τμήμα είναι περιορισμένες), αφετέρου (σε περίπτωση που εφαρμοζόταν) θα μπορούσε να στερήσει τα συγκεκριμένα τμήματα από ικανούς δικαστές, που όμως δεν πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις. Αντ' αυτού, θα ήταν σκόπιμη, κατά τη γνώμη μου, η διοργάνωση ειδικών (σύντομων) εκπαιδευτικών σεμιναρίων της ΕΣΔΙ για τους τοποθετούμενους σε ειδικά τμήματα.

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο ελήφθη υπ' όψιν και η επιλογή του νομοθέτη αιτιολογείται πλήρως στην Αιτιολογική Έκθεση.

13. 25 Μαΐου 2020, 23:13 | Δ.Μ. : « Έχω την γνώμη ότι η προτεινόμενη διάταξη της παρ γ' του άρθρου 362, σχετικά με την κατ' απόλυτο προτεραιότητα εκδίκαση και έκδοση απόφασης προσκρούει στις Συνταγματικές διατάξεις των άρθρων: 4 παρ 1, 2 και 93 παρ 4.»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο γίνεται δεκτό.

14. Επί του άρθρου 363: «Άλλες τροποποιήσεις του Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών και του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας» 15 Μαΐου 2020, 17:06 | Σ. Α. : «Πολύ εύστοχη, λογική και καλοζυγισμένη την τροποποίηση της παρ.5 του άρθρου 15 του Ν.1756/1988 με το άρθρο 363 του νομοσχεδίου, διότι αποτρέπει τις άσκοπες συχνές εκλογές, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζει τη δημοκρατική νομιμοποίηση των διοικήσεων και επιτρέπει την αξιοποίηση των αναπληρωτών. Θεωρώ, επίσης, αναγκαία την, για λόγους σαφήνειας, αναδιατύπωση του εδαφίου στ' της ίδιας παραγράφου ως εξής <>.»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο δεν μπορεί να αξιολογηθεί

15. Επί του άρθρου 364: « Μεταβατική διάταξη» 16 Μαΐου 2020, 20:25 | Μ.Χ. : «Στο άρθρο 364 πρέπει να διορθωθεί η παραπομπή στο ορθό «η διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 363»

Παρατηρήσεις : Το σχόλιο γίνεται δεκτό.